

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

62. årgang

16. juli 2019

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 543. plenarforsamling, 15.5.2019-16.5.2019

2019/C 240/01	Resolution om »Lad os møde op til valget og stemme for et samlet Europa«	1
---------------	--	---

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 543. plenarforsamling, 15.5.2019-16.5.2019

2019/C 240/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ligestillingsspørgsmål (initiativudtalelse).....	3
2019/C 240/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om økonomisk, teknologisk og social omstilling inden for avanceret sundhedspleje til ældre (initiativudtalelse).....	10
2019/C 240/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om arbejde med asbest i forbindelse med energirenovering (initiativudtalelse)	15
2019/C 240/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om socialøkonomiske virksomheders bidrag til et mere demokratisk Europa med større samhørighed (sonderende udtalelse på anmodning af det rumænske rådsformandskab)	20

2019/C 240/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om europæisk filantropi: et uudnyttet potentiale (sonderende udtalelse på anmodning af det rumænske rådsformandskab).....	24
---------------	--	----

III Forberedende retsakter

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 543. plenarforsamling, 15.5.2019-16.5.2019

2019/C 240/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 904/2010 for så vidt angår foranstaltninger til styrkelse af det administrative samarbejde med henblik på bekæmpelse af momssvig (COM(2018) 813 final — 2018/0413 (CNS))	29
2019/C 240/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF for så vidt angår gennemførelsen af visse krav til betalingstjenesteudbydere (COM(2018) 812 final — 2018/0412 (CNS)) og om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 for så vidt angår bestemmelserne om fjernsalg af varer og visse indenlandske leveringer af varer (COM(2018) 819 final — 2018/0415 (CNS)).....	33
2019/C 240/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En bæredygtig europæisk bioøkonomi: Større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng (COM(2018) 673 final)	37
2019/C 240/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2015/757 for at tage passende hensyn til det globale system til indsamling af data om skibes fuelolieforbrug (COM(2019) 38 final — 2019/0017(COD)).....	41
2019/C 240/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg: Det indre marked i en verden i forandring — Et unikt aktiv med behov for fornyet politisk engagement (COM(2018) 772 final)	44
2019/C 240/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Koordineret plan for kunstig intelligens (COM(2018) 795 final).....	51

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 543. PLENARFORSAMLING, 15.5.2019-16.5.2019

Resolution om »Lad os møde op til valget og stemme for et samlet Europa«

(2019/C 240/01)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin plenarforsamling den 15.-16. maj 2019 (mødet den 15. maj) følgende resolution med 226 stemmer for, 4 imod og 12 hverken for eller imod:

Lad os møde op til valget og stemme for et samlet Europa

Under optakten til europaparlamentsvalget og under hensyntagen til den erklæring om Europas fremtid, som EU-27's stats- og regeringschefer nåede til enighed om den 9. maj 2019 i Sibiu (Rumænien), opfordrer Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg EU's borgere til at benytte sig af deres stemmeret.

EU bygger på fælles værdier — demokrati, beskyttelse af menneskerettighederne, ytringsfrihed, retsstatsprincippet, tolerance, retfærdighed, lighed, solidaritet og demokratisk deltagelse — som konstant skal forsvares og beskyttes, eftersom de gør det muligt for de europæiske borgere at leve i et åbent samfund, hvor de hver især respekteres, og hvor vi ud over vores egen nationale identitet også forenes af en europæisk identitet.

Vi står i dag over for fælles og komplekse udfordringer:

- Klimaforandringer
- Sociale, økonomiske og regionale uligheder
- Fattigdom
- Arbejdsløshed, navnlig blandt de unge
- Et stadigt mindre råderum for civilsamfundet
- Migration
- Sikkerhed og terrorisme
- Korruption.

Og nationalisme er ikke svaret på disse udfordringer.

Kun med et **samlet Europa** kan vi skabe reelle fremskridt på disse områder.

Vi går ind for et Europa, der sætter sine borgeres behov i centrum for sine politikker og tiltag, og som sørger for, at økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer håndteres i fællesskab på en bæredygtig måde, et Europa, som sikrer livskvalitet og beskæftigelse, sunde rammer for miljø og iværksætterier samt øget økonomisk og social samhørighed.

Vi går ligeledes ind for et Europa, der giver de unge mulighed for at nå deres potentiale og gør det nemmere for dem at deltage i EU's politiske processer.

Som repræsentanter for civilsamfundet arbejder vi i fællesskab for et EU, der skaber resultater og mere effektivt imødekommer borgernes forventninger og behov.

Vi opfordrer borgerne i hele Europa til at stemme ved det kommende valg til Europa-Parlamentet og beder civilsamfundsorganisationerne hjælpe os med at få borgerne til at stemme for et samlet Europa.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 543. PLENARFORSAMLING, 15.5.2019-16.5.2019

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ligestillings spørgsmål

(initiativudtalelse)

(2019/C 240/02)

Ordfører: **Indrė VAREIKYTė**

Plenarforsamlingens beslutning	20.9.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	24.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	200/4/7

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Udvalget mener, at ligestilling mellem mænd og kvinder er et samfundsmæssigt anliggende, og at kun et samfund med ligestilling kan stå stærkt økonomisk og socialt. I økonomisk og social henseende er det derfor tvungende nødvendigt, at kvinder og mænd behandles ens og har lige muligheder.

1.2. Ligestilling er et vigtigt mål for EU, men EØSU bemærker med beklagelse, at det vil tage over 100 år at opnå ligestilling med det nuværende tempo, navnlig når udviklingen hindres yderligere af en tilbagegang på de vigtigste områder og en generel opbremsning i den økonomiske vækst.

1.3. Udvalget mener, at EU og EU's medlemsstater må gøre alt, hvad der står i deres magt, for at opfylde mål nr. 5 for bæredygtig udvikling om ligestilling mellem kønnene inden 2030. Det efterlyser derfor en integreret og ambitiøs femårig EU-strategi for ligestilling⁽¹⁾, der skal strække sig over Kommissionens og Europa-Parlamentets næste mandatperiode, samt et stærkt engagement i ligestilling fra EU's institutioner, regeringer, civilsamfund og den private sektor for på overordnet vis at håndtere samtlige aspekter af ligestilling på én gang og ved hjælp af foranstaltninger med en ensartet indvirkning.

1.4. EØSU opfordrer til, at ligestilling forbliver et selvstændigt mål i de fremtidige finansielle rammer med en klar vilje til at sikre ligestilling samt integration af kønsaspektet og medtagelse af kønsindikatorer, kønsspecifikke konsekvensanalyser og kønsbudgettering inden for alle programmer og politikområder. Kønsaspektet bør desuden integreres i de landespecifikke henstillinger.

1.5. Udvalget opfordrer Kommissionen til at lancere en pakke om pasningsordninger for at fremme gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og til at revidere Barcelonamålene om børnepasning.

1.6. EØSU fordømmer alle former for vold mod kvinder og opfordrer de medlemsstater, der endnu ikke har ratificeret Istanbulkonventionen, til at tage deres holdning op til fornyet overvejelse. EØSU opfordrer desuden Kommissionen til at tilføje onlinechikane og -mobning af kvinder til definitionen af ulovlige hadefulde udtalelser. Der bør fastsættes EU-dækkende indikatorer for sammenlignelig dataindsamling om vold mod kvinder, da dette vil bidrage til udviklingen af effektive politiske foranstaltninger.

1.7. Udvalget konstaterer, at drøftelserne om direktivet om kvinder i bestyrelsesposter fortsat er på det rumænske EU-formandskabs dagsorden med det mål, at flere kvinder deltager i beslutningstagende organer. Udvalget opfordrer Rådet til at fortsætte sine bestræbelser og gå videre med drøftelserne om direktivet om kvinder i bestyrelsesposter. Udvalget opfordrer endvidere industrien til at gå foran og til at øge andelen af kvinder i beslutningstagende topstillinger.

(1) EUT C 110 af 22.3.2019, s. 26.

1.8. EØSU efterlyser effektive foranstaltninger til at sikre lige muligheder for kvinder og mænd på arbejdsmarkedet, først og fremmest foranstaltninger for at fjerne de kønsbetingede lønforskelle, samt til at tackle horisontal og vertikal kønsopdeling på arbejdsmarkedet.

1.9. EØSU foreslår, at der oprettes en retlig nødfond på EU-plan, som skal yde støtte til civilsamfundsorganisationer, der indbringer national eller lokal lovgivning, der krænker kvinders rettigheder, for domstolene.

1.10. Udvalget anerkender mediernes, reklamebranchens og offentlige rollemodellers rolle, når det gælder fremme af ligestilling, og opfordrer til, at der træffes foranstaltninger for at sikre, at reklamer har en positiv snarere end en negativ virkning, når det gælder om at repræsentere og fremme ligestilling i samfundet.

1.11. EØSU opfordrer offentlige institutioner og civilsamfundsorganisationer i hele EU til at fremme ligestilling via deres politikker og optræden udadtil og til at indføre interne foranstaltninger til efterlevelse, såsom fremme af kvinders deltagelse i beslutningsprocessen og integration af ligestilling i alle politikker og processer.

1.12. Med henvisning til artikel 300, stk. 5, i TEUF opfordrer udvalget Rådet til at revidere sine retningslinjer for udpegelsen af EØSU's medlemmer og henstiller, at medlemsstaterne fremsætter kandidater på et kønsparitetisk grundlag. Udvalget vil bestræbe sig på at sikre ligestilling i sine aktiviteter, integrere ligestilling i sine arbejdsprocesser og nedsætte en opfølgingsgruppe (follow-up group) med henblik på at udarbejde passende retningslinjer.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Ligestilling er en grundlæggende værdi og et mål for Den Europæiske Union — nedfældet i EU's traktater og chartret om grundlæggende rettigheder og senest bekræftet i den europæiske søjle for sociale rettigheder. I tillæg til de lovgivningsmæssige og politiske rammer, der skal sikre ligestilling, støtter EU gennemførelsen af Beijinghandlingsprogrammet og konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder samt handlingsprogrammet fra den internationale konference om befolkning og udvikling og resultaterne af revisionskonferencerne.

2.2. Mens der er mange positive initiativer i Europa til tackling af forskellige aspekter af kønsuligheder, er drivkræfterne bag egentlig ligestilling, navnlig i medlemsstaterne og regionerne, komplekse og meget forskelligartede. På trods af de overordnede fremskridt bemærker EØSU med beklagelse, at det med det nuværende tempo vil tage over 100 år at opnå ligestilling i EU. EØSU har efterlyst en overordnet strategi for bæredygtighed i gennemførelsen af 2030-dagsordenen. På den baggrund mener udvalget, at EU og EU's medlemsstater må gøre alt, hvad der står i deres magt, for at opfylde mål nr. 5 for bæredygtig udvikling om ligestilling mellem kønnene inden 2030.

2.3. EØSU er desuden bekymret for, at de videre fremskridt med ligestilling kan blive hæmmet af den tilbagegang, der ses i visse medlemsstater for så vidt angår økonomisk styrkelse af kvinders stilling (beskæftigelse, balance mellem arbejdsliv og privatliv, sociale rettigheder, pasning), uddannelse, seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, vold mod kvinder, kvinde-ngo'er og centrale områder inden for den institutionelle og politiske ramme i EU og medlemsstaterne.

2.4. Desuden forventes den økonomiske vækst at falde i en række europæiske lande, og der er derfor en risiko for, at ligestilling kan rykke nedad på medlemsstaternes og virksomhedernes dagsorden. Det er vigtigt, at de makroøkonomiske politikkers virkning på ligestillingen vurderes grundigt, og at der tages højde herfor i udformningen af finanspolitikker, politikker for social beskyttelse og balance mellem arbejdsliv og privatliv m.m. for at undgå yderligere at forværre de eksisterende uligheder.

2.5. Udvalget mener, at hvis der skal ske fremskridt med og sikres en effektiv gennemførelse af EU's ligestillingspolitik, er der behov for en ny femårig EU-ligestillingsstrategi, der strækker sig over Kommissionens og Europa-Parlamentets kommende mandatperioder, og et fornyet tilsagn om ligestilling fra regeringer, civilsamfundet, den private sektor og EU-institutionerne. Det er ikke kun et spørgsmål om at sikre et retfærdigt og lige samfund, men også om bedst muligt at gøre fælles front mod de diskriminerende og kvindefjendske populistiske bevægelser, der i øjeblikket udfordrer de demokratiske samfund.

2.6. Den offentlige opinion støtter EØSU's synspunkt her, idet et flertal af europæerne mener, at ligestilling er afgørende for et retfærdigt og demokratisk samfund (91 %), økonomien (87 %) og dem selv (84 %). Derudover er andelen af EU-borgere, der ønsker yderligere EU-indblanding på dette politikområde, steget med 10 % (fra 55 % til 65 %) på blot to år (2016-2018).

2.7. På denne baggrund beklager udvalget, at der i alt kun er afsat 6,17 mia. EUR i EU-finansiering til ligestillingsforanstaltninger i perioden 2014-2020, hvilket svarer til ca. 0,6 % af de samlede bevillinger. EØSU opfordrer til, at ligestilling forbliver et selvstændigt mål i de fremtidige finansielle rammer, som også skal vise et klart engagement i at sikre ligestilling og integration af kønsaspektet og medtage kønsindikatorer, kønsspecifikke konsekvensanalyser og kønsbudgettering i alle programmer og på alle politikområder. Integration af kønsaspektet og tildeling af specifikke midler til ligestillingsforanstaltninger bør ikke blot gælde programmer for beskæftigelse og social inklusion eller grundlæggende menneskerettigheder (f.eks. ESF, REC, AMIF og EaSI), men også politikområder, der ikke umiddelbart anses for relevante for ligestilling, men som kunne have betydelige kønsspecifikke konsekvenser som f.eks. IKT, transport, byudvikling og udvikling af landområder, erhvervslivet, investeringsstøtte, bæredygtig udvikling og miljøpolitik. Ligestillingsaspektet vurderet på grundlag af ligestillingsindekset bør blive en integreret del af det europæiske semester, herunder landerapporterne og de landespecifikke henstillinger.

2.8. I lyset af den seneste stigning i antallet af #MeToo-sager roser udvalget den europæiske ombudsmand for at anbefale en strengere adfærdskodeks i alle EU-institutioner og mener, at de offentlige institutioner i medlemsstaterne også bør tilpasse og vedtage den hurtigst muligt.

2.9. EØSU opfordrer de offentlige institutioner og civilsamfundsorganisationerne i hele EU til ikke blot at fremme ligestilling i deres politikker og optræden udadtil, men også at indføre interne foranstaltninger til efterlevelse såsom fremme af kvinders deltagelse i beslutningsprocessen og integration af ligestilling i alle politikker og processer, hvilket i øjeblikket kun sker i begrænset omfang. Dette kunne sende et stærkt positivt signal til relevante offentlige institutioner og virksomheder og fremme dialogen om gennemførelse af ligestillingsforanstaltninger på alle niveauer i det europæiske samfund.

3. Økonomi

3.1. Lige adgang til økonomiske ressourcer er ikke kun et spørgsmål om kvinders økonomiske uafhængighed, men en forudsætning for at opfylde EU's målsætninger om bæredygtig økonomisk vækst, beskæftigelse af høj kvalitet, social samhørighed, velstand og konkurrenceevne. Fremme af kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet er af afgørende betydning for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst og for BNP mere overordnet for at sikre, at EU udnytter hele talentmassen.

3.2. På arbejdsmarkedet står de europæiske kvinder fortsat over for vedvarende uligheder, kønsopdeling og kønsbetingede lønforskelle, som det skønnes alene vil koste EU 240 mia. EUR i 2030, og som både har en øjeblikkelig virkning på kvinders nettoløn og en langsigtet virkning på deres sociale sikring og pensionsrettigheder. EØSU bifalder derfor Kommissionens høring for at evaluere bestemmelserne i direktiv 2006/54/EF om gennemførelse af traktatens princip om »lige løn« med det sigte at sikre en bedre håndhævelse af princippet om lige løn for arbejde af samme værdi i praksis.

3.3. At arbejde på nedsat arbejdstid kan være et valg, men over en fjerdedel af Europas befolkning er ufrivilligt deltidsbeskæftiget. Størstedelen af arbejdstagere i deltidsbeskæftigelse er kvinder, og når de vælger at arbejde på deltid, skyldes det ofte omsorgsforpligtelser. Andelen af ufrivilligt deltidsarbejde er kun faldet lidt (0,1 %) i de senere år. En årsag til ufrivilligt deltidsarbejde er mangel på de rette pasningsordninger og fleksible arbejdsordninger, som kunne give bedre mulighed for at skabe balance mellem arbejdslivet og privatlivet. Kvinder rammes generelt oftere af fattigdom og har oftere mere begrænsede karrieremuligheder. Derudover etablerer kun næsten halvt så mange kvinder som mænd egen virksomhed i EU.

3.4. EØSU efterlyser derfor effektive foranstaltninger til at sikre lige muligheder for kvinder og mænd på arbejdsmarkedet og til at tackle horisontal og vertikal kønsopdeling på arbejdsmarkedet. Det bør være en nøgleprioritet at give kvinder flere muligheder for adgang til fuldtidsbeskæftigelse af høj kvalitet med fleksible arbejdsordninger.

3.5. Udvalget mener, at fremme af familie- og ligestillingsvenlige arbejdsmarkedspolitikker og gennemførelse af målrettede omstillingsforanstaltninger, der kan udligne den ulige fordeling af plejeopgaver og husligt arbejde mellem kvinder og mænd, er af afgørende betydning⁽²⁾, navnlig fordi de økonomiske betingelser i stigende grad presser arbejdstagerne. For at sikre reformer i opadgående retning mod betalt ferie og fleksible arbejdsordninger og for at vurdere, om de nye foranstaltninger bevirker, at flere fædre tager forældre- og fædreorlov, er det afgørende, at gennemførelsen af EU's direktiv om balance mellem arbejds- og privatliv overvåges.

(²) EUT C 129 af 11.4.2018, s. 44.

3.6. Passende foranstaltninger, som f.eks. tilgængelige og økonomisk overkommelige børnepasningsfaciliteter og langtidsplejeydelser, samt foranstaltninger, der fremmer mænds brug af orlov, er afgørende for, at forældre og omsorgspersoner kan komme ind på, forblive på eller vende tilbage til arbejdsmarkedet. EØSU opfordrer Kommissionen til at iværksætte en pakke om pasningsordninger for at fremme gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder og supplere direktivet om balance mellem arbejdsliv og privatliv, der omhandler både politik, finansiering og anbefalede målsætninger, og til at revidere Barcelonamålene om børnepasning.

3.7. Kollektive overenskomstforhandlinger kan spille en vigtig rolle i håndteringen af kønsbetingede uligheder på arbejdsmarkedet. Anbefalingerne fra ILO's Global Commission on the Future of Work regarding a transformative agenda for gender equality bør fungere som en rettesnor for arbejdsmarkedsparternes, medlemsstaternes og EU-institutionernes foranstaltninger.

4. Uddannelse og erhvervsuddannelse

4.1. Selv om kvinders og mænds uddannelsesresultater har ændret sig i positiv retning, fordeler de sig stadig stereotypt i samtlige medlemsstater. Mænd er fortsat stærkt underrepræsenterede i sektorer, der forbindes med traditionelle kvinderoller som f.eks. sundhed og velfærd, humaniora og kunst samt lærerfaget og de pædagogiske fag, hvorimod de i alle medlemsstater er i overtal inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik samt IKT. Det skaber yderligere udfordringer for kvinder, fordi kompetencer inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik samt IKT og kunstig intelligens allerede i dag er nødvendige og fremover vil være uundværlige ⁽³⁾.

4.2. Kvinder med et lavt niveau af kompetencer og kvalifikationer har brug for yderligere støtte til at forbedre deres stilling på arbejdsmarkedet, fordi kønsskævheden på beskæftigelsesområdet er størst for personer med ingen eller lave kvalifikationer og personer, der oplever intersektionel forskelsbehandling. Politiske foranstaltninger rettet specifikt mod sårbare grupper af kvinder, især kvinder med handicap ⁽⁴⁾ og kvinder, der er ugunstigt stillet på flere områder, ville hjælpe med at højne deres kompetenceniveau.

4.3. Stadig flere kvinder tager en højere uddannelse, og kvinder er i overtal på mange videregående uddannelsesområder. Vi ser dog stadig en kønsopdeling inden for både videregående og erhvervsrettet uddannelse, hvilket begrænser karrieremulighederne i ikke-traditionelle sektorer og adgangen til de samme karrieremuligheder som mænd.

4.4. Derfor er det afgørende fortsat at imødegå kønsbaserede stereotyper og kønsopdeling inden for uddannelse og erhvervsuddannelse ved at fremme læseplaner og erhvervsvejledning, der inddrager kønsaspektet, mediekampagner, der motiverer drenge, piger, kvinder og mænd til at forfølge en karrierevej, der matcher deres kompetencer og evner, fremme karrieremuligheder og -udvikling for både kvinder og mænd, der vælger en ikke-traditionel sektor, skabe muligheder for kvinder, så de kan udnytte deres videregående uddannelser i samme omfang som mænd, tackle det nuværende glasloft for kvinder i den akademiske verden ⁽⁵⁾ og øge støttemulighederne for kvindelige iværksættere ⁽⁶⁾, især i ikke-traditionelle sektorer. Det anbefales ydermere at øge det generelle kendskab til ligestillings spørgsmål og højne offentligt ansattes og fagfolks færdigheder på området.

5. Kvinder og fattigdom

5.1. Kvinder har større risiko for at blive ramt af fattigdom, til dels fordi deres timeløn er lavere, de er overrepræsenteret blandt mindstelønsmodtagerne og i sektorer med et lavere lønniveau, og de er mere tilbøjelige til at have deltidsarbejde, ikke-fleksible arbejdsordninger eller have mere omsorgsrelateret fravær fra arbejdspladsen. Feminiseringen af fattigdom skyldes en række faktorer, herunder undervurdering af kvinders arbejde og kønsbetingede lønforskelle. Den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen stiger betydeligt, når folk får børn, hvilket afspejler de vanskeligheder, som kvinder står over for, når det gælder om at forene børnepasning og plejansvar med arbejde, samt den diskriminerende og uretfærdige behandling, som gravide kvinder eller kvinder, der vender tilbage fra barselsorlov, oplever.

5.2. Det er afgørende at anerkende, at kvinder ikke udgør en homogen gruppe, og at der er behov for særlige foranstaltninger for kvinder, der udsættes for forskelsbehandling eller ugunstige betingelser ud over kønsaspektet, dvs. kvinder med handicap, kvinder, der udsættes for racediskrimination, LGBTIQ+, kvinder i landdistrikter, indvandrere, flygtninge eller asylansøgere samt unge og ældre kvinder.

5.3. Udvalget anbefaler derfor at styrke foranstaltninger, der støtter ligestilling inden for økonomiske aktiviteter:

— integrering af kønsaspektet i økonomiske udviklingsinitiativer

⁽³⁾ EUT C 173 af 31.5.2017, s. 45.

⁽⁴⁾ EUT C 367 af 10.10.2018, s. 20.

⁽⁵⁾ EUT C 12 af 15.1.2015, s. 10.

⁽⁶⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 24.

- fremme af ligestilling på beskæftigelsesområdet for at opnå lige økonomisk uafhængighed og sikkerhed
- støtte til initiativer til at øge bevidstheden om betydningen af kvinders økonomiske uafhængighed med henblik på fattigdomsbekæmpelse
- tackling af konsekvenserne af afbrudte karrierer og andre arbejdsmønstre, der kan føre til, at kvinder havner i livslang fattigdom
- udarbejdelse af politiske foranstaltninger målrettet sårbare grupper af kvinder, som i højere grad rammes af fattigdom
- fortsat reform af nationale pensionsordninger ved indregning af kønsdimensionen i pensionsrettigheder (f.eks. ved at medregne barselsorlov og øvrigt plejerelateret arbejdsfravær i pensionsberegninger)
- bekæmpelse af børnefattigdom ved inddragelse af kønsaspektet og en helhedstilgang, der skaber synergier mellem politik for social inklusion, ligestilling og andre politikområder og med andre politiske og finansielle instrumenter
- gennemgang, vedtagelse og videreførelse af makroøkonomiske politikker og udviklingsstrategier, der er rettet mod fattigdomsramte kvinders behov og bestræbelser.

6. Menneskerettigheder

6.1. Ligestilling er et grundlæggende princip, der udgør en integreret del af menneskerettighederne, og en forudsætning for, at menneskerettighederne gælder for og kan udøves af alle.

6.2. EØSU fordømmer alle former for vold mod kvinder og opfordrer de medlemsstater, der endnu ikke har ratificeret Istanbulkonventionen, til at gøre det med det samme. Der bør fastsættes EU-dækkende indikatorer for sammenlignelig dataindsamling om vold mod kvinder, da dette vil bidrage til udviklingen af effektive politiske foranstaltninger. I den forbindelse kunne de erfaringer, der er indsamlet i visse EU-lande, være med til at indikere, hvilken strategi der bør vælges. EØSU opfordrer også Kommissionen til at ajourføre henstillingen om foranstaltninger til effektiv bekæmpelse af ulovligt indhold på nettet og adfærdskodeksen om bekæmpelse af ulovlig hadefuld tale på internettet, som blev vedtaget af Kommissionen og en række globale IT-virksomheder, ved at tilføje chikane og mobning af kvinder på internettet til definitionen af ulovlig hadefuld tale.

6.3. Udvalget beklager dybt det nuværende tilbageslag for kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder i Europa, hvilket har alvorlige konsekvenser for kvinders menneskerettigheder og udgør en generel trussel mod menneskerettighedernes universalitet. Visse europæiske lande har desuden trukket lovgivning tilbage med det formål at påvirke kvinders adgang til lovlig abort (på trods af at der er bevis for, at omfattende seksualundervisning kan reducere uønsket svangerskab med 50 %), men også andre aspekter af kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder er berørt, f.eks. af lovkrav om recept til nødprævention. Derudover er der indført en række love og politikker, der må ses som tilbageskridt med en lang række skadelige konsekvenser for kvinders rettigheder, bl.a. love, som har til formål at standse seksualundervisning og udbredelse af information om seksuel orientering og kønsidentitet, herunder til uddannelsesformål, eller afkriminalisere bestemte former for vold i hjemmet.

6.4. EØSU opfordrer EU-institutionerne og civilsamfundet til at samarbejde om øjeblikkeligt at slå hårdt ned på sådanne love. EØSU foreslår, at der oprettes en retlig nødfond på EU-plan, som skal yde støtte til civilsamfundsorganisationer, der indbringer national eller lokal lovgivning, der krænker kvinders rettigheder, for domstolene.

6.5. EØSU understreger desuden vigtigheden af at tackle hindringer, som kvinder og især voldsofre møder, når de bringer overtrædelser af deres rettigheder for en domstol, samt vigtigheden af at sikre lige adgang til klage og domstolsprøvelse for alle kvinder ved at fjerne økonomiske, kulturelle og (kønsbetingede) institutionelle barrierer som en nødvendig forudsætning for kvinders menneskerettigheder. Derudover beklager udvalget, at der fortsat mangler indikatorer til at vurdere status i medlemsstaterne for kvinders menneskerettigheder, og at mænd i højere grad risikerer at blive bedømt på ikke-objektive kriterier og frataget deres forældre- og samkvemsrettigheder.

7. Kvinder i magt- og ledelsespositioner

7.1. På trods af de seneste års fremskridt er det fortsat en udfordring i EU og medlemsstaterne, at kvinder er underrepræsenteret blandt de politiske og økonomiske beslutningstagere. Kvinder besidder på samtlige forvaltningsniveauer kun en tredjedel af de politiske beslutningspositioner og blot en fjerdedel af minister- og viceministerposterne. De offentlige/private økonomiske og finansielle institutter er fortsat næsten udelukkende mandsdominerede.

7.2. EØSU beklager, at målet om mindst 40 % kvinder i virksomhedsbestyrelser i 2020 ikke nås trods gentagne opfordringer fra hele EU og udvalget selv⁽⁷⁾. EØSU konstaterer, at drøftelserne om direktivet om kvinder i bestyrelsesposter fortsat er på det rumænske formandskabs dagsorden med det mål at flere kvinder deltager i beslutningstagende organer. Udvalget opfordrer Rådet til at fortsætte sine bestræbelser og gå videre med drøftelserne om direktivet om kvinder i bestyrelsesposter. Udvalget opfordrer endvidere industrien til at gå foran og til i væsentlig grad at øge andelen af kvinder i beslutningstagende topstillinger.

7.3. Udvalget har gentagne gange⁽⁸⁾ anbefalet at overveje effektive strategier og instrumenter (f.eks. lov- og budgetforanstaltninger samt frivillige foranstaltninger, kønskvoter mv.) til at bryde glasloftet og opnå kønsmæssig balance på folkevalgte og udnævnte poster i store politiske strukturer. Det er vigtigere end nogensinde at imødegå og tackle kønsroller, -holdninger og -stereotyper, som hindrer ligelig repræsentation af kvinder på beslutningsposter på det politiske, økonomiske og sociale område.

7.4. EØSU anbefaler, at Kommissionen tager initiativ til at få flere kvinder til at deltage i politik og stemme på kvalificerede kvindelige kandidater ved at træffe foranstaltninger til at investere i deres færdigheder, ressourcer og mentornetværk.

7.5. EØSU bifalder Kommissionens formand Jean-Claude Junckers mål om at sikre, at mindst 40 % af Kommissionens mellem- og topledere ved udgangen af den nuværende mandatperiode er kvinder. I lyset heraf erkender EØSU, at det i kraft af udvalgets status som et EU-organ, der repræsenterer civilsamfundet i EU og fungerer som bro mellem samfundet og EU-institutionerne, er beklageligt, at blot 30 % af dets egne medlemmer er kvinder. Udvalget opfordrer derfor Rådet til at revidere sine retningslinjer for udpegelsen af EØSU's medlemmer for at tage hensyn til den økonomiske, sociale og demografiske udvikling i Unionen som fastsat i artikel 300, stk. 5, i TEUF. Udvalget vil bestræbe sig på at sikre ligestilling i sine aktiviteter.

7.6. I den nyligt vedtagne forretningsorden har EØSU forpligtet sig til at sikre overholdelsen af principperne om ligestilling mellem mænd og kvinder og ikkeforskelsbehandling i alle sine politikker. Med henblik derpå vil udvalget vedtage en politik for bekæmpelse af chikane og nedsætte en opfølgingsgruppe (follow-up group) til at udarbejde retningslinjer for integrering af ligestillingsaspektet i alt sit arbejde, først og fremmest sine udtalelser.

8. Medierne

8.1. Medierne spiller en vigtig rolle i dannelsen af meninger, holdninger og fordomme i samfundet. Kvinder producerer, forbruger og indgår i medieindhold. Alligevel er indholdet i medierne ikke altid kønssensitivt, fremstiller nogle gange kvinder nedværdigende og fastholder kønsroller, -stereotyper og -normer. Den øgede brug af digital teknologi og nye kommunikationsformer har yderligere kompliceret forholdet mellem kvinders roller i medierne og den måde, hvorpå producenter, forbrugere og mediernes indhold forholder sig til og omhandler dem.

8.2. Mens kvinder inden for mediebranchen i EU nu næsten udgør halvdelen (44 %) af arbejdsstyrken, og kvinder repræsenterer den største gruppe (68 %) af højtuddannede inden for journalistik og informationsuddannelser, besidder kvinder i medieorganisationer for det meste kun poster med begrænset indflydelse på indholdet og strategien i de pågældende organisationer.

8.3. For at forbedre ligestillingen i mediebranchen skal indsatsen rettes imod glasloftet, flere kvinder på topposter og supplerung af medieorganisationers frivillige foranstaltninger med politiske foranstaltninger til at støtte omstillingen af mediebranchen og medieindholdet. Det er tvungende nødvendigt, at man begynder at anerkende, at de kønsstereotyper, som medierne formidler, har konsekvenser, og at se på, hvordan mænd og kvinder fremstilles i medierne.

⁽⁷⁾ EUT C 133 af 9.5.2013, s. 68.

⁽⁸⁾ EUT C 262 af 25.7.2018, s. 101.

8.4. Reklamebranchen har stadig problemer med at vise både kvinder og mænd forholdsmæssigt og realistisk. Samfundet betragter stadig kvinder og mænd på en forældet og uacceptabel måde, selv om kønsstereotyper nu ofte fremstilles mere diskret. EØSU mener, at det er på tide at gøre op med de utidssvarende opfattelser, og at industrien påtager sig en ledende rolle for at sikre, at reklamer har en positiv snarere end en negativ indvirkning, når det gælder om at repræsentere og fremme ligestilling i samfundet, navnlig med hensyn til kønsstereotyp markedsføring rettet mod børn.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om økonomisk, teknologisk og social omstilling inden for avanceret sundhedspleje til ældre

(initiativudtalelse)

(2019/C 240/03)

Ordfører: **Marian KRZAKLEWSKI**

Medordfører: **Jean-Pierre HABER**

Plenarforsamlingens beslutning	12.7.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI)
Vedtaget i CCMI	26.3.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	150/3/6

1. Konklusioner og anbefalinger ⁽¹⁾

1.1. Problematikken i den sociodemografiske aldring i Europa og den påkrævede etiske, politiske, økonomiske og sociale håndtering heraf er en stor udfordring, men åbner muligheder for beskæftigelse, uddannelse, økonomisk udvikling og innovation i Unionen.

1.2. Udvalget beklager, at EU's økonomiske, sociale og sundhedsmæssige politikker ikke har foregrebet de voksende behov blandt ældre. Udvalget ønsker, at der fokuseres på de ældres sociale og økonomiske rolle samt det enorme beskæftigelsespotentiale, som ligger i det grå guld og behovene for pleje- og tjenesteydelser til ældre.

1.3. For at få et billede af aldringens sociodemografiske virkelighed er det nødvendigt med et passende statistisk værktøj til at måle den. Det vil være sundhedsøkonomisk hensigtsmæssigt med en dynamisk og finjusteret måling af befolkningens aldring ved f.eks. at indføre variabler som køn, forventet levetid uden funktionsindskrænkning, miljørelateret epidemiologi m.fl. Følgelig bør et panel af demografer, sociologer og læger stå for udformningen af et sæt dynamiske indikatorer for befolkningens aldring.

1.4. Begrebet personrelaterede pleje- og tjenesteydelser på institution og i hjemmet bør præciseres, da det dækker mangfoldige aktiviteter, som kan varetages af udbydere med meget forskelligartet status.

På grund af den brede vifte af aktiviteter inden for tjenesteydelser til ældre betragtes disse tjenesteydelser ikke som en sammenhængende økonomisk sektor i EU. Det bør derfor overvejes at fastlægge en overordnet juridisk definition af tjenesteydelser til ældre i EU.

1.5. EØSU anbefaler, at retten til en værdig aldring anerkendes som en grundlæggende menneskeret. Udvalget mener derfor, at alle kræfter skal sættes ind for at fremme lige adgang til kvalitetspleje og -tjenesteydelser.

1.6. EØSU ønsker at der i EU's digitale strategi tages højde for fortsat anvendelse af papir for at gøre det nemmere for de ældre at sætte sig ind i den pleje, de modtager.

1.7. EØSU anbefaler, at boligpolitikken og aldringspolitikken centrerer omkring innovative boligformer (såsom modulligheder, grupperede boliger, solidarisk bebyggelse med generationsfællesskab osv.), som bør nyde konstant bevågenhed og være omfattet af et specifikt støtteprogram under EU's strukturfonde.

(1) Denne udtalelse supplerer EØSU's udtalelse af 13.12.2012 om »Den fremtidige udvikling i sektoren for personrelaterede tjenesteydelser på social-, sundheds- og uddannelsesområdet i Den Europæiske Union: tendenser og konsekvenser«(EUT C 44 af 15.2.2013, s. 16) og af 14.2.2018 om »Industrielle ændringer i sundhedssektoren«(EUT C 227 af 28.6.2018, s. 11). Den tager desuden hensyn til Kommissionens henstilling af 2.7.2008 om »grænseoverskridende interoperabilitet mellem elektroniske patientjournalssystemer«og af 6.2.2019 om »et europæisk format for udveksling af elektroniske patientjournaler«.

1.8. Alle medlemsstater bør opfordres til at oprette nationale og regionale aldringsobservationsorganer, som arbejder sammen med de primære økonomiske og sociale tjenester for at:

- ændre og tilpasse retsgrundlaget med henblik på at beskytte de ældres sociale og økonomiske forhold
- udvide de ældres mobilitetsmuligheder internt (bolig) og eksternt (aktiviteter, kørsel, fritid osv.)
- sikre komplementaritet mellem hjemmehjælp og -pleje, plejehjem og alle alternative boligformer for ældre
- samordne plejepersonalets, omsorgspersonernes og de personrelaterede tjenesteyderes tilgang til et ældreplejeforløb under ledelse af en koordinerende gerontolog og en sygeplejerske.

1.9. EU bør overveje at oprette en platform til samordning af aldringsobservationsorganernes aktiviteter, som bl.a. går ud på at foreslå løbende uddannelse og formidle bedste praksis gennem etablering af en offentlig database med bedste produkter, apparater, udstyr og strukturer til sikring af de ældres dagligdag. EØSU ser gerne, at EU mere aktivt støtter FoU-programmer vedrørende menneskelige og sociale faktorer, som er karakteristiske for ældre, og epigenetik med kortlægning af aldringens vigtigste molekyllære og biologiske mekanismer. Udvalget anbefaler, at der oprettes en teknologisk EU-platform, som kan bidrage til en bedre målretning af FoU mod innovationer, som beskytter de ældres sundhed og har forebyggede virkning.

1.10. EØSU opfordrer alle interessenter i omsorgssektoren til bedre at udnytte de innovationer, som de digitale teknologier byder på: telemedicin, sensorer, e-sundhedskort og elektroniske patientjournaler, boligautomatisering og mere generelt indførelse af AI-teknikker på ældreområdet.

Udvalget ønsker, at innovation stimuleres ved at sætte en stopper for fragmenteringen af markederne og isolerede tiltag, som udgør reelle tekniske hindringer. EØSU gør opmærksom på, at der mangler europæiske standarder for og certificeringer af materiel og udstyr til ældre.

1.11. Udvalget efterlyser gensidighed i anvendelsen af de nye teknologiske værktøjer inden for digitalisering for at stimulere et egentligt marked, som dækker de ældres behov, og fremtidssikre investeringerne i Europa.

EØSU mener, at produktivitetstevningen ved den digitale teknologi bør anvendes til at forbedre de ældres trivsel og planlægge en økonomisk opgradering af socialarbejdere og paramedicinsk personale.

1.12. Sektorens erhvervsuddannelser bør støttes betragteligt. Problematikkerne omkring ernæring, faldulykker i hjemmet, vold mod ældre og personale, anvendelse af digitale teknologier i hjemmet, terminalpleje osv. bør integreres i specifikke programmer. Strukturfondene og navnlig Den Europæiske Socialfond bør sørge for finansiering af erhvervsuddannelse til personalet i pleje- og tjenesteydelsessektoren.

1.12.1. Da der findes mange forskellige tilgange i EU, anbefaler EØSU, at der fastlægges en fælles søjle af de vigtigste eksisterende uddannelser med samme tilgang som den, der anvendes ved udarbejdelsen af direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 og 2013/55/EU om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer.

1.13. For at forberede og styrke ældrepersonalets og -tjenesternes mobilitet bør der fastlægges en fælles søjle for uddannelse af sygeplejersker inden for gerontologi, sygehjælpere og hjemmeplejere og -hjælpere såvel på det tekniske som på det sociale og menneskelige plan.

1.13.1. Sideløbende er det nødvendigt at forbedre ældrepersonalets sociale anseelse og økonomiske påskønnelse. Det er også vigtigt at anerkende funktionen som pårørende omsorgsperson for at kunne udforme en sammenhængende og effektiv aldringspolitik.

1.14. EØSU efterlyser en økonomisk rundbordsdrøftelse mellem hovedaktørerne i omsorgssektoren, institutionelle markedsreguleringsmyndigheder (dvs. staten og lokale myndigheder), pensionskasser, forsikringselskaber og pensionsfonde for at sikre de ældre holdbare tjenester og investeringer, gøre arbejdspladserne bæredygtige og anbefale retfærdige priser for ydelserne. Forud for denne centraliserede rundbordsdrøftelse bør der afholdes decentraliserede forberedende møder med deltagelse af de nationale økonomiske og sociale råd og EØSU.

1.15. EØSU anbefaler en europæisk kommunikationspolitik, som fremmer en større solidaritet mellem generationerne til fordel for de ældre, både økonomisk og socialt.

2. En samordnet og veltilrettelagt ældrepolitik

2.1. For at få et billede af aldringens sociodemografiske virkelighed er det nødvendigt med et passende statistisk måleværktøj sammenkoblet med en social og sundhedsmæssig tilgang. Det vil være hensigtsmæssigt at

- inddrage sociologer og demografer i udarbejdelsen af en præcis og fremadrettet analyse af aldringens sociodemografiske aspekter (husholdningernes størrelse og sammensætning, forholdet til børn og andre pårørende, konsekvenser af opsplittede og sammenbragte familier)
- indføre evalueringsværktøjer i Europa med henblik på at iagttage og sammenligne medlemsstaternes politikker og overføre bedste praksis.

2.2. Forebyggelse kan begrænse indvirkningen af aldringsproblemer, under forudsætning af at der tages højde for deres betydning, at komponenterne i en vellykket aldring (fysisk aktivitet, social aktivitet, tryghed, ernæring) identificeres, og at den menneskelige og økonomiske indsats rettes mod denne store udfordring uden at forhøje regningen for skatteyderne og under hensyntagen til de mange forskellige finansieringsordninger.

2.3. Anbefalingerne på dette område bør understøttes af videnskabelig forskning, der fokuserer på epigenetik og kortlægger aldringens væsentligste molekylære og biologiske mekanismer, som kan forbedres gennem mikroernæring og forholdet mellem mennesker og miljø. Fremstillingen af bioaktive forbindelser af kvalitet til bekæmpelse af cellededbrydning bør kontrolleres bedre og certificeres for at sikre større effektivitet.

2.4. Ældretjenester bygger på to komplementære tilgange, nemlig institutionstilgangen med plejehjem og hjemmeplejetilgangen. Effektiviteten af denne komplementaritet kan kun sikres ved objektivisering af opgaverne og indholdet i de to tilgange, præcis fastlæggelse af de berørte profiler samt en bedre samordning af aktørerne og deres værktøjer.

2.5. Der bør tilvejebringes struktureret information med henblik på en kvantitativ og kvalitativ vurdering af de nuværende behov for plejehjemspladser, under hensyntagen til at de fleste 85-årige og endnu ældre ifølge forskningen ønsker at forblive i deres eget hjem (selv med svære plejebehov).

2.6. E-sundhedskortet og elektroniske patientjournaler bør vinde almindelig udbredelse i alle medlemsstater. De vil bidrage til en bedre forståelse af den sundhedsmæssige virkelighed og gøre det lettere at indføre et specifikt plejeforløb for ældre.

2.7. Det vil være nødvendigt at tilskynde til en opblødning af faggrænserne og dermed til partnerskab mellem de forskellige medicinske og paramedicinske aktører og prioritere den koordinerende gerontologs og den primære sygeplejerskes rolle, som bør styrkes, samt skabe overgangsmuligheder mellem institutionsplejetjenester, ambulante pleje- og tjenesteydelser, huslæge og pårørende omsorgspersoner. Derved vil behovet for udstyr og modtagefaciliteter til ældre bedre kunne bedømmes.

2.8. Ud over professionelt personale bør inddragelsen af pårørende omsorgspersoner anerkendes og fremmes.

Fureai Kippu-ordningen i Japan er interessant i denne sammenhæng ^(?).

2.8.1. EU kunne tage initiativ til et pilotforsøg med en tidsbank på tværs af generationerne i en halv snes europæiske regioner og/eller byer med inspiration i Fureai Kippu og derefter foreslå de medlemsstater, som går ind for idéen, at udbrede ordningen, hvis den viser sig at være effektiv.

3. En gennemtænkt og effektiv boligpolitik

3.1. Boliger til ældre er et komplekst og følsomt spørgsmål. Det bør behandles ved systematisk at prioritere den enkeltes valg og dialog med familie og pårørende. En gennemtænkt ældreboligpolitik bør tage hensyn til følgende elementer:

- Boligen tilpasses i takt med beboernes aldring. Omkostningerne ved at bo i en uegnet bolig kan være en medvirkende faktor til fattigdom, desocialisering og helbredsforringelse.

^(?) Japan (som er det land i OECD, hvor befolkningen aldrer hurtigst) har indført Fureai Kippu-ordningen. Der er tale om et netværk for gensidig hjælp på lokalt niveau ledsaget af en »tidsbank«, som skal bevidstgøre befolkningen om frivilligt arbejde. I overensstemmelse med nærhedsprincippet varetager ordningen al hjælp til ældre eller invalide, som ikke er dækket af en sygeforsikring.

- Valget bør ikke længere udelukkende være mellem eget hjem og institution. Der findes alternative modtagelsesformer. Det dermed forbundne sociale og økonomiske potentiale bør vurderes, og de nye strukturer, der skal skabes på grundlag af profiler og patologier (dag- og natcentre, nærcentre med fokus på autonomi osv.), fastlægges.
- Der bør skelnes mellem kognitive forstyrrelser og uegnethed til autonomi.
- Koncentration af ældre samme sted giver ikke nogen kognitiv fordel, og sammenhængen mellem ældres mentale og fysiske sundhed er i dag videnskabelig bevist.
- Koncentration af og altomfattende omsorg for ældre øger risikoen for opgivelse og resignation. Det fører uundgåeligt til større plejehov og lægemiddelindtag.

3.2. Boligpolitikken vedrørende institutioner til omsorgsafhængige ældre skal være gennemtænkt, for ellers risikerer den at blive ineffektiv og medføre omkostninger, som de ældre ikke selv kan afholde, og samtidig bør der tages hensyn til betydningen af den geografiske beliggenhed. Det bør være et kategorisk krav, at den enkelte selv kan vælge eventuelt at komme på institution.

3.2.1. Det er nødvendigt at overveje dynamiske og fleksible bolig- og byplanlægningspolitikker, som prioriterer intermodale boliger, generationsfællesskab og social åbenhed.

3.3. De teknologiske fremskridt inden for boligautomatisering er afgørende for de fremtidige boligpolitikker. Det er her særligt vigtigt, at der er kompetent og kvalificeret menneskelig medvirken.

3.4. Tiltaget »ældrevenlige byer«(som støttes af WHO) har til hovedformål at fremme aktiv aldring ved at optimere ældre borgers sundhed, inddragelse og sikkerhed. I en ældrevenlig by gør man status over og vurderer strukturer og tjenester for ældre, ligesom man fastsætter en plan for gennemførelse af prioriteter samt virkninger i praksis.

EU kunne tage initiativ til et program om at gennemføre en række pilotforsøg med ældrevenlige byer, der er rettet mod forskelligartede byprofiler lige fra kvarterer i (meget store) storbyer til mindre byer i landområder.

4. **Opgradering af personale og støtte til uddannelse**

4.1. I et aldrende samfund bør der lægges vægt på behandling af symptomer og deres variabilitet. Det er nødvendigt med mere sundhedspersonale for at udvikle systemer og procedurer. Antallet af personer, som kommer til at arbejde inden for revalidering og telemedicin, vil således stige.

Det er ønskeligt med kollektive overenskomster, som er opnået ved social dialog, for at undgå større personalegennemtræk i sektoren, idet sundhedspersonalets sociale anseelse og aflønning skal forbedres.

4.2. Rent statistisk og uanset det undersøgte scenarie er hjemmehjælp det fagområde, der er den største kilde til jobskabelse. Pleje af og støtte til sårbare grupper i det hele taget er fagområder, der er forholdsvis mindre følsomme over for den økonomiske konjunktur, og som derfor vil have en stærk beskæftigelsesdynamik. Sygehjælpere, hjemmeplejere og -hjælpere og sygeplejersker er ligeledes blandt de mest jobskabende fagområder.

4.3. Forskningen har sammenfaldende konklusioner, nemlig at ældrepleje og -tjenester har et enormt beskæftigelsespotentiale, eftersom den overvejende tendens går i retning af en sociodemografisk aldring af kontinentet. Det centrale problem er at sikre bæredygtigheden i disse job, som er dårligt lønnede i forhold til deres merværdi, personalets engagement og de hårde arbejdsvilkår.

4.4. Uddannelse af omsorgspersoner bør også støttes, da deres tilstedeværelse og aktiviteter, som supplerer sundhedspersonalets, er uløseligt forbundet med de ældres trivsel. EU kunne tage initiativ til en aktiv politik for støtte til pårørende omsorgspersoner og foreslå medlemsstaterne at tilpasse deres social- og arbejdsmarkedsløvgivning. Det er vigtigt at give omsorgspersoner en specifik status.

4.5. De grupper, som erhvervsuddannelser i personrelaterede tjenesteydelser til ældre tager sigte på, har som regel en kort eller slet ingen uddannelse. Imidlertid har de erfaringsmæssige færdigheder. Derfor bør der fastlægges en ramme for udvikling af uddannelsesforsøgsordninger på grundlag af atypiske færdigheder (viden og indlevelsessevne). EØSU anbefaler — uden at underkende kognitive læringsforløb — en strategi, hvor der anvendes en pædagogik baseret på erhvervede færdigheder til at kortlægge passende kompetenceprofiler.

4.6. Målgruppens adgang til uddannelse bør fremmes og reglerne herfor lempes gennem en mere fleksibel overgang til den nødvendige tekniske viden ved hjælp af:

- IKT-værktøjer (og andre værktøjer), som giver adgang til teori og information
- afsættelse af særlige tidspunkter til udveksling
- udpegelse af en permanent vejleder
- oprettelse af e-fællesskaber til udveksling af færdigheder og praksis.

4.7. Ovenstående bør være omfattet af specifik opmærksomhed i Erasmus+-programmet. Desuden bør EU's budgetmyndighed oprette en budgetpost for »forsøgsordninger« til støtte for overvejelserne.

5. En hensigtsmæssig finansieringspolitik

5.1. Princippet om adgang for alle til personrelaterede tjenesteydelser til ældre kan tage udgangspunkt i den europæiske ældreplatforms princip om at være tilgængelig til en pris, som ikke sætter livskvaliteten, værdigheden og valgfriheden over styr.

5.2. Ældre mennesker er fortsat direkte og indirekte aktører i den sociale struktur. Når de mister deres autonomi, udløser de deres passive sociale rolle og skaber direkte og indirekte arbejdspladser, som er nødvendige for at tilrettelægge støttenetværket. Det er på det tidspunkt, samfundet til gengæld kan aktivere og anvende alle sine kompetencer og ressourcer for at sikre den globale omsorg for sine ældre.

5.3. Personrelaterede tjenesteydelser modtager som regel betragtelig støtte fra det offentlige gennem ordninger, som imødekommer husholdningernes private efterspørgsel. De offentlige myndigheders rolle og forvaltningen af disse ydelser har imidlertid ændret sig i takt med ydelsernes markedsføring og kommerialisering. Fra at være leverandører af ydelser til omsorgsafhængige personer bliver staten og de lokale myndigheder markedsreguleringsmyndigheder, idet de indfører procedurer, der skal sikre markedets effektivitet og modtagernes tillid. Dette indebærer først og fremmest tilsyn med de konkrete operatører, tjenesteydelsernes kvalitet og formidling af oplysninger. EØSU ønsker, at Kommissionen anbefaler medlemsstaterne at sørge for, at markederne er gennemsigtige, og at aktiviteterne i forbindelse med tjenesteydelser til ældre er af høj kvalitet.

5.4. For at kunne honorere efterspørgslen efter personrelaterede tjenesteydelser til ældre bør medlemsstaterne tilskyndes til at fremme oprettelsen af en autonomiforsikring, helst som del af socialsikringsordningen. Forsikringen bør være inklusiv og finansiere ydelser og udstyr, som kan sikre reel autonomi. Autonomiforsikringen bør dække behov for hjemmepleje og -hjælp samt midlertidigt eller definitivt institutionsophold.

5.5. Medlemsstaternes socialsikringsystemer skal tage højde for disse forhold, men kan ikke finansiere det over skatten alene. Det bør overvejes at sikre denne finansiering ved inddragelse af andre offentlige og private kilder, herunder pensionsfonde.

Det er ønskeligt, at Kommissionen foranlediger en omfattende fremadrettet socioøkonomisk undersøgelse om bæredygtigheden af job inden for personrelaterede tjenesteydelser til ældre. Undersøgelsen bør indeholde overvejelser om de forskellige metoder for offentlig og privat finansiering, forslag til investeringsmekanismer på grundlag af offentlig-private partnerskaber og forskellige anbefalinger både på overstatsligt niveau og på medlemsstatsniveau. En sådan undersøgelse bør skitseres under en økonomisk rundbordsdrøftelse mellem hovedaktørerne inden for ældreomsorg.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER

Formand

For Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om arbejde med asbest i forbindelse med energirenovring

(initiativudtalelse)

(2019/C 240/04)

Ordfører: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**Medordfører: **Enrico GIBELLIERI**

Plenarforsamlingens beslutning	12.7.2018
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI)
Vedtaget i CCMI	26.3.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	199/4/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU glæder sig over den ambitiøse revision af direktivet om bygnings energimæssige ydeevne (bygningsdirektivet), men erkender samtidig, at asbest udgør en væsentlig risiko og er den største kilde til erhvervsbetinget kræft i Europa i dag. For at nå de ambitiøse mål om fornyelse af den europæiske bygningsmasse med henblik på at skabe sunde og energieffektive boliger og arbejdspladser mener EØSU, at det er nødvendigt at skabe synergier i forhold til fjernelsen af skadelige stoffer i forbindelse med energirenovring, så denne byrde ikke overlades til næste generation.

1.2. Europa-Kommissionen skal følge op på Europa-Parlamentets beslutning om »Sundhedsrisici på arbejdspladsen som følge af asbest og udsigterne til fjernelse af al asbest«(2012/2065(INI)) og EØSU's initiativudtalelse om »Et EU uden asbest«og på de forslag, man finder heri.

1.3. Europa-Kommissionen bør indlede et samarbejde med Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) og Verdenssundhedsorganisationen (WHO), hvor der tages udgangspunkt i tidligere ILO-/WHO-programmer. Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur og Europa-Kommissionen bør i fællesskab støtte en sådan tilgang i EU.

1.4. Europa-Kommissionen bør aktivt fremme en livscyklustilgang til bygningsdesign og byggematerialer med henblik på genanvendelighed og anvendelse af udtjente produkter samt opfyldelse af EU's mål om at skabe en cirkulær økonomi.

1.5. Europa-Kommissionen bør gøre fjernelse af skadelige stoffer til en prioritet i forbindelse med udviklingen af supplerende værktøjer såsom en digital bygningslogbog og et bygningsrenoveringspas, der skal oplyse forbrugerne om bygningernes renoveringspotentiale samt støtte gennemførelsen af skræddersyede renoveringsplaner, som er baseret på syn gennemført af fagfolk. Dette kunne omfatte yderligere supplerende værktøjer på EU-niveau til registrering af farlige stoffer i bygninger, som er offentligt tilgængelige, med henblik på at beskytte forbrugerne.

1.6. Europa-Kommissionen og medlemsstaterne skal evaluere den praktiske gennemførelse af direktivet om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest (direktiv 2009/148/EF) set fra forskellige risikogrupper synsvinkler, således at beskyttelsen af alle arbejdstagere, der er i risiko for at blive udsat for asbest, forbedres. Europa-Kommissionen og medlemsstaterne bør samarbejde om at udnytte EU's struktur- og investeringsfonde effektivt til fjernelse af asbest.

1.7. Energirenovring befinder sig i et krydsfelt mellem flere områder inden for EU-lovgivningen. EU's lovgivning og de nationale lovgivninger bør vurderes med henblik på at sikre politikkoherens i håndteringen af skadelige stoffer. Dette omfatter affaldslovgivningen og indebærer at man sikrer, at der er tilstrækkelig mange deponeringsanlæg til, at man kan håndtere asbestaffaldet.

1.8. Medlemsstaterne bør oprette registre og gøre skadelige stoffer til en central del af de eksisterende bygningsrenoveringspas og udviklingen af nye bygningsrenoveringspas.

1.9. Det er afgørende, at medlemsstaterne i forbindelse med udformningen af deres langsigtede renoveringsstrategier har blik for de farer, som asbest og andre skadelige stoffer er forbundet med.

1.10. Medlemsstaterne må sikre, at kriterierne for økonomisk støtte til energirenovering, f.eks. skattenedslag eller tilskud, udtrykkeligt defineres på en sådan måde, at boligejerne kan fjerne de skadelige stoffer fuldstændigt i forbindelse med renoveringen.

1.11. Medlemsstaterne skal støtte arbejdsmarkedets parter i forbindelse med tilpasningen af uddannelse, kvalifikationer og jobprofiler til de fremtidige behov. Dette bør gøre sektoren mere attraktiv for unge arbejdstagere og kvinder.

1.12. Det bør fuldt ud anerkendes, at arbejdsmarkedets parter spiller en særlig rolle og har et særligt ansvar, når det gælder om at bekæmpe farerne og beskytte arbejdstagerne, og de bør støttes i forbindelse hermed. Et udsnit af det organiserede civilsamfund bør dog også deltage, eftersom asbest påvirker arbejdslivet, sundheden, forbrugerbeskyttelsen og miljøet. Dette gælder især med hensyn til anerkendelse af og kompensation til ofre for asbestrelaterede sygdomme.

1.13. Medlemsstaterne kan bidrage til evaluering og fremme af god praksis og nye teknologier for at beskytte arbejdstagernes og beboernes sundhed og sikkerhed.

1.14. I lyset af spørgsmålets store betydning agter EØSU at fremlægge denne udtalelse på en konference, der arrangeres i fællesskab med Europa-Parlamentet, Det Europæiske Regionsudvalg og Europa-Kommissionen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Det reviderede bygningsdirektiv vil få væsentlig betydning for de økonomiske aktiviteter i byggesektoren i form af øget gennemsnitlig årlig renovering. En af de væsentligste ændringer af det reviderede bygningsdirektiv er ambitionsniveauet, idet den gennemsnitlige årlige renoveringsprocent skal stige fra 1 % til 3 %. Dette vil få positiv indvirkning på beskæftigelsen og åbne mulighed for at fremme nye og supplerende færdigheder og kvalifikationer med henblik på at sikre bæredygtig kvalitetsbeskæftigelse og opretholde sektorens konkurrenceevne.

2.2. De politiske beslutningstagere og interessenterne er nødt til at være bevidste om den potentielle risiko i forbindelse med fornyelse af den europæiske bygningsmasse, som navnlig hidrører fra udsættelse for skadelige stoffer som f.eks. asbest. Boligejere, beboere og arbejdstagere, der arbejder indendørs, er i farezonen. Det reviderede bygningsdirektiv lægger vægt på sundhed, og specifikt lyder betragtning 14 i det ændrede direktiv (EU) 2018/844 som følger: »Medlemsstaterne bør støtte opgraderinger af den energimæssige ydeevne i eksisterende bygninger, der bidrager til et sundt indeklima, herunder ved fjernelse af asbest og andre skadelige stoffer, og derved forebygge ulovlig fjernelse af skadelige stoffer og lette overholdelsen af gældende lovgivningsmæssige retsakter som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/148/EF⁽¹⁾ og (EU) 2016/2284⁽²⁾«.

2.3. Mange af de bygninger, der har behov for en forbedring af den energimæssige ydeevne, er opført før asbestforbuddet. Det anslås, at ca. 35 % af EU's bygninger på nuværende tidspunkt er mere end 50 år gamle, og at ca. 75 % af bygningsmassen ikke er energieffektiv, hvilket betyder, at hovedparten af bygningsmassen i Europa bør renoveres inden 2050. Der vil derfor skulle fjernes store mængder asbest på en sikker måde.

2.4. Ifølge artikel 2a, stk. 2, i det reviderede bygningsdirektiv skal medlemsstaterne i deres langsigtede renoveringsstrategier fastsætte køreplaner for at ændre deres bygningsmasse inden 2050. Med tanke på den høje andel af bygningerne i Europa, der indeholder asbest, bør medlemsstaterne udforme deres langsigtede renoveringsstrategier med henblik på at mindske den sundhedsmæssige risiko for arbejdere, beboere og den brede offentlighed mest muligt.

2.5. Energirenoveringen af de eksisterende bygninger kræver, at arbejdstagerne har specifik viden og specifikke færdigheder. Byggebranchens europæiske sektorielle arbejdsmarkedsparters VET4LEC-projekt (The Vocational Educational Training for Low Energy Construction project) har beskrevet disse behov. Det er vigtigt, at alle faggrupper, der arbejdsmæssigt eller tilfældigvis har med asbest at gøre, er i besiddelse af de rette kvalifikationer.

2.6. Asbest er fortsat den hyppigste kilde til erhvervsbetinget kræft i EU. Ifølge den internationale kommission om sundhed på arbejdspladsen (ICOH) koster asbesten årligt ca. 88000 menneskeliv i Europa og tegner sig for 55-85 % af tilfældene af erhvervsbetinget lungekræft. Dødeligheden vil fortsætte med at stige indtil sidst i 2020'erne og 2030'erne. Selv arbejde med bunden asbest kan forårsage en betydelig frigivelse af skadelige asbestfibre.

2.7. Bygningsdirektivets forvaltningsstruktur på nationalt plan skal imødegå de aktuelle og fremtidige udfordringer. Ifølge artikel 2a, stk. 5, i bygningsdirektivet skal hver enkelt medlemsstat gennemføre en offentlig høring for at støtte udviklingen af sin langsigtede renoveringsstrategi. Medlemsstaterne skal fastlægge de nærmere vilkår for høringen på en inklusiv måde og engagere de relevante offentlige og private aktører på en mere effektiv måde baseret på omfattende høring og reel deltagelse.

3. Bemærkninger vedrørende EU-institutionerne

3.1. Europa-Parlamentet vedtog en beslutning om »Sundhedsrisici på arbejdspladsen som følge af asbest og udsigterne til fjernelse af al asbest«(2012/2065(INI)), hvori det bl.a. opfordrede Europa-Kommissionen til at udvikle en helhedsorienteret tilgang til energirenovering og fjernelse af asbest. EØSU's initiativudtalelse om »Et EU uden asbest«indeholder lignende anbefalinger. Europa-Kommissionen har truffet en række foranstaltninger som opfølgning på forslagene, men bør gøre mere for at fremskynde bestræbelserne.

3.2. Da der er brugt produkter, som indeholder asbest, i så godt som alle dele af de eksisterende bygninger, der blev opført inden asbestforbuddet, indebærer enhver form for renoveringsarbejde en potentiel risiko for frigivelse af asbestfibre. Arbejdstagernes potentielle eksponering bør kontrolleres, og Europa-Kommissionen bør indlede en vurdering af den nuværende europæiske arbejdspladsgrænseværdi for asbestfibre på 100000 fibre pr. m³ (direktiv 2009/148/EF) for at fastslå, om den garanterer arbejderne tilstrækkelig sikkerhed. ICOH anbefaler, at grænseværdien sættes ned til 1000 fibre pr. m³.

3.3. De nuværende modeller til registrering af asbest og andre skadelige stoffer i medlemsstaterne er i det store hele ikke velegnede til formålet. Selv om mange medlemsstater og regioner har registre over skadelige stoffer, er disse ofte ufuldstændige, ikke offentligt tilgængelige og ajourføres i de fleste tilfælde ikke. I nogle lande findes der slet ikke noget register. Polen er dog en nævneværdig undtagelse. Her har man søsat et ambitiøst program for asbestfjernelse, som drager fordel af offentlig støtte og faciliteres af et offentligt tilgængeligt asbestregister.

3.4. Et avanceret register, der indeholder den nyeste viden om skadelige stoffer i bygninger, bør omfatte følgende: bygningsspecifik angivelse af placeringen og mængden af de skadelige stoffer, kortlægning af farepotentialet og en tidsplan for fjernelse, offentlige myndigheders centrale dataindsamling til statistikformål, oplysninger til udarbejdelse af strategier for fjernelse og økonomiske incitamenter samt adgang til sikkerheds- og sundhedsrelevante oplysninger for offentlige myndigheder, beboere, entreprenører og arbejdstagere.

3.5. Procedurerne for anerkendelse af og kompensation til ofre for asbesteksponering bør forbedres, og adgangen til de nødvendige oplysninger bør lettes for at give ofrene en stemme samt juridisk, økonomisk og personlig støtte. Foreninger for asbestofre bør støttes. Dette kan lette den personlige belastning, ofrene udsættes for i forbindelse med disse anerkendelsesprocedurer, som i hvert eneste tilfælde forværrer den personlige smerte som følge af sygdommen.

3.6. Inden for bygningsdirektivets forvaltningsstruktur bør der på alle niveauer opstilles præcise mål ud fra en kortlægning af de vigtigste emner og en vurdering af fremskridtene. Der bør udvikles europæiske instrumenter til støtte for gennemførelsen af de nationale langsigtede renoveringsstrategier i form af retningslinjer, indikatorer, benchmarking, deling af bedste praksis og peerevalueringer.

4. Bemærkninger vedrørende gennemførelsen af bygningsdirektivet på nationalt niveau

4.1. Det reviderede bygningsdirektiv forpligter medlemsstaterne til at udarbejde langsigtede renoveringsstrategier. I tråd med bygningsdirektivets artikel 7 er det afgørende, at disse langsigtede strategier udformes under hensyntagen til de farer, som asbest og andre skadelige stoffer er forbundet med.

4.2. Medlemsstaterne har pligt til at udarbejde og gennemføre langsigtede renoveringsstrategier. Dette bør gøres i samarbejde med de relevante aktører, herunder de forskellige territoriale niveauer såsom regioner og kommuner. Der bør naturligvis tages højde for de nationale forskelle med hensyn til den administrative og organisatoriske opbygning.

4.3. Kriterierne for økonomisk støtte til energirenovering, f.eks. skatnedslag eller tilskud, bør udtrykkeligt defineres på en sådan måde, at boligejerne kan fjerne skadelige stoffer i forbindelse med en energirenovering. Dette kan omfatte anvendelse af energiaktive materialer såsom integrerede solcellesystemer. Det er vigtigt, at økonomiske incitamenter til fjernelse af skadelige stoffer er til rådighed, selv når fjernelsen ikke er direkte knyttet til bygningens energimæssige ydeevne. Dette kan bidrage til skabelsen af sunde og energieffektive boliger og arbejdspladser og fremme et højt niveau af asbestfjernelse.

4.4. Forbrugerne har brug for yderligere støtte i form af oplysning om farerne ved de skadelige stoffer i bygninger, som kan påvirke sundheden og den indendørs luftkvalitet negativt, og om, hvordan disse farer kan afhjælpes i forbindelse med energirenovering. Energirådgivere, energikonsulenter og andre ydere af forbrugerstøtte bør være kyndige og kvalificerede til at oplyse om mulighederne for at fjerne asbest og om mulighederne for finansiering.

4.5. I øjeblikket er uddannelseskravene og -udbuddet i mange medlemsstater ikke tilstrækkelige til at beskytte arbejderne ordentligt mod farerne ved asbest. I princippet løber alle arbejdstagere i byggebranchen potentielt en risiko for at støde på asbest i forbindelse med deres arbejde. Ifølge direktivet om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest (direktiv 2009/148/EF) skal alle arbejdstagere i risikogruppen modtage uddannelse, som modsvarer risikoniveauet. Dette afspejles dog ikke tilstrækkeligt i mange medlemslandes gennemførelse i den nationale lovgivning, som ofte begrænser sig til arbejdere, der potentielt udsættes for høje koncentrationer (f.eks. asbestfjernelse/nedrivning). Medlemsstaterne opfordres til at evaluere deres respektive gennemførelse og praktiske anvendelse af direktivet set ud fra forskellige risikogrupper synsvinkel, således at beskyttelsen af alle arbejdstagere, der er i risiko for at blive udsat for asbest, forbedres.

4.6. Det er vigtigt at styrke bevidstheden og den fagspecifikke uddannelse, herunder den generelle bevidstgørelse blandt især unge arbejdstagere, hvilket kan omfatte skole- og erhvervsuddannelse. Uddannelserne bør designes til at opfylde behovene hos de arbejdstagere, der lejlighedsvis vil støde på asbest, og sætte dem i stand til at fjerne lavrisikomaterialer såsom ubeskadigede tage og rør af asbestcement. Dette er især relevant for SMV'er. Behovene hos de specialiserede asbestfjernelsesvirksomheder, som også regelmæssigt kan håndtere højriskomaterialer og store mængder, bør være genstand for særlige overvejelser.

4.7. De europæiske arbejdsmarkedsparter i byggebranchen har udviklet asbestinformationsmoduler på en lang række sprog til en mere sikker håndtering af asbest. Medlemsstaterne opfordres til selv at iværksætte oplysningsaktiviteter eller formidle det eksisterende materiale.

4.8. Nye teknologier og nye arbejdsmetoder til at beskytte arbejdstagernes og beboernes sundhed og sikkerhed er til rådighed, og brugen og implementeringen heraf bør fremmes. En generel reduktion af støv på arbejdspladsen kan mindske en bred vifte af sundhedsskadelige virkninger fra bl.a. krystallinsk siliciumdioxid, træstøv og asbest. Dette kan gøres på forskellige måder, f.eks. opugning ved kilden eller binding af støv med vand eller gel. Der anvendes allerede fjernstyrede robotter til at fjerne materialer fra overflader, små rum, lofter og bygningsmure. At tage faren ved de skadelige stoffer seriøst kan således være en drivkraft for innovation.

4.9. Det er vigtigt at tage fat på den nogle gange korrekte opfattelse af byggesektorens arbejdspladser som farlige og usunde. Dette er en vigtig overvejelse set i lyset af den aldrende arbejdsstyrke. Styring af risikoen fra asbest og andre skadelige stoffer på en helhedsorienteret måde i forbindelse med energirenovering kan bidrage til at gøre sektoren mere attraktiv for unge mænd og kvinder.

4.10. Energirenovering skaber nye erhverv og ændrer de eksisterende jobprofiler. Dette er en mulighed for at gøre sektoren mere attraktiv og skabe nye og attraktive arbejdspladser. Det bliver stadig vigtigere at tage hånd om de demografiske forandringer i sektoren ved at skabe jobprofiler og arbejdsforhold, som imødekommer især de unge arbejdstageres og kvindernes forventninger.

4.11. Et gennemsnitsmenneske tilbringer ca. 90 % af sin tid indendørs. Nu til dags består byggematerialer sjældent af homogene materialer. Selv tilsyneladende enkle produkter er fremstillet af en række kemiske produkter og tilsætningsstoffer — dette er ofte knyttet til tekniske processer. Nogle gange er de langsigtede virkninger på menneskers sundhed ukendte. Eksempelvis har nanomaterialer geometriske egenskaber, der minder om asbestens, og som muligvis kan være farlige i det lange løb. De politiske beslutningstagere og byggematerialeproducenterne bør anvende forsigtighedsprincippet som styrende princip i forbindelse med forskning i og udvikling af byggematerialer.

4.12. En livscyklustilgang til bygningsdesign og byggematerialer med henblik på anvendelse af udtjente produkter og genanvendelighed bør almenføres. De politiske beslutningstagere kunne stimulere eller sørge for incitamenter til anvendelse af bæredygtige byggeteknikker og naturlige byggematerialer som f.eks. (men ikke kun) træ, ideelt set fra lokale kilder. Vi ser f.eks. en stigning i træskeletbygninger og teknologisk udvikling på området for biobaserede isoleringsmaterialer såsom hempcrete samt nye anvendelsesmuligheder for træbaserede produkter. Denne udvikling i retning af øget anvendelse af mere bæredygtige materialer og produkter bør fremmes og støttes mere aktivt gennem forskellige EU-instrumenter og -initiativer. Der bør i den forbindelse også tages hensyn til EU-målet om at skabe en cirkulær økonomi.

4.13. En af de primære motivationsfaktorer for at revidere bygningsdirektivet var at reducere virkningerne af klimaforandringerne. Vi kan ikke desto mindre forvente en stigning i antallet af naturkatastrofer, som kan resultere i ukontrolleret frigivelse af asbestfibre fra bygninger og offentlig infrastruktur. Dette bør være et yderligere incitament til at fremskynde asbestfjernelse og bør medtages i beredskabsplanerne for naturkatastrofer. Beredskabstjenesterne er udsatte i disse situationer og bør beskyttes ordentligt.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om socialøkonomiske virksomheders bidrag til et mere demokratisk Europa med større samhørighed

(sonderende udtalelse på anmodning af det rumænske rådsformandskab)

(2019/C 240/05)

Ordfører: **Alain COHEUR**

Anmodning om udtalelse	Brev af 20.9.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	2.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	118/1/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Virksomhederne i den sociale økonomi (VSØ'er) bidrager i kraft af deres forskellige brancher med forskellige løsninger for at nå frem til et samfund, der er mere sammenhængende og lydhør over for den almene interesse. Den sociale økonomi er en vigtig drivkraft for økonomisk og social udvikling i Europa, der er baseret på 2,8 mio. virksomheder og 13,6 mio. arbejdspladser og tegner sig for 8 % af EU's BNP. De socialøkonomiske virksomheder spiller en central rolle for skabelsen og opretholdelsen af kvalitetsjob, den europæiske søjle for sociale rettigheders succes og 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling.

1.2. Der tegner sig et broget billede af den aktuelle situation i socialøkonomien i Europa. Der findes medlemsstater, hvor de historiske faktorer og de seneste nationale politikker støtter udviklingen af sektoren, mens den i andre medlemsstater bremses. Denne situation kombineret med utilstrækkelige finansielle ressourcer forhindrer den sociale økonomi i at medvirke til et økonomisk opsving og en ny dynamik i virksomhederne, afbøde de sociale spændinger, der følger i kølvandet på stigende ulighed og fattigdom, samt mindske arbejdsløsheden i visse regioner og bekæmpe usikre arbejdsvilkår; alt sammen fænomener, der fører til stigende populisme.

1.3. EØSU opfordrer medlemsstaterne og Kommissionen til at anerkende, at socialøkonomiske virksomheder bidrager til udviklingen af et aktivt medborgerskab og til fælles goder, fremmer den europæiske sociale model samt opbygningen af en europæisk identitet. En sådan anerkendelse giver først mening, når man ud over at bevilge passende ressourcer også tilskynder til udbredelse og fremme af anvendelsen af innovation og viden.

1.4. EØSU konstaterer, at socialøkonomiske virksomheder stort set er fraværende i uddannelsesprogrammerne og i reglerne for oprettelse og udvikling af virksomheder. Spørgsmålet om erhvervsfaglig og almen uddannelse inden for den sociale økonomi skal kunne indgå i uddannelsessystemernes undervisningsplaner, som giver direkte adgang til viden, iværksætterånd og initiativlyst. Man bør således fremme de socialøkonomiske virksomheders adgang til Erasmus+-programmet.

1.5. EØSU gentager, at det er altafgørende at fremme de socialøkonomiske virksomheder gennem ambitiøse og tværgående offentlige politikker samt gennem en europæisk handlingsplan for den sociale økonomi.

1.6. Som allerede nævnt i tidligere udtalelser opfordrer EØSU EU-institutionerne og medlemsstaterne til at sikre særlig støtte til social innovation, som omfatter anerkendelse af og politisk støtte til socialøkonomiske virksomheder og civilsamfundet som en central aktør i samfundet, samt tilvejebringelse af et gunstigt miljø på området.

1.7. EØSU opfordrer Kommissionen til at præcisere begrebet »social økonomi« ud fra de forskellige nuværende udformninger.

1.8. EØSU minder Kommissionen, medlemsstaterne og Eurostat om, at man er nødt til at iværksætte forslagene i håndbogen om satellitkonti for at oprette et statistisk register over socialøkonomiske virksomheder.

1.9. EØSU minder om, at der er behov for mere forskning for at forstå omfanget af og mekanismerne for, hvordan de socialøkonomiske virksomheder kan bidrage til at styrke den sociale samhørighed og demokratiet og sætte skub i økonomien. En sådan tilgang vil mindske kløften mellem de nye medlemsstater og resten af EU.

2. Generelle bemærkninger

2.1. De socialøkonomiske virksomheder er kendetegnet ved, at de er til gavn for den almene interesse eller lokalsamfundet, og at de ikke har til hensigt at maksimere deres fortjeneste. Deres målsætning er helt klart social: det drejer sig om at forbedre den enkeltes og det kollektive velfærd gennem en nedbringelse af uligheder og en forbedring af den sociale samhørighed. Det handler også om at bidrage til udvikling af kvalitetsjob i socialt ansvarlige virksomheder.

2.2. Den sociale økonomi er en form for organisering af menneskelige aktiviteter med udgangspunkt i et kollektivt ejerskab, solidaritet samt et deltagelsesdemokrati, som hviler på dens ressourcers økonomiske effektivitet, og som sikrer produktion, distribution, udveksling og forbrug af varer og tjenesteydelser. Den bidrager til udfordringen af et aktivt medborgerskab og til individuel og kollektiv velstand. Den vedrører såvel økonomiske, sociale, samfundsmæssige som miljømæssige områder.

2.3. Man må blot konstatere, at mange elementer gradvis underminerer grundlaget for vores samfund, der er baseret på demokrati og social samhørighed. Nedbringelse af de offentlige udgifter og de sikkerhedsnet, de tilbyder, fortjeneste og rentabilitet på kort sigt samtidig med finansielle og spekulative markeder, stigende populisme og voksende ulighed.

2.4. For at kunne håndtere disse samfundsmæssige forandringer og voksende usikkerhed og ikke mindst opretholde sine ambitioner om økonomisk udvikling bør EU bidrage til udviklingen af demokratiske samfund, præget af samhørighed, der er lig med økonomisk og social fremgang og kampen mod forskelsbehandling og forskellige former for social udstødelse. EU kan føre sine ambitioner ud i livet, samtidig med at man forsvare sine fælles værdier gennem en ambitiøs iværksættelse af den europæiske søjle for sociale retigheder og gennem en opfyldelse af målene for bæredygtig udvikling.

3. Social samhørighed og civilsamfund

3.1. Social samhørighed er ifølge Europarådet et samfunds evne til at sikre velfærd for alle sine borgere, samtidig med at uligheder mindskes og marginalisering forhindres. Ifølge Kommissionen skal den økonomiske, sociale og territoriale samhørighedspolitik tilstræbe at mindske forskellene i velstand og udvikling mellem EU's regioner. Hvis den »sociale sammenhængskraft« trues, fører det til voksende frustrationer og indadskuende adfærd, som er grobund for antidemokratiske ideologier. Demokrati og social samhørighed, en fri og uafhængig tilrettelæggelse af civilsamfundet er elementer, der udgør en del af grundlaget for det europæiske projekt, selv om de kan stilles til diskussion i dag. I kraft af sine sociale målsætninger eller sine sociale konsekvenser forholder den sociale økonomi sig pragmatisk til målene for samhørighed og udvikling, samtidig med at den indebærer en demokratisk model.

3.2. Af forskellige historiske grunde er der meget forskellige definitioner på civilsamfundet, som kan antage forskellige former afhængigt af medlemsstaten. Dets opbygning hænger sammen med kulturelle og politiske traditioner. Nogle af disse organisationer (fagforeninger, sammenslutninger, velgørende organisationer osv.) er varige, andre dukker op løbende. Socialøkonomiske virksomheder kan, eftersom deres økonomi er baseret på mennesker og ikke på kapitalinteresser, betragtes som en komponent i civilsamfundet.

3.3. Civilsamfundet fungerer som en slags væksthuse for udviklingen af socialøkonomiske virksomheder og forstærker således samhørigheden. Ved at skabe socialøkonomiske virksomheder kan civilsamfundet give visse mindretal ret til at blive hørt eller udvikle mindre rentable aktiviteter, som ellers ikke nødvendigvis ville blive varetaget af mere traditionelle virksomheder. I en tid med fremmedfjendske bevægelser og demokratisk tilbagegang kan socialøkonomiske virksomheder bidrage til mere demokrati og større samhørighed (traktatens artikel 2), f.eks. med hensyn til integration af migranter⁽¹⁾.

3.4. På uddannelsesområdet overses den sociale økonomi og dens samfundsmæssige bidrag som oftest i skolers og universiteters undervisningsplaner. Det samme gør sig gældende for iværksætterordninger. Medlemsstaterne bør derfor ligesom EU's instanser åbne op for uddannelse i social økonomi for at gøre det muligt — ikke at gennemtvinge den — men at stille borgerne de nødvendige redskaber til rådighed for at kunne tilegne sig den.

4. Socialøkonomi — en økonomisk model, som fungerer anderledes

4.1. Som følge af den måde, hvorpå borgerne organiserer sig med henblik på at opfylde deres økonomiske og sociale, men også kulturelle behov, defineres de socialøkonomiske virksomheder i lyset af de samfundsmæssige omvæltninger først og fremmest gennem deres juridiske status, der fungerer som grundlæggende aftaler, der forbinder de respektive parter ved frit at fastsætte de interne regler for deres drift. Således oprettedes gensidige selskaber, kooperativer, foreninger og stiftelser. I dag er disse juridiske redskaber stadig de hyppigst anvendte til oprettelse af socialøkonomiske virksomheder⁽²⁾.

⁽¹⁾ EUT C 283 af 10.8.2018, s. 1.

⁽²⁾ EØSU-studie fra 2017 »Recent Evolutions of Social Economy — Study« (Den seneste tids udvikling inden for socialøkonomien i Den Europæiske Union).

4.2. I takt med udviklingen i de forskellige samfund er der kommet andre strukturer til: arbejdsintegrerende foretagender (WISE) i sektorerne for integration på arbejdsmarkedet og af personer med handicap, og virksomheder med et socialt formål inden for genanvendelse og genvinding, omsorgspleje for personer og miljøbeskyttelse.

4.3. Kommissionen har i tekster af en anden karakter (initiativ, forordning ^(?)) sat skub i udviklingen af sociale virksomheder, som hovedsagelig er virksomheder fra det socialøkonomiske område. I dag har man indledt debatten om de facto integration af sociale virksomheder, som der ikke findes nogen entydig definition af.

4.4. EØSU har længe efterlyst en handlingsplan for socialøkonomiske virksomheder for at garantere udvikling og vækst og for at frigøre denne sektors fulde potentiale i Europa. Ifølge EØSU udgør disse virksomheder en del af den traditionelle økonomi og er ikke i modstrid med andre virksomhedsmodeller. De fleste allerede eksisterende former for erhvervsstøtte, udviklings- og startup-programmer samt andre nødvendige betingelser såsom lovgivning og finansielle instrumenter, formår imidlertid sjældent at støtte de socialøkonomiske virksomheder, hovedsagelig fordi de er udformet med henblik på en standardiseret, mere traditionel forretningsmodel og -logik. Desuden bør de socialøkonomiske virksomheder fuldt ud anerkendes og inddrages i den sociale dialog.

5. Samarbejds og socialøkonomiens bidrag til målene om social samhørighed og demokrati

5.1. Demokrati udgør selve kernen i definitionen af socialøkonomi og den dynamik, som disse virksomheder fører med sig. Det »interne« demokrati henviser til princippet om »en person, en stemme« i de beslutningstagende organer, inddragelse af forskellige kategorier af aktører i virksomhedsledelse såsom arbejdstagere, brugere eller støttemodtagere.

Den rolle, som virksomheder i socialøkonomien spiller for demokratiseringen af vores økonomi, er imidlertid noget, der går langt ud over interne forvaltningsmetoder. Der findes rent faktisk en demokratisk dimension, som giver borgerne mulighed for at engagere sig i kollektive aktiviteter og bidrage til samfundsdebatte. I den forbindelse udgør de socialøkonomiske virksomheder en sand skole for deltagelsesdemokrati.

5.2. Den demokratiske funktion, som de socialøkonomiske virksomheder spiller, foregår på forskellige planer: gennem de goder og ydelser, de tilbyder, de alternativer, de foreslår, de tilbud, de udbyder til de behov, der ellers ikke bliver opfyldt, de drøftelser og debatter, som de er med til at igangsætte, samt tiltag i forbindelse med lobbyvirksomhed og oplysningskampagner, som de selv fører. De skal stå på mål for en forretningsmodel, der i højere grad tager hensyn til miljøspørgsmål, sociale forhold og arbejdsvilkår for deres ansatte.

5.3. Når man taler om socialøkonomiens bidrag til samhørigheden, er der tendens til hovedsageligt at henvise til dens »genoprettende« muligheder, dens indsats for dårligt stillede grupper og dens tiltag i sociale og socialmedicinske sektorer. Der er uden tvivl en tendens til at tillægge socialøkonomien en afhjælpende funktion, som er nært forbundet med foreningsverdens aktiviteter. Det er imidlertid også vigtigt at anskue samhørighed og demokrati ud fra de politikker og procedurer, som de socialøkonomiske virksomheder iværksætter for at måle deres sociale indvirkning.

6. Social og territorial samhørighed — styrkelse af et integreret europæisk område gennem socialøkonomi

6.1. Globaliseringen, opbygningen af det europæiske indre marked, de store industrielle revolutioner har medført omfattende territoriale forandringer. Nogle regioner har været eller er stadig hårdt ramt af især afindustrialisering og arbejdsløshed.

6.2. Økonomierne i de nye medlemsstater har gennemgået lange og undertiden vanskelige overgange fra kommunistiske planlægningsystemer til regulerede markedsøkonomier. Institutionelle og politiske tilpasninger har haft konsekvenser for deres respektive samfund og økonomier samt for migrationsstrømmene. Disse ændringer har også påvirket SMV'erne, navnlig den kooperative sektor i de enkelte lande, som er blevet anvendt i flere årtier og endda under overgangen til et markedssystem. Udviklingen af den sociale økonomi i disse lande kunne bidrage til EU's mål om at konsolidere et integreret europæisk område, hvor de sociale og økonomiske uligheder mellem EU-15 og de 12 nye medlemsstater i Øst- og Sydeuropa ville blive reduceret og fjernet.

^(?) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1296/2013 af 11. december 2013 om et EU-program for beskæftigelse og social innovation (EaSI) og om ændring af afgørelse nr. 283/2010/EU om oprettelse af den europæiske mikrofinansieringsfacilitet Progress til fordel for beskæftigelse og social integration (EUT L 347 af 20.12.2013, s. 238).

6.3. I mange lande i denne region har den sociale økonomi tabt mere og mere prestige. Alligevel er denne sektor ikke blevet afviklet. Efter et halvt århundrede, hvor gensidige selskaber, foreninger og stiftelser var næsten helt forsvundet, dukker de stille og roligt op igen og bliver gradvist udbredt, sideløbende med udviklingen af civilsamfundet, de sociale bevægelser og fagforeningerne i disse lande. Udviklingen af en sådan »tredje søjle« i de nye medlemsstater bør opfattes som en del af deres nødvendige integration i den europæiske sociale model.

6.4. Uddannelses- og oplysningskampagner om socialøkonomiens og de kooperative bevægelsers historie og nationale traditioner og rødder bør kunne dæmpe de negative associationer til de kommunistiske regimers påtvungne kooperativer og forbinde de nye former for sociale virksomheder med socialøkonomiens traditioner.

6.5. Sideløbende har en række folkevalgte repræsentanter, iværksættere og befolkningsgrupper i lande med en stærk tradition for socialøkonomi forsøgt at puste nyt liv i deres territorier og håndtere de økonomiske og sociale ubalancer, de har oplevet. De traditionelle eller nye former for social økonomi har været kernen i mange lokale politikker og har bidraget til samhørighed og et demokratisk liv.

7. Socialøkonomiske virksomheder skaber mulighed for social og økonomisk innovation

7.1. I tidligere udtalelser har EØSU set på innovation der ofte omtales som »social« eller »samfundsmæssig«, som ikke kun gavner samfundet, men styrker dets handlekraft. Den sociale innovation bygger på etik, ideologi eller almen interesse, hvilket ses i den rolle civilsamfundet indtager i forbindelse med udviklingen af sociale velfærdssystemer. De socialøkonomiske virksomheder fungerer som katalysatorer for social innovation, da de er centreret om en bestemt brugergruppe, fokuserer på et uopfyldt behov i samfundet eller forsøger at udfylde et tomrum.

7.2. Der dukker således en lang række nye forretningsmodeller op, som forandrer forholdet mellem producenter, distributører og forbrugere som f.eks. den funktionelle økonomi, deleøkonomi og ansvarlig finansiering. Socialøkonomiske virksomheder er ikke noget nyt, men de passer ind i denne kategori af alternative økonomiske modeller, da de alle forsøger at tage fat på andre centrale udfordringer for mennesker og kloden, og er afgørende for en bæredygtig udvikling, såsom social retfærdighed, deltagerorienteret forvaltning og bevarelse af ressourcerne og naturkapital. EU kan blive førende inden for innovative bæredygtige økonomiske modeller, som knytter økonomisk velstand, social beskyttelse af høj kvalitet og miljømæssig bæredygtighed uløseligt sammen, og som kan blive et særkende for Europa. EU bør således være ambitiøs på dette punkt.

7.3. I Belgien gør det kooperative eksperiment SMART det muligt for sine medlemmer, der er uafhængige arbejdstagere, at udvikle deres økonomiske aktivitet inden for nogle sikre rammer. SMART findes nu i ni europæiske lande med i alt 120000 fagfolk.

7.4. I Spanien har den kooperative gruppering Mondragon i mere end 70 år stået for en betydelig del af den økonomiske og sociale udvikling i Baskerlandet. Mondragon Corporation beskæftiger i dag mere end 90000 mennesker.

7.5. I Frankrig har kooperative selskaber af kollektiv interesse (sociétés coopératives d'intérêt collectif — SCIC) spillet en fremtrædende rolle for så vidt angår ledsagelse og indslusning af vanskeligt stillede befolkningsgrupper. De er blevet aktører i territorial udvikling og står for lokale udviklingsprojekter.

7.6. Flere og flere fagfolk og forskere i den digitale sektor arbejder som kooperativer dvs. virksomheder med udgangspunkt i »fælles immaterielle goder«.

7.7. Det samme gælder fairtrade med produktion og distribution af kvalitetsvarer fra økologisk eller bæredygtigt landbrug. I sektorer, der har forbindelse til miljøet, foregår der stadig flere initiativer vedrørende socialøkonomiske virksomheder.

7.8. Socialøkonomiske virksomheder er ikke kun mindre virksomheder. Nogle af disse virksomheder inden for bank- og forsikringssektoren (som f.eks. Crédit Coopératif i Frankrig, Groupe P&V i Belgien) er førende virksomheder på deres nationale markeder. På samme måde har brugsforeninger og distributionskooperativer en fremtrædende plads i dagligvarehandlen i Europa.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om europæisk filantropi: et uudnyttet potentiale**(sonderende udtalelse på anmodning af det rumænske rådsformandskab)**

(2019/C 240/06)

Ordfører: **Petru Sorin DANDEA**

Sonderende udtalelse på anmodning af det rumænske rådsformandskab	Brev af 20.9.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	24.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	132/5/15

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anerkender fuldt ud den supplerende og innovative merværdi, som filantropi kan tilføre social samhørighed ved at fremme fælles værdier og gøre vores samfund mere robust. Udvalget anbefaler, at medlemsstaterne anerkender filantropi som en måde at udvise samfundsmæssigt engagement og forpligtelse på, og skaber plads for filantropi og samarbejde med filantropiske aktører med passende lovgivningsmæssige eller ikke-lovgivningsmæssige initiativer.

1.2. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at etablere et gunstigt miljø for filantropi i overensstemmelse med EU's frihedsrettigheder og grundlæggende rettigheder, som tilskynder til udøvelse af filantropiske og borgerlige tiltag, privat donation til almennyttige formål og oprettelse af filantropiske organisationer, samt at sikre, at sikkerhedsforanstaltninger på nationalt og EU-plan er risikobaserede, forholdsommæssige og evidensbaserede, men også fremmer gennemsigtighed i forbindelse med filantropiske tiltag.

1.3. Velfærdsstaten og social sikring er en europæisk opfindelse, som misundes af resten af verden. Udvalget mener, at medlemsstaterne bør styrke velfærdsstaten, den europæiske sociale model og de sociale sikringssystemer på grundlag af skattemæssig retfærdighed og effektive beskæftigelsespolitikker. Dette vil forbedre filantropiske organisationers supplerende funktion og evne til at opfylde de reelle behov hos de mest sårbare mennesker og tage fat på spørgsmål, som ikke fuldt ud varetages af offentlige institutioner eller den private sektor.

1.4. Da den frie strøm af kapital er kernen i EU's indre marked, mener EØSU, at det bør være en prioritet for EU og medlemsstaterne at sikre den juridiske og praktiske anvendelse af denne grundlæggende frihed kombineret med princippet om ikkeforskelsbehandling for at fremme grænseoverskridende filantropiske donationer og investeringer. Der bør også overvejes overnationale retlige former for at lette det filantropiske engagement.

1.5. EU kunne udnytte virkningen af private midler til det fælles bedste ved at indføre finansielle instrumenter, f.eks. gennem InvestEU for 2018, der fungerer som katalysator for fælles tildeling gennem filantropi, som stimulerer fælles investeringer og investeringer med mere sociale virkninger, og som stiller garantiværktøjer til rådighed for at reducere de finansielle risici i forbindelse med opgaveløstrelaterede investeringer, der foretages af filantropiske organisationer. EU bør også fremme indsatsen inden for social innovation.

2. Indledning

2.1. Filantropi har såvel i det store som i det små forbedret levevilkårene for befolkningen i Europa og resten af verden. Overalt i Europa bidrager enkeltpersoner, familier, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundets organisationer og virksomheder til det fælles bedste ved at deltage i en lang tradition, der tildeler vores medmenneskelighed en klar, supplerende rolle til staten.

2.2. Individuelle donationer i alle former er formentlig en lige så gammel tradition som menneskelig interaktion, mens organiserede donationer (f.eks. fra fonde) i mange europæiske lande stammer helt tilbage fra Romerriget. Samtidig er Europa et kontinent præget af mangfoldighed, og filantropi er betinget af forskelle i historie og kultur, økonomiske og politiske forhold og regler.

2.3. I dag er filantropi en måde at udvise socialt engagement, engagement i offentlighedens interesse, solidaritet og aktivt medborgerskab. Enkeltpersoner er kernen i filantropi: de kan frit bidrage med deres private ressourcer til almennyttige formål og gøre dette ved at støtte eller oprette filantropiske organisationer, der er bundet af principperne om gennemsigtighed og ansvarlighed.

2.4. Filantropiske strømme er beskyttede af EU-traktatens frihedsrettigheder. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og lige præcis foreningsfriheden giver borgerne frihed til at oprette og organisere strukturer til filantropi. Mange af dem fremmer EU's værdier som beskrevet i EU-traktatens artikel 2, herunder respekt for den menneskelige værdighed, menneskerettighederne og retsstatsprincippet.

2.5. Filantropi har til formål at skabe et samfund, som er centreret omkring social samhørighed, aktivt medborgerskab, potentiale-realisering og lige muligheder. Dette er vigtige værdier for vores samfund. De udløses af indignation over uretfærdighed, omsorg for de mest sårbare, medfølelse, stræben efter en innovativ fremtid og en følelse af ansvar for at bevare værdifuld natur og kultur. Motiveret af disse værdier tilbyder mange enkeltpersoner og filantropiske organisationer løsninger og konkrete resultater.

2.6. Europas filantropiske sektor er sammensat af forskellige typer af donorer og filantropiske enheder. Selv om der ikke er foretaget en enkelt, tidssvarende og omfattende undersøgelse af europæisk filantropi, der dækker alle EU-lande, har vi nogle vejledende data om sektoren. I 2016 viste data indsamlet af Donors and Foundations Networks in Europe (DAFNE) og analyseret af det amerikanske Foundation Center, at der er mere end 147000 registrerede »almennyttige fonde« i Europa med samlede årlige udgifter på næsten 60 mia. EUR. Disse tal er baseret på de senest tilgængelige data fra 24 europæiske lande, herunder 18 EU-medlemsstater. I 2017 gav en undersøgelse offentliggjort af European Research Network on Philanthropy ⁽¹⁾ et samlet overblik over filantropiske gaver fra husholdninger, virksomheder, almennyttige fonde og velgørende lotterier i 20 europæiske lande (19 EU-medlemsstater og Schweiz) baseret på datakilder fra 2013. For disse 20 lande anslås det, at filantropiske bidrag i Europa tegner sig for mindst 87,5 mia. EUR årligt (det laveste estimat).

3. Rolle og værdi

3.1. Filantropiske initiativer påtager sig samfundsmæssige opgaver på lokalt, regionalt, nationalt, europæisk og internationalt plan. Filantropiske donationer omfatter almennyttige tiltag, lige fra fremme af en mangfoldighed af idéer, inkluderende samfund, integration af personer med handicap, romaer og migranter, menneskerettigheder og retsstatsprincippet til finansiering af forskning og innovation, miljøspørgsmål, kunst og kultur, projekter vedrørende social retfærdighed, nystartede virksomheder og socialøkonomiske virksomheder inden for alle områder af relevans for EU.

3.2. De forskellige former for filantropi betyder, at sektoren er i stand til at opspore og træde til og støtte nicheområder, når markeds- og regeringsaktører har vanskeligere ved at gøre det (?). Den fungerer ofte som katalysator for innovation og nye idéer. Filantropiske handlinger har en fordel, når det handler om at opdage og afprøve nye metoder til at løse samfundsmæssige problemstillinger. Filantropien gør et forsøg, lykkes ofte og mislykkes nogle gange, men vil altid tage ved lære og dele bedste praksis.

3.3. I mange tilfælde samarbejder offentlige aktører (såsom de nationale regeringer og lokale myndigheder) og filantropiske aktører om at supplere hinanden i aktiviteter, som styrker vores samfund. Filantropi vil få øget effekt, hvis den kan støttes af offentlige myndigheder. EØSU er bevidst om, at filantropi hjælper mennesker, men ikke indgår i »den europæiske sociale model« — solidarisk social beskyttelse, offentlige tjenester, social dialog — og således ikke kan erstatte den. Udvalget er ligeledes bevidst om, at filantropi måske ikke er tilstrækkelig til at hjælpe de dårligst stillede. Det anbefaler, at man opretholder og videreudvikler solidariske socialsikringsystemer, og anerkender, at de filantropiske organisationer yder en stor hjælp til disse mennesker.

3.4. Filantropi er åben for alle — alle kan give. Millioner af donorer og sponsorer blandt privatpersoner og virksomheder engagerer sig allerede hvert år i Europa. Det handler først og fremmest om passion, taknemmelighed og engagement i samfundsmæssige spørgsmål som supplement til den offentlige indsats. Der er mange måder, hvorpå enkeltpersoner og organisationer, herunder virksomheder, kan give til almennyttige formål. Disse spænder fra filantropiske gaver/donationer eller investeringer med en social virkning til oprettelse af donorstyrede fonde eller etablering af en uafhængig privat filantropisk organisation med en langsigtet vision.

3.5. Filantropiske emner er tværnationale, grænseoverskridende og europæiske: almennyttige problemer (såsom klimaforandringer og sundhedsrisici) standser ikke ved grænsen, og europæerne bliver stadig mere mobile. Filantropiske organisationer og donorer arbejder derfor i stigende grad på tværs af grænserne og i samarbejde med partnere fra hele Europa på trods af juridiske hindringer for grænseoverskridende filantropi. Filantropiske aktører gør også en indsats for globale værdier og initiativer såsom målene for bæredygtig udvikling og klimaaftalen og fremmer gennemførelsen heraf på europæisk, nationalt og lokalt plan.

⁽¹⁾ www.ernop.eu.

⁽²⁾ Se f.eks. tilfældet med den belgiske NGO Kick Cancer, som finansierer forskning inden for udvikling af lægemidler til kræftsyge børn, <https://kick-cancer.org/?locale=en>.

3.6. Fonde og andre filantropiske organisationer kan også fungere som »initiativtagere«, der samler de forskellige interessenter, der er nødvendige, for at løfte en bestemt udfordring.

3.7. Visse nationale regeringer indfører eller overvejer at indføre strammere regler, som reducerer det operationelle råderum for filantropi, også under den stadig mere negative offentlige debat, når det drejer sig om civilsamfundsorganisationer⁽³⁾. Mekanismer til at stimulere filantropi og et overordnet gunstigt miljø er dog afgørende for at skabe en giverkultur. En begrænsning af filantropiens råderum kan øge borgernes mistillid til den værdifulde rolle, som civilsamfundet spiller med hensyn til at fremme udviklingen af samfundet som helhed.

4. Barrierer, der skal overvindes, for at frigøre filantropiens fulde potentiale i Europa

4.1. For at frigøre sit fulde potentiale har filantropien og dens organiserede former brug for et gunstigt miljø på EU-plan og i medlemsstaterne. Hertil hører en gunstig social kultur og et gunstigt juridisk miljø, der stimulerer filantropisk engagement. Undersøgelsen fra 2018, *Enlarging the Space for European Philanthropy* af Oonagh Breen⁽⁴⁾ afslørede, at mens virksomheder inden for EU's indre marked frit kan bevæge sig på tværs af grænserne, for så vidt angår kapitalstrømme uden unødige restriktioner, så forholder det sig anderledes for filantropiske organisationer og filantropiske strømme. Desuden er der en bekymrende udvikling med hensyn til indførelse af restriktioner for udenlandsk finansiering i nogle EU-lande og flere sikkerhedspolitiske krav, som udfordrer vilkårene.

4.2. Organiseret filantropi er en vigtig partner i den civile dialog, som har brug for stærkere håndhævelse⁽⁵⁾. Filantropiske organisationer og donorer arbejder i stigende grad på tværs af grænser og samarbejder med partnere, men oplever forskellige juridiske, administrative og skattemæssige hindringer:

— For det første skal filantropiske organisationer nogle gange registreres, før de kan operere i et andet land. Status som juridisk person anerkendes ikke altid i udlandet.

— For det andet findes der i de fleste lande ingen lovbestemmelser vedrørende flytning af en filantropisk organisations hovedkvarter på tværs af grænser, og denne proces indebærer således en høj grad af retsikkerhed.

— Filantropiske enheder kan ikke ligesom virksomheder fusionere på tværs af grænserne.

— Regeringerne bør afholde sig fra at afvikle incitamenter for donationer og sponsorater til filantropiske organisationer, herunder i grænseoverskridende sammenhæng, især for dem, der tilbyder tjenester, der ikke er omfattet af markedet, eller offentlige myndigheder.

— Der findes også skattemæssige og administrative barrierer, der hindrer arbejdet, navnlig i forbindelse med grænseoverskridende filantropi, eftersom princippet om forbud mod forskelsbehandling på skatteområdet endnu ikke er gennemført af medlemsstaterne på samme måde og på en meningsfuld vis, når det gælder grænseoverskridende filantropi⁽⁶⁾.

4.3. Derudover ser vi restriktioner på udenlandsk finansiering, selv om filantropisk finansiering bør flyde frit i henhold til EU-princippet om fri bevægelighed for kapital, og i nogle tilfælde indskrænkes filantropiens råderum af medlemsstaters og EU's sikkerhedspolitikker. Den sikkerhedspolitiske dagsorden er af stor betydning og et fælles anliggende, men der må udvises forsigtighed for at undgå potentielle utilsigtede konsekvenser for sektoren. Politiske foranstaltninger skal være risikobaserede og forholdsmæssige.

4.4. Den filantropiske sektor deltager også aktivt i at håndtere ekstremisme og yde humanitær støtte. Dens viden og ekspertise er et aktiv i håndteringen af disse udfordringer.

4.5. Politisk miljø: På nationalt og især på europæisk plan skal opfattelsen af filantropiens supplerende rolle i forhold til den offentlige indsats forbedres. Filantropi indgår stadig relativt sjældent i de europæiske institutioners debatter.

⁽³⁾ Se 2018-undersøgelsen fra EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder om civilsamfundets råderum, hvor man opstiller en fortegnelse over civilsamfundets udfordringer i forskellige EU-lande herunder filantropisk råderum — <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/challenges-facing-civil-society-orgs-human-rights-eu>.

⁽⁴⁾ *Enlarging the Space for European philanthropy* (Mere plads til europæisk filantropi).

⁽⁵⁾ EØSU's forbindelsesgruppe om handlingsplan for gennemførelsen af artikel 11, stk. 1-2, i TEU.

⁽⁶⁾ *Boosting cross-border philanthropy in Europe: towards a tax-effective environment* (EFC-TGE study) by Hanna Surmatz and Ludwig Forrest, May 2017 (Fremme af grænseoverskridende filantropi i Europa: mod et skattemæssigt effektivt miljø (undersøgelse foretaget af EFC-TGE) af Hanna Surmatz og Ludwig Forrest, maj 2017).

5. Filantropisk vækst og potentiale

5.1. Filantropi vokser hurtigt. I det seneste årti har et stigende antal private initiativer taget fat på samfundsmæssige spørgsmål, som regeringer og økonomiske aktører har svært ved at løse alene og som er blevet et afgørende grundlag for vores samfund. EØSU beklager den negative indvirkning, det har haft, at regeringerne har haft begrænsede ressourcer til at yde beskyttelse og sociale tjenester til sine borgere. I den forbindelse er en styrkelse af de betingelser, som filantropi kan trives under, et meget aktuelt spørgsmål. Moderne europæiske filantropiske organisationer er unge. Antallet af almennyttige fonde er steget hurtigt i de seneste to til tre årtier. Antallet af franske fonde er f.eks. mere end fordoblet mellem 2001 og 2014. I Belgien blev mere end halvdelen af de eksisterende fonde i 2012 oprettet efter 1995, og sektoren har udviklet sig hastigt i det seneste årti. I Spanien blev langt mere end 70 % af de almennyttige fonde, der eksisterede i 2014, etableret efter 1994 (7).

5.2. Filantropiske gaver og filantropisk engagement er vokset støt i forskellige europæiske lande, især i de sidste par år. Filantropiske barometre viser en tilsvarende vækst over hele Europa.

5.3. Lokalsamfundets engagement og den lokale filantropi vokser. Lokalfonde over hele Europa er nu afgørende for den sociale samhørighed.

5.4. Den yngre generation er særlig engageret i det fælles bedste og er engageret på en række nye måder. Forskere henviser til en global bevægelse, nye værdier og den positive virkning af den teknologiske udvikling (crowdfunding, sociale medier, globale grænseløse formål, men også meget lokale græsrodsinitiativer). Sociale investeringer er nøgleordet.

5.5. Kvinder spiller også en meget vigtig rolle for filantropi i Europa. Kvinders filantropiske engagement er stigende. Kvinder har tendens til at give på en mere engageret og inkluderende måde og ønsker at møde de mennesker, de donerer til, samarbejder med ligesindede og engagerer sig i den sag, de brænder for. Kvinder giver ofte til mere komplekse spørgsmål såsom kønsbestemt vold og sundhed.

5.6. At give tilbage er ved at blive en del af erhvervslivets aktiviteter. Filantropisk engagement er en del af og styrker CSR-strategier i virksomheder over hele Europa. Flere og flere virksomheder i alle størrelser bidrager med finansielle ressourcer, produkter, viden og tid til det fælles bedste.

5.7. Opmærksomheden og støtten bør navnlig rettes mod den voksende socialøkonomiske sektor, som er et område med innovativ filantropisk aktivitet. Stadig flere privatpersoner og iværksættere gør brug af socialøkonomiske forretningsmodeller, som er en vigtig drivkraft for bæredygtig økonomisk og social udvikling (8).

6. Fremme af filantropi i Europa

6.1. *Anerkende filantropi*: anerkende den merværdi, som filantropi kan tilføre den sociale samhørighed ved at styrke fælles værdier og gøre vores samfund mere robust. Fremme af filantropi som en metode til at udvise socialt engagement. Samarbejde med filantropiske aktører og skabe plads til lovgivning og regulering, der fremmer denne form for socialt engagement.

6.2. *Fremme og beskytte filantropi*: opfordre medlemsstaterne til at etablere et gunstigt miljø for filantropi. Sikre, at nationale og europæiske sikkerhedsforanstaltninger er risikobaserede, forholdsmæssige og evidensbaserede. Ikke modvirke filantropiske og borgerorienterede tiltag. Skabe incitamenter for private donationer til almennyttige formål i en situation med skattemæssig retfærdighed.

6.3. *Lette grænseoverskridende filantropi*: den frie bevægelighed for kapital er kernen i EU's indre marked. Sikre den juridiske og praktiske anvendelse af denne grundlæggende frihedsrettighed kombineret med princippet om ikkeforskelsbehandling for at lette grænseoverskridende filantropiske aktiviteter. Grænseoverskridende investeringer fra filantropiske organisationer er nøgleordet. Der bør også overvejes overnationale retlige former for at lette det filantropiske engagement.

6.4. *Give fælles tilskud og foretage fælles investeringer til det fælles bedste og for et stærkere civilsamfund*: gøre det lettere at deltage i sociale innovationsværktøjer og etablere strategiske partnerskaber med filantropiske aktører. EU kan udnytte virkningen af private ressourcer til det fælles bedste ved at indføre finansielle instrumenter, der gør det lettere at yde fælles tilskud og stimulere fælles investeringer fra filantropiske organisationer.

(7) http://www.fundaciones.org/EPORTAL_DOCS/GENERAL/AEF/DOC-cw585d042d56ecf/Aefsectorfundacional3erInforme3.pdf.

(8) Fremme af den sociale økonomi som en central drivkraft for den økonomiske og sociale udvikling i Europa — Rådets konklusioner (7. december 2015).

6.5. *Tage innovation til sig:* Vi lever i en spændende tid for filantropi. Innovative tilgange som sociale investeringer, sociale obligationer, impact investing og venturefilantropi leverer banebrydende resultater og giver inspiration til såvel traditionelle opfattelser af velgørenhed som virksomhedernes praksis. Nye teknologier og sociale medier giver mulighed for hurtigt at engagere sig i noget nyt og se hurtige resultater. »Data for Good« og digitalisering giver nye muligheder for filantropi i hele Europa. En ny digital europæisk grænseoverskridende donorplatform, der giver donorer fra hele Europa mulighed for at støtte organisationer over hele Europa, er i færd med at blive etableret. Offentlige og private aktører bør fremme og udvikle disse initiativer for at gøre filantropi mere målrettet og virkningsfuldt.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 543. PLENARFORSAMLING, 15.5.2019-16.5.2019

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 904/2010 for så vidt angår foranstaltninger til styrkelse af det administrative samarbejde med henblik på bekæmpelse af momssvig

*(COM(2018) 813 final — 2018/0413 (CNS))**(2019/C 240/07)*Ordfører: **Krister ANDERSSON**

Anmodning om udtalelse	Rådet, 20.12.2018
Retsgrundlag	Artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Plenarforsamlingens beslutning	13.12.2018
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	12.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	212/2/2

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter Kommissionens mål om at oprette et avanceret operationelt samarbejde mellem skattemyndighederne om bekæmpelse af momssvig i e-handelssektoren baseret på klare lovbestemmelser.

1.2. EØSU anbefaler, at de offentlige myndigheders modtræk mod sofistikerede former for momssvig løbende bliver forbedret både hvad angår håndhævelsens effektivitet — gennem anvendelse af passende teknologier, som f.eks. kunstig intelligens — og hvad angår samarbejdet mellem de involverede nationale myndigheder. Disse myndigheder bør arbejde i synergi for at sikre et fyldestgørende og effektivt europæisk svar på momssvig.

1.3. Samtidig bemærker EØSU, at forslaget — set i et forbrugerperspektiv — vil medføre ny udveksling og behandling af momsrelaterede personoplysninger, som reguleres af den generelle forordning om databeskyttelse («GDPR»). EØSU fremhæver nødvendigheden af at begrænse afvigelser fra og begrænsninger af GDPR-bestemmelserne og sikre, at de kun gælder for en præcist defineret målsætning om at bekæmpe momssvig. Sådanne afvigelser udgør specifikke undtagelser fra generelle og obligatoriske regler til beskyttelse af personoplysninger og privatlivet og bør fortolkes strengt og omhyggeligt af de retshåndhavende myndigheder.

1.4. I den henseende bør man især være opmærksom på: i) formålet med databehandlingen, som kun bør være mulig med henblik på at bekæmpe ulovlig adfærd, ii) de personer, der får adgang til de indsamlede, lagrede og udvekslede oplysninger, som kun bør være Eurofisc-embedsmænd underlagt specifikke betingelser og velkendte og begrænsede formål i forbindelse med bekæmpelse af momssvig, iii) den efterfølgende anvendelse af oplysningerne med henblik på potentiel efterforskning og retshåndhævelse.

1.5. Alle de ovennævnte aspekter indgår formelt i Kommissionens forslag, og dette er bestemt et positivt træk ved forslaget. Når det er sagt, opfordrer EØSU til, at Kommissionen garanterer, at der i den fremtidige daglige drift af systemet bliver tale om en fuld og effektiv håndhævelse af alle de garantier for de grundlæggende rettigheder, som findes i forslaget, så der findes en passende balance mellem en solid håndhævelse af momsreglerne og den nødvendige beskyttelse af individets rettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

2. Kommissionens forslag og generel baggrund

2.1. Kommissionens forslag om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 904/2010 indeholder bestemmelser om, at medlemsstaterne på en harmoniseret måde skal indsamle de registre, som betalingstjenesteudbydere stiller til rådighed elektronisk i henhold til artikel 243, litra b), i momsdirektivet.

2.2. E-handelssektoren har oplevet en utrolig vækst i de seneste år, og forbrugerne kan nu nemt vælge mellem tusinder af leverandører, produkter og mærker via deres computere eller smartphones. Imidlertid bliver disse muligheder også udnyttet af svigagtige virksomheder, som forsøger at omgå deres momsforpligtelser.

2.3. Det samlede momstab i medlemsstaterne på grænseoverskridende vareleverancer er blevet skønnet til omkring 5 mia. EUR årligt, og dette skøn er for nylig blevet opjusteret til et endnu mere opsigtsvækkende beløb på 7-10 mia. EUR. Der er derfor behov for et stærkt modtræk fra de offentlige myndigheders side, som bør baseres på et effektivt samarbejde mellem skattemyndighederne både inden for EU og på internationalt plan.

2.4. Konkret indføres der med forslaget et nyt centralt elektronisk system til indsamling, lagring og behandling af betalingsoplysninger og viderebehandling af disse oplysninger hos embedsmænd i medlemsstaterne, der er specialiseret i bekæmpelse af svig, inden for rammerne af Eurofisc, netværket for multilateral udveksling af tidlige varslings signaler med henblik på bekæmpelse af momssvig.

2.5. Efter at have foretaget en omhyggelig og omfattende konsekvensanalyse har Kommissionen konkluderet, at et centralt europæisk system for indsamling og udveksling af betalingsdata («CESOP») er den mest effektive metode til at sikre, at skattemyndighederne har et fuldstændigt overblik og dermed kan kontrollere overholdelsen af momsreglerne for e-handel og bekæmpe momssvig. Systemet vil give medlemsstaterne mulighed for at udveksle betalingsoplysninger, som de lagrer på nationalt plan, og dermed bidrage til effektivt at bekæmpe momssvig i forbindelse med e-handel.

2.6. Med CESOP bliver det muligt: i) for hver betalingsmodtager at samle alle oplysninger om momsbetalinger, der fremsendes af medlemsstaterne, ii) at skabe et fuldstændigt overblik over de betalinger, som betalingsmodtagerne modtager fra betalere i EU, iii) at fange eventuelle dobbelte registreringer af den samme transaktion, iv) at rense de oplysninger, som medlemsstaterne modtager, v) at sætte Eurofiscforbindelsesembedsmænd i stand til at krydstjekke betalingsoplysninger med momsoplysninger, der udveksles, vi) kun at gemme oplysningerne i den periode, der er nødvendig for, at skattemyndighederne kan udføre moms kontrol.

2.7. Oplysningerne vil blive lagret i CESOP i to år, og Eurofiscforbindelsesembedsmænd vil kunne se, om betalingerne til en given betalingsmodtager i en bestemt periode overstiger 10000 EUR i de forskellige medlemsstater. Systemet vil kun være tilgængeligt for Eurofiscforbindelsesembedsmænd fra medlemsstaterne, og CESOP vil udelukkende tillade undersøgelser i sager, hvor der er tale om formodet eller konstateret momssvig.

2.8. Kommissionen rapporterer hvert femte år til Europa-Parlamentet og Rådet om funktionen af det nye administrative samarbejdsredskab.

3. Generelle og særlige bemærkninger

3.1. EØSU støtter Kommissionens mål om at oprette et avanceret operationelt samarbejde mellem skattemyndighederne om bekæmpelse af momssvig i e-handelssektoren baseret på klare lovbestemmelser. Indførelsen af gensidig administrativ bistand mellem skattemyndighederne vil sikre øgede finansielle ressourcer både for de nationale budgetter og for EU-budgettet samt forenkede, ensartede konkurrencevilkår for virksomheder, som overholder skattelovgivningen.

3.2. Markedsaktørernes voksende anvendelse af kommunikationsteknologi medfører et behov for løbende at opdatere lovgivningen om bekæmpelse af momssvig, så den afspejler de forskellige måder, skattereglerne og momsforpligtelserne omgås på. Det er derfor afgørende, at de offentlige myndigheders modtræk mod sofistikerede former for momssvig løbende bliver forbedret, både hvad angår håndhævelsens effektivitet (gennem anvendelse af passende teknologier) og hvad angår samarbejdet mellem de involverede nationale myndigheder. Disse myndigheder bør arbejde i synergi med støtte fra Kommissionen for at sikre et fyldestgørende og effektivt europæisk svar på momssvig i overensstemmelse med nærhedsprincippet som fastsat i traktaterne.

3.3. I den forbindelse kan det efter EØSU's opfattelse være gavnligt og nyttigt at investere i kunstig intelligens møntet på afsløring af momssvig inden for det nye system, der er under opbygning, og på den måde gøre det nye system fuldt operativt. Det bør være en forudsætning, at individets grundlæggende rettigheder og specifikke EU-regler såsom den generelle forordning om databeskyttelse ⁽¹⁾ overholdes fuldt ud inden for det nye operative scenarie, som inddrager nye teknologier og AI for at understøtte myndighedernes aktiviteter.

3.4. I betragtning af den tværnationale karakter af momssvig og det forhold, at teknologien gør det stadig nemmere hurtigt at udvikle ulovlig praksis — et eksempel er den hastighed, hvormed penge fra momssvig kan flyttes — er der behov for et stadigt tættere samarbejde mellem myndighederne ikke bare inden for EU, men på globalt plan. Foranstaltninger til bekæmpelse af momssvig kan kun lykkes, hvis landenes skattemyndigheder samarbejder tættere med gensidig tillid, hvilket kræver udveksling af de relevante oplysninger, som skal bruges for at løse opgaverne.

3.5. Til dette formål anbefaler OECD en styrkelse af det internationale administrative samarbejde om moms eller omsætningsafgift med henblik på at løse udfordringerne med opkrævning af moms fra ikkehjemmehørende leverandører, navnlig inden for B2C-handel, som det anføres i Kommissionens konsekvensanalyse.

3.6. Et skridt i denne retning er aftalen mellem EU og Norge om administrativt samarbejde på momsområdet (juni 2018), som også omfatter specifikke instrumenter til inddrivelse af moms krav. EØSU håber, at EU vil fremme det internationale samarbejde om bekæmpelse af svig yderligere med det formål at udvikle et effektivt og koordineret svar på aktiviteter, som går på tværs af stater og kontinenter til skade for både EU-budgettet og de nationale budgetter.

3.7. EØSU understreger, at forslaget set fra et forbrugersynspunkt vil medføre ny udveksling og behandling af momsrelaterede personoplysninger, som er omfattet af den generelle forordning om databeskyttelse (GDPR), der for nylig blev vedtaget og gennemført i hele Europa og medførte betydelige efterlevelseseomkostninger for EU's virksomheder.

3.8. GDPR indeholder en bred definition af personoplysninger, herunder oplysninger om en identificeret eller identificerbar fysisk person, som kan identificeres direkte eller indirekte. Det betyder, at de betalingsoplysninger, som er omfattet af Kommissionens forslag, også er omfattet af de gældende principper for beskyttelse af personoplysninger, som er fastlagt i chartret om grundlæggende rettigheder.

3.9. Ifølge Kommissionen er »beskatning et vigtigt mål i relation til Unionens og medlemsstaternes generelle samfundsinteresser, hvilket er blevet anerkendt i forbindelse med de begrænsninger, der kan pålægges forpligtelserne og rettighederne i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 ⁽²⁾, og med hensyn til beskyttelse af oplysninger i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1725 ⁽³⁾. Begrænsninger i forbindelse med databeskyttelsesrettigheder er nødvendige på grund af arten og omfanget af disse oplysninger, der stammer fra betalingstjenesteudbydere, og bør baseres på de specifikke og foruddefinerede betingelser og oplysninger, der er fastsat i artikel 243b-243d i Rådets direktiv 2006/112/EF ⁽⁴⁾«.

3.10. EØSU understreger stærkt nødvendigheden af at begrænse afvigelse fra og begrænsninger af GDPR-bestemmelserne og sikre, at de kun gælder for en præcist defineret målsætning om at bekæmpe momssvig. Sådanne afvigelse udgør specifikke undtagelser fra generelle og obligatoriske regler til beskyttelse af personoplysninger og privatlivet og bør fortolkes strengt og omhyggeligt af de retshåndhævende myndigheder. I den henseende bør man især være opmærksom på: i) formålet med databehandlingen, som kun bør være mulig med henblik på at bekæmpe ulovlig adfærd, ii) de personer, der får adgang til de indsamlede, lagrede og udvekslede oplysninger, som kun bør være Eurofisc-embedsmænd underlagt specifikke betingelser og begrænsede formål i forbindelse med bekæmpelse af momssvig, iii) den efterfølgende anvendelse af oplysningerne med henblik på potentiel efterforskning og retshåndhævelse.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>.

⁽²⁾ Den generelle forordning om databeskyttelse: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=da>.

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1725&from=DA>.

⁽⁴⁾ Momsdirektivet: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=DA>.

3.11. Alle de ovennævnte aspekter indgår formelt i Kommissionens forslag, og dette er bestemt et positivt træk ved forslaget. Når det er sagt, opfordrer EØSU til, at Kommissionen garanterer, at der i den fremtidige daglige drift af systemet bliver tale om en **fuld og effektiv håndhævelse** af alle de garantier for de grundlæggende rettigheder, som findes i forslaget, så der findes en passende balance mellem en solid håndhævelse af momsreglerne og den nødvendige sikring af individets rettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

3.12. Med hensyn til sidstnævnte opfordrer EØSU til, at de kompetente nationale myndigheder omhyggeligt overvåger og verificerer, om de regler i forslaget, der begrænser anvendelsen af data og oplysninger, samt bestemmelserne i persondataforordningen også i praksis overholdes fuldt ud. Når den indsamler feedback fra medlemsstaterne, en proces som skal være afsluttet ved udgangen af 2024, opfordrer EØSU Kommissionen til, at den i samarbejde med de nationale myndigheder, der har ansvaret for beskyttelse af personoplysninger og Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse nøje kontrollerer, om bestemmelserne i den generelle forordning om databeskyttelse fuldt ud er blevet overholdt og indberetter resultaterne til Europa-Parlamentet og Rådet i sin planlagte rapport om, hvordan det nye redskab til administrativt samarbejde fungerer (artikel 59 i forordning (EU) nr. 904/2010). Såfremt der registreres forvridninger eller overtrædelser, skal de naturligtvis omgående forebygges og afhjælpes.

3.13. Med hensyn til at beskytte europæiske virksomheder, som opererer på e-handelsområdet, anbefaler EØSU, at det nye system skal være i stand til effektivt at sikre og garantere forretningshemmeligheder, både i den indledende overvågningsfase med indsamling og analyse af data, og navnlig i den efterfølgende (hypotetiske) fase med retshåndhævelse. I denne forbindelse kan de erfaringer, som Kommissionen har høstet med beskyttelse af intellektuel ejendomsret og forretningshemmeligheder inden for konkurrencelovgivningen, være nyttige som en sammenligningsstandard.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF for så vidt angår gennemførelsen af visse krav til betalingstjenesteudbydere

(COM(2018) 812 final — 2018/0412 (CNS))

og om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 for så vidt angår bestemmelserne om fjernsalg af varer og visse indenlandske leveringer af varer

(COM(2018) 819 final — 2018/0415 (CNS))

(2019/C 240/08)

Ordfører: **Krister ANDERSSON**

Høring	Rådet for Den Europæiske Union, 20.12.2018
Retsgrundlag	Artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget i sektionen	12.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	209/1/3

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU støtter Kommissionens mål om at indføre yderligere regler, der sikrer proportionalitet og forbedrer retssikkerheden for handlende, der driver elektroniske grænseflader, og som gør det lettere at levere varer til forbrugerne i EU, især når de behandles som leverandører.

1.2. EØSU støtter desuden Kommissionens hensigt om at etablere et regelmæssigt samarbejde med betalingsudbydere baseret på helt klare lovgivningsbestemmelser. De lovende resultater, der forventes efter gennemførelsen af de nye foranstaltninger, vil sikre flere ressourcer til både de nationale budgetter og EU-budgettet samt forenklede og ensartede regler for virksomheder, der opfylder deres skattemæssige forpligtelser.

1.3. EØSU bemærker, at den lovgivningsmæssige tilgang, som Kommissionen lægger til grund for forslaget, er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet momsavgift i forbindelse med e-handel er fælles for alle medlemsstater, og EU-lovgivningen er det mest effektive redskab til effektivt at bistå medlemsstaterne med at indhente de nødvendige oplysninger til kontrol af momspligtige leveringer på tværs af grænserne. I modsætning hertil vil forskellige lovgivningsinitiativer, der gennemføres på nationalt plan, være uegnede til at løse problemet med momsavgift og føre til en overkompliceret situation rent lovgivningsmæssigt.

1.4. EØSU understreger dog samtidig, at forslaget — for forbrugernes vedkommende — vil indebære nye udvekslinger og behandling af momsrelaterede personoplysninger, som på nuværende tidspunkt reguleres af persondataforordningen («GDPR») ⁽¹⁾. EØSU understreger i den forbindelse på det kraftigste betydningen af fuldt ud at overholde bestemmelserne i persondataforordningen og behovet for at begrænse brugen af data til den eneste — og den allermest begrænsede — målsætning om at bekæmpe momsavgift på en måde, der er omkostningseffektiv og acceptabel for den brede befolkning.

1.5. Endelig anbefaler EØSU, at Kommissionen foretager tilstrækkelige investeringer i fysiske aktiver og IT til at sikre et funktionelt centralt register, idet det bemærkes, at de anslåede omkostninger i forbindelse med projektet nemt og hurtigt vil kunne dækkes af de forventede resultater gennem reduktion af henholdsvis momsavgift og momsgebyr.

2. Kommissionens forslag og baggrunden for forslaget

2.1. Med Kommissionens forslag indføres visse krav til betalingstjenesteudbydere for at sikre et effektivt samarbejde mellem disse udbydere og skattemyndighederne og dermed forbedre redskaberne til bekæmpelse af svig på momsområdet. Forslaget er i overensstemmelse med direktivet om moms på e-handel, som indførte nye momsforpligtelser for onlinemarkedspladser og nye forenklede bestemmelser for at hjælpe virksomhederne med at overholde momsforpligtelserne gennem en »One Stop Shop«(OSS).

(1) Generel forordning om databeskyttelse — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>.

2.2. Kommissionens forslag COM(2018) 819 final indfører yderligere regler, der bør forbedre funktionen af den pakke om moms på e-handel, der blev vedtaget i december 2017, og som træder i kraft den 1. januar 2021. Forslaget indfører yderligere præciseringer vedrørende momsbehandlingen af leverandører, der anvender en elektronisk grænseflade til at lette levering af varer til forbrugerne i EU, når de anses for at være leverandører i henhold til momsdirektivets artikel 14a, stk. 2, og dermed er ansvarlige for opkrævning og betaling af moms til skattemyndighederne. Ifølge artikel 369b i momsdirektivet 2006/112/EF^(?) kan one-stop-shoppen i princippet kun anvendes til angivelse og betaling af moms på grænseoverskridende levering af tjenesteydelser og fjernsalg af varer inden for Fællesskabet og ikke ved en indenlandsk levering af varer. Da leverandører, som sælger varer ved hjælp af en elektronisk grænseflade, kan have en varebeholdning i forskellige medlemsstater, hvorfra de foretager indenlandske leveringer, vil dette dog medføre, at handlende, der driver sådanne elektroniske grænseflader, og som betragtes som leverandører af disse leverancer, vil skulle lade sig registrere i alle EU-medlemsstater, hvor de oprindelige leverandører har en lagerbeholdning og foretager indenlandske leverancer. Det foreslås derfor at give dem mulighed for også at anvende one-stop-shoppen for indenlandske leverancer, som de i henhold til artikel 14a, stk. 2, i momsdirektivet behandles som leverandører af. Dermed fastholdes forenklingen af one-stop-shoppen til elektroniske grænseflader, hvorved man undgår yderligere besværlige procedurer for virksomhederne. Kommissionens forslag COM(2018) 819 final indeholder de specifikke regler, der er nødvendige for indførelsen af en one-stop-shop gennem bestemte målrettede ændringer af den nuværende juridiske ramme.

2.3. E-handelssektoren har oplevet en bemærkelsesværdig vækst i de senere år, og forbrugerne kan nu nemt vælge mellem tusindvis af leverandører, produkter og mærker fra deres computere eller smartphones. Denne mulighed udnyttes dog også af svigagtige virksomheder til at undgå at opfylde deres momsforpligtelser.

2.4. Nærmere bestemt findes der tre hovedgrupper af grænseoverskridende momssvig inden for e-handel: i) import af varer og tjenesteydelser inden for EU, ii) import af varer fra virksomheder, der er etableret i et tredjeland, til forbrugere i medlemsstaterne og iii) levering af tjenesteydelser fra virksomheder, der er etableret i et tredjeland, til forbrugere i medlemsstaterne.

2.5. Det samlede momstab i medlemsstaterne på grænseoverskridende levering af varer er blevet anslået til omkring 5 mia. EUR om året, og på det seneste er dette skøn endda blevet hævet til et endnu mere bemærkelsesværdigt beløb på mellem 7 og 10 mia. EUR. Der er derfor behov for en kraftig reaktion fra de offentlige myndigheder, og den skal ledsages af samarbejde med private interessenter, når det er nødvendigt og rimeligt.

2.6. Formålet med Kommissionens forslag COM(2018) 812 final er at reducere problemerne med momssvig i forbindelse med e-handel ved at styrke samarbejdet mellem skattemyndighederne og betalingstjenesteudbydere, eftersom mere end 90 % af onlinekøbene i EU i dag foretages via en mellemmand. I denne henseende har erfaringerne i flere medlemsstater vist, at et tilstrækkeligt samarbejde mellem skattemyndigheder og betalingstjenesteudbydere kan levere konkrete og hurtige resultater i kampen mod momssvig i forbindelse med e-handel.

2.7. Forslaget vil give skattemyndighederne mulighed for at indsamle og udveksle betalingsoplysninger fra betalingstjenesteudbydere ved hjælp af et centralt registersystem, som Kommissionen skal udvikle i samarbejde med de nationale skattemyndigheder, med henblik på at sikre en ensartet tilgang til dataindsamling og -analyse.

2.8. Rent praktisk indføres den nye registreringsforpligtelse for betalingstjenesteudbydere i henhold til artikel 243b i momsdirektivet 2006/112/EF. De eneste betalingssteder, der er relevante i denne henseende, bliver dem, der resulterer i grænseoverskridende pengeoverførsler til betalingsmodtagerne — eller til en person, der handler på vegne af betalingsmodtageren — og kun, når betaleren befinder sig i en af medlemsstaterne. Med andre ord henviser begrebet »grænseoverskridende« i henhold til forslaget til transaktioner, hvor forbrugeren er i en medlemsstat, og leverandøren er i en anden medlemsstat eller i et tredjeland. Indenlandske betalinger er ikke omfattet af Kommissionens forslag.

2.9. For at udelukke grænseoverskridende overførsler af midler til private formål og udelukkende fokusere på betalinger i tilknytning til en økonomisk aktivitet skal betalingstjenesteudbydere gemme oplysninger om den pågældende betalingsmodtager og først udlevere dem til skattemyndighederne, når de samlede betalinger, som en givet betalingsmodtager har modtaget, overstiger loftet på 25 betalinger i et kvartal. Man indførte denne grænse ved at tage udgangspunkt i en gennemsnitlig ordreverdi for onlinekøb på 95 EUR, hvilket kombineret med et minimumsantal på 100 betalingstransaktioner om året beløber sig til næsten 10000 EUR i årlig omsætning.

2.10. Oplysningerne i betalingstjenesteudbyderens register identificerer betalingstjenesteudbyderen, der fører registeret, samt betalingsmodtageren og de betalinger, som betalingsmodtageren har modtaget. Identifikationsoplysningerne om betalerne er ikke omfattet af forpligtelsen til registrering for betalingstjenesteudbydere, da dette ikke er nødvendigt for at afsløre svig. Betalingstjenesteudbyderen skal opbevare oplysningerne i to år.

(?) Momsdirektivet 2006/112/EF — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex:32006L0112>.

3. Generelle og særlige bemærkninger

3.1. EØSU støtter Kommissionens mål i forslaget COM(2018) 819 final om at indføre yderligere regler, der sikrer proportionalitet og forbedrer retssikkerheden for handlende, der driver elektroniske grænseflader, og som gør det lettere at levere varer til forbrugerne i EU, især når de behandles som leverandører.

3.2. EØSU støtter desuden Kommissionens målsætning om at etablere et regelmæssigt samarbejde med betalingsudbydere baseret på tydelige og gennemsigtige lovgivningsbestemmelser. De lovende resultater, der ventes efter gennemførelsen af de nye foranstaltninger, retfærdiggør Kommissionens lovgivningsarbejde og vil sikre flere ressourcer til både de nationale budgetter og EU-budgettet samt forenklede og ensartede regler for virksomheder, der opfylder deres skattemæssige forpligtelser.

3.3. Kommissionens forslag kommer efter en omfattende høring af flere berørte parter, navnlig udbydere af betalingstjenester, repræsentanter for andre virksomheder og skattemyndighederne i medlemsstaterne. EØSU roser Kommissionens omfattende indsamling af feedback og bidrag fra offentlige og private aktører, som i høj grad har bidraget til udarbejdelsen af et fornuftigt og rimeligt lovforslag.

3.4. EØSU bemærker, at den lovgivningsmæssige tilgang i forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, som er knæsat i traktaterne, idet momsrig i forbindelse med e-handel er fælles for alle medlemsstater, og EU-lovgivningen er det mest effektive redskab til at bistå medlemsstaterne med at indhente de nødvendige oplysninger til kontrol af momsplichtige leveringer på tværs af grænserne. I modsætning hertil vil forskellige lovgivningsinitiativer, der gennemføres på nationalt plan, være uegnede til at løse problemet med momsrig og føre til en overkompliceret situation rent lovgivningsmæssigt.

3.5. I henhold til Kommissionens forslag skal betalingstjenesteudbydere føre registre over de oplysninger, som de allerede råder over til gennemførelse af betalingstransaktioner, i henhold til proportionalitetsprincippet i traktaterne, som er videreudviklet i retspraksis ved EU-Domstolen. Endvidere vil en EU-harmoniseret forpligtelse til registrering og overførsel af oplysninger til skattemyndighederne begrænse de administrative byrder for betalingstjenesteudbydere i modsætning til byrden ved et krav om, at disse betalingstjenesteudbydere skal overholde forskellige nationale tilgange.

3.6. I denne henseende er det blevet dokumenteret i konsekvensanalysen, at harmoniseringen af rapporteringsforpligtelserne i et enkelt format til brug ved indsendelse af oplysninger vil reducere efterlevelseseomkostningerne for betalingstjenesteudbydere, som vil kunne samarbejde om bekæmpelse af momsrig med en rimelig og afbalanceret indvirkning på deres daglige drift.

3.7. Tærsklen på 25 betalinger pr. kvartal svarende til omkring 10000 EUR om året på grundlag af en gennemsnitlig transaktionsværdi for e-handlen i EU på 95 EUR virker rimelig og hensigtsmæssig, også i betragtning af, at beløbet på 10000 EUR allerede betyder, at virksomhederne er momsplichtige i medlemsstaterne. Beløbet svarer desuden til tærsklen på 10000 EUR for leverancer inden for EU, som blev indført ved direktivet om moms på e-handel. Derfor virker mindstebeløbet på 10000 EUR passende, når det handler om at sikre balancen mellem beskyttelse af rent private transaktioner — som intet har med momsrig at gøre — og målsætningen om at indføre et levedygtigt overvågningssystem til begrænsning af svig. Kommissionen bør imidlertid overvåge udviklingen for at sikre, at tærsklerne er hensigtsmæssige over tid, og om nødvendigt foretage ændringer.

3.8. EØSU understreger, at forslaget set fra forbrugernes side vil indebære nye udvekslinger og behandling af momsrelaterede personoplysninger, som er et krav i henhold til persondataforordningen (GDPR), der blev vedtaget for nylig og gennemført i hele EU med betydelige efterlevelseseomkostninger for medlemsstaternes virksomheder til følge.

3.9. GDPR giver en bred definition af personoplysninger, som omfatter enhver oplysning om en identificeret eller identificerbar fysisk person, der direkte eller indirekte kan identificeres. Af denne grund falder betalingsoplysninger, som er omfattet af Kommissionens forslag, ind under forordningen og principperne for beskyttelse af personoplysninger som fastsat i chartret om grundlæggende rettigheder.

3.10. Ifølge Kommissionen kan »kun betalingsoplysninger, der er nødvendige til at bekæmpe momsrig i forbindelse med e-handel behandles i henhold til dette direktiv De oplysninger, der ville blive behandlet, henviser kun til modtagerne af pengene (betalingsmodtagere) og betalingstransaktionen selv (beløb, valuta, dato), mens oplysninger om de forbrugere, der betaler for varer og tjenesteydelser (betalere) ikke er en del af udvekslingen af oplysninger. Derfor vil disse oplysninger ikke blive anvendt til andre formål såsom til kontrol af forbrugernes indkøbsvaner Indenlandske betalinger er ikke omfattet af dette forslags anvendelsesområde. Endelig vil betalingsoplysningerne kun være tilgængelige for medlemsstaternes Eurofisc-forbindelsesembedsmænd og kun i den tid, der er nødvendig for at bekæmpe momsrig i forbindelse med e-handel.

3.11. EØSU understreger på det kraftigste betydningen af fuldt ud at overholde bestemmelserne i GDPR og behovet for at begrænse brugen af data til udelukkende den nøje begrænsede målsætning om at bekæmpe momssvig på en måde, der er omkostningseffektiv og acceptabel for den brede befolkning. I denne henseende opfordrer EØSU Kommissionen til — når den indhenter tilbagemeldinger fra medlemsstaterne, hvilket efter planen skal være afsluttet ved udgangen af 2024 — omhyggeligt at kontrollere, hvorvidt bestemmelserne i GDPR er overholdt fuldt ud, og hvorvidt man har fundet og korrigeret tilfælde, hvor disse bestemmelser er blevet overtrådt i medlemsstaterne.

3.12. Endelig anbefaler EØSU, at Kommissionen tilpasser investeringer i fysiske aktiver og IT for at sikre et funktionelt centralt registreringssystem, idet man bemærker, at de anslåede udgifter til projektet — 11,8 mio. EUR til oprettelsen og 4,5 mio. EUR til den årlige drift — nemt og hurtigt vil kunne dækkes af de forventede resultater i form af en reduktion af momssvig og af momsgabet, eftersom det samlede momstab i forbindelse med grænseoverskridende leveringer af varer er større end 5 mia. EUR, mens den samlede værdi af onlinehandel i 2017 udgjorde omkring 600 mia. EUR.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En bæredygtig europæisk bioøkonomi: Større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng

(COM(2018) 673 final)

(2019/C 240/09)

Ordfører: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Medordfører: **Udo HEMMERLING**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 14.12.2018
Retsgrundlag	Artikel 29, stk. 1, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Præsidiets henvisning	16.10.2018
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	25.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	203/1/4

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. **Verden har indset, at det haster:** globale udfordringer som klimaændringer og verdens befolkningstilvækst tvinger os til hastigt at finde alternativer til de fossile brændstoffer og anvende bioressourcerne mere effektivt. Landbruget og de skovbrugsbaserede sektorer producerer enorme mængder biomasse til anden brug end fødevarer eller dyrefoder, og de er derfor vigtige bidragydere til bioøkonomien. Nye værdikæder skaber flere muligheder for, at man i de økonomiske aktiviteter i landdistrikterne kan skifte fra fossile brændstoffer til en biobaseret økonomi.

1.2. Vi er derfor nødt til i overensstemmelse med klimamålene i Parisaftalen at prioritere en **større bevidsthed om vores forbrug** af bioressourcer. Aktiviteter inden for bioøkonomi bør ud over at skabe mere indsigt også **inddrage forbrugerne** ved regelmæssigt at rådgive og informere om emnet, således at de nødvendige ændringer kan finde sted, og vejen banes for indførelse af markedsskabende foranstaltninger med henblik på yderligere at øge forbrugertilliden og sætte gang i offentlige indkøb af biobaserede produkter fremstillet i EU.

1.3. Bioøkonomien giver **muligheder** inden for biodiversitet, industri, økonomisk udvikling og beskæftigelse. EØSU bifalder opdateringen af bioøkonomitategien fra 2012, som er et vigtigt skridt i den rigtige retning. Der er en global efterspørgsel efter bæredygtige, ressourceeffektive biobaserede produkter. Der er sket væsentlige fremskridt i den nye version, men nogle af foranstaltninger er endnu ikke iværksat:

1.3.1. Ud over at sikre adgang til finansieringsinstrumenter er det afgørende at **etablere individuelle, fleksible konsulent- og rådgivningstjenester**, der skal hjælpe SMV'er inden for landbrugsfødevareresektoren med at igangsætte langsigtede, innovative projekter. De besidder af mange årsager ofte ikke den nødvendige interne ekspertise eller viden, herunder menneskelige, finansielle og infrastrukturelle ressourcer.

1.3.2. I **samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor** bør der navnlig lægges vægt på primærproducenterne. Denne model kan støttes af en række foranstaltninger og instrumenter under **den fælles landbrugspolitik**.

1.3.3. Integrering af aktiviteter inden for **forskning, innovation og bioøkonomi** i en langsigtet strategi vil gøre det lettere at støtte **udvikling og udbredelse**.

1.3.4. Fortsat **uddannelse og efteruddannelse** af arbejdstagere og primærproducenter er afgørende. Det er vigtigt at fremme **videnudveksling**, yde støtte til tværnationale netværk og holde trit med samfundsmæssige og teknologiske ændringer. Uddannelses-, deltages- og kommunikationsstrategier, der inddrager de bioøkonomiske aktører fra landdistrikterne, er altafgørende.

1.3.5. Det er meget vigtigt at fremme den **cirkulære økonomi og intersektorielle, territoriale forbindelser** både i og uden for EU, navnlig i forbindelse med opfyldelsen af forpligtelserne under målene for bæredygtig udvikling og COP21-målene.

1.3.6. Alle medlemsstater bør **indarbejde en samlet bioøkonomistrategi** i deres politikker og programmer og inddrage de kompetente lokale myndigheder og relevante interessenter (primærproducenter, forsknings- og uddannelsesinstitutioner, industrien, civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter, osv.).

1.3.7. EU bør stræbe efter et **globalt prissætningssystem for kulstofemissioner**, som vil være en neutral og effektiv metode til fremme af bioøkonomien og inddragelse af samtlige markedsaktører i modvirkningen af klimaændringer.

1.4. Det er vigtigt at overholde principperne om bæredygtighed for at skabe en »ny« bioøkonomi, og det er nødvendigt at bevare naturressourcerne, hvis de skal forblive produktive. Derfor skal bioøkonomien følge bæredygtighedskriterier. For at undgå konkurrenceforvriddinger til skade for miljøet, økonomien og samfundet skal biomasse fra Den Europæiske Union og fra tredjelande være underlagt de samme regler.

2. Generelle bemærkninger

Bioøkonomien omfatter produktion af vedvarende biologiske ressourcer og omdannelse heraf til mad, foder, biobaserede produkter og bioenergi. Landbrug, skovbrug, fiskeri, fødevarer, fremstilling af papirmasse og papir samt dele af den kemiske og bioteknologiske sektor og af energisektoren er aktører i bioøkonomien.

2.1. EU's strategi for bioøkonomien fra 2012 havde som mål at »bane vej for et mere innovativt, ressourceeffektivt og konkurrence-dygtigt samfund, der forener fødevarer med bæredygtig udnyttelse af vedvarende ressourcer til industrielle formål uden at miljøbeskyttelsen forringes«. Kommissionen foretog i 2017 en revision af EU's strategi for bioøkonomien fra 2012 og konkluderede, at strategiens mål er relevante, og at betydningen af de muligheder, som bioøkonomien frembyder, i stigende grad anerkendes i Europa og resten af verden. I oktober 2018 fremlagde Kommissionen en handlingsplan for udvikling af bæredygtig og cirkulær bioøkonomi med henblik på at forbedre og opskalere den bæredygtige udnyttelse af vedvarende ressourcer for at imødegå globale og lokale udfordringer såsom klimaændringer og bæredygtig udvikling ⁽¹⁾.

2.2. Verdens befolkning forventes at vokse til næsten 10 milliarder i 2050 ⁽²⁾, og det er tvingende nødvendigt at de biologiske ressourcer bliver udnyttet mere effektivt, så der er sikre og nærende fødevarer af høj kvalitet til overkommelige priser til flere mennesker med mindre miljø- og klimabelastning pr. produceret enhed samt tilstrækkeligt vedvarende biologisk materiale til — sammen med vind, sol og andre vedvarende kilder — at producere en betydelig del af den energi, vi i dag får fra fossil råolie. I lyset af den seneste politiske udvikling, herunder De Forenede Nationers mål for bæredygtig udvikling ⁽³⁾ og klimakonventionen (COP21-forpligtelserne), har det derfor været nødvendigt at omlægge foranstaltningerne og opdatere bioøkonomistrategien.

2.3. Kommissionen erklærer gennem den opdaterede bioøkonomistrategi ⁽⁴⁾, at den vil lancere 14 foranstaltninger i 2019, herunder:

- etablere en tematisk investeringsplatform om cirkulær bioøkonomi til en værdi af 100 mio. EUR for at bringe biobaserede innovationer tættere på markedet og mindske risikoen ved private investeringer i bæredygtige løsninger; lette udviklingen af nye bæredygtige bioraffinaderier i hele Europa
- udvikle en strategisk dagsorden for etablering af bæredygtige fødevarer- og landbrugssystemer, skovbrugsprodukter og biobaserede produkter
- oprette en politisk støttefacilitet for bioøkonomi i EU for EU-lande under Horisont 2020 for at udvikle nationale og regionale bioøkonomiske strategier
- lancere pilotprojekter for udviklingen af bioøkonomier i land-, kyst- og byområder, f.eks. om affaldshåndtering eller kulstoffattig landbrugspraksis
- gennemføre et EU-dækkende overvågningssystem til at spore fremskridt i retning af en bæredygtig og cirkulær bioøkonomi

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/ec_bioeconomy_strategy_2018.pdf.

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>.

⁽³⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>.

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm?pg=policy&lib=strategy>.

- udvide vores videnbase og forståelse af specifikke områder af bioøkonomien ved at indsamle data og sikre bedre adgang til dem via videncentret for bioøkonomi
- yde vejledning i og fremme god praksis for, hvordan bioøkonomien kan fungere inden for sikre økologiske grænser.

2.4. Bioøkonomien kan skabe muligheder, som både kan bidrage til at reducere CO₂-emissioner og gøre os mindre afhængige af importerede fossile ressourcer. Skovene i EU binder således en mængde kulstof, der svarer til 10 % af EU's årlige udledning og er samtidig en bæredygtig og konstant kilde til biomasse til vedvarende energi. Endvidere skønnes det, at 100000 kemikalier, som i øjeblikket er i produktion, i teorien kan udvindes fra vedvarende råmaterialer. Det betyder ikke, at de alle skal udvindes på den måde, men at det teoretisk set er muligt. Det vil ikke kun åbne mulighed for at producere vores husholdningsartikler lokalt og ved hjælp af vedvarende kilder, men vil også bidrage til at skabe arbejdspladser, navnlig i kystområderne og landdistrikterne, samt vækst i Europa, hvor det teknologiske forspring stadig er stort. Industrien vurderer, at der i 2030 kan være blevet skabt 1 mio. nye arbejdspladser i de biobaserede sektorer.

2.5. Der er imidlertid stadig store hindringer på vejen mod mere innovation i EU's bioøkonomi. En stor hindring vedrører produktens omkostningskonkurrenceevne i sammenligning med fossile alternativer og tilsvarende produkter fra andre steder i verden. Omkostningskonkurrenceevnen påvirkes af mange faktorer, herunder den teknologiske parathed, lønomkostninger, tilskud til fossile brændstoffer, afskrivninger og den begrænsede markedsstøtte til biobaserede produkter. Her spiller det også ind, at det kan være vanskeligt at få adgang til finansiering til innovative projekter og produktionsfaciliteter, at forbrugerne i mange tilfælde stadig mangler viden om biobaserede produkter, og at de kompetencer og operationelle forbindelser, der skal til for at drive sektoren fremad, mangler. Desuden er procedurerne for godkendelse af nye biobaserede projekter langtrukne og besværlige, hvilket medfører betydelig juridisk usikkerhed og finansielle risici for de økonomiske aktører.

3. Særlige bemærkninger

EØSU glæder sig over meddelelsen om opdatering af bioøkonomistrategien fra 2012. Der skal en langsigtet, konsekvent og effektiv politik til for at fremme bioøkonomien. Der er imidlertid stadig ingen automatisk forbindelse mellem den overordnede bioøkonomistrategi og andre politiske instrumenter. Nøglen til effektiv politikudformning om bioøkonomi ligger derfor stadig i at udpege synergiene mellem de forskellige politikområder på en måde, så der tages højde for målsætningerne om bæredygtig fødevarerproduktion, bæredygtig forvaltning af naturressourcerne, afbalanceret udvikling af landdistrikterne samt sikre og anstændige indkomstmuligheder.

3.1. Opdateringen har til hensigt at udnytte EU-investeringer og sætter betydeligt fokus på at styrke og opskalere de biobaserede sektorer ved at frigøre investeringer og åbne markederne, men der er stadig et stykke vej (ud over F&U), når det gælder om at hjælpe bioøkonomiske virksomheder med finansiering, markedsføringsstrategier, organisationsudvikling og produktmodning. Der er lige så meget brug for investeringer i de tidlige vækststadier på nationalt og regionalt plan med skræddersyet rådgivning til mikrovirksomheder og små virksomheder samt nystartede virksomheder som EU-finansiering til store projekter. Der er således brug for en omfattende finansieringsstrategi til markedsføring af nye produkter.

3.2. I opdateringen fremhæves det desuden, at man ved at skabe synergier mellem den offentlige og den private sektor får mest ud af de forskellige investeringskilder. I den forbindelse er fællesforetagendet for biobaserede industrier afgørende med sin støtte til udviklingen af en europæisk biobaseret industriinfrastruktur og værdikæder med fokus på brugen af vedvarende energikilder, herunder affald.

3.3. Der fokuseres imidlertid ikke i tilstrækkelig grad på den private sektor og navnlig primærproducenterne, dvs. landbrugerne, skovejere og deres kooperativer, der spiller en afgørende rolle i udviklingen af en bæredygtig bioøkonomi. Derudover bør opmærksomheden rettes mod SMV'erne, der udgør en stor del af landbrugsfødevarerækeden. I denne sammenhæng kan den fælles landbrugspolitik blive et interessant værktøj til at hjælpe landbrugere, skovejere og deres kooperativer til at investere mere i deres produktion og gøre den mere bæredygtig.

3.4. I den sammenhæng er favorable markedsbetingelser helt afgørende og afspejler direkte forbrugernes tillid til de oplysninger, der præsenteres for om de produkter, de overvejer at købe. Der bør tænkes på oplysningsstandarder, og det første vigtige skridt har været fastsættelsen af tydelige EU-fælles standarder for biobaserede produkter, der skal øge troværdigheden af industriens standarder og samtidig modvirke forbrugerforvirring samt øge de industrielle forbrugeres og offentlige indkøbers tillid. Når det gælder om at hjælpe forbrugerne til at træffe oplyste valg ved hjælp af intelligente kommunikationsstrategier, er der dog stadig lang vej.

3.5. Den opdaterede strategi styrker begrebet »opskalering«, men behandler slet ikke »genskabelse«. Forskningen findes, og langsigtet innovation og bioøkonomistrategier skal gå hånd i hånd. Grundforskning og anvendt forskning bør synkroniseres på passende vis og bidrage til fælles strategiske mål. Der bør ligeledes være fokus på udviklingen af, adgangen til og vedligeholdelsen af forskning af høj kvalitet og innovationsinfrastrukturer eller -klynger. For eksempel kunne man med oprettelsen af centre i verdensklasse for anvendt forskning inden for bioteknologiproduktion, der leverer innovative og bæredygtige løsninger, stille en bred vifte af viden til rådighed for små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Videnoverførslen befordres af præsentationer og eksempler. Præsentationerne vil give SMV'erne et omfattende indblik i de teknologier, der er tilgængelige på det pågældende bioøkonomiske område.

3.6. Landdistrikterne i EU undergår pt. en tilbundsående økonomisk, demografisk og institutionel omstilling. Der er derfor brug for infrastrukturelle og logistiske forbedringer for at fremme eksisterende og innovative biomasseforsyningskæder, samtidig med at den bæredygtige forvaltning af naturressourcerne samt job- og merværdiskabelsen optimeres.

3.7. Det kan ikke understreges nok, at indførslen af teknologisk avanceret udstyr i bioøkonomien kræver nye drifts- og vedligeholdelsesfærdigheder, herunder yderligere færdigheder inden for informations- og kommunikationsteknologi (IKT), nye sundheds- og sikkerhedsprogrammer samt en bedre forståelse af og opmærksomhed på miljøbevarelse. Fortsat udvikling og tilpasning af medarbejdernes færdigheder gennem hele livet er helt afgørende, og det samme er håndteringen af kvalifikationskløfterne i denne nye bioøkonomisektor. Peer-to-peer-udvekslinger, fælles aktiviteter mellem forskere, innovationsstøttetjenester, landbrugere, skovbrugere, deres kooperativer og andre private aktører tages ikke op i den opdaterede strategi, men vil være afgørende for at lette videnudveksling.

3.8. Vi kan ikke opfylde FN's mål for bæredygtig udvikling og afbøde klimaændringerne ⁽⁵⁾ uden at opgradere restprodukter, sidestrømme og affald samt fremme den cirkulære økonomi. Samarbejde på tværs af sektorer (fødevarer, nonfoodsystemer og landdistrikterne) og kontinenter er bydende nødvendigt i denne forbindelse. Der skal desuden fokuseres mere på territoriale og lokale forbindelser (mellem by og land, land og land, land og hav) og deres bidrag til bæredygtige bioøkonomiske værdikæder og klynger i landdistrikterne. Det er afgørende at få udviklet sådanne forbindelser i Central- og Østeuropa for at hjælpe landene med at fastsætte deres strategiudviklingsmål for en bedre biomasseforarbejdning. Central- og Østeuropa er rig på biomasse på grund af ekstensive aktiviteter inden for landbrug, skovbrug og fiskeri og har en høj, men ubrugt eller underudnyttet biomassekapacitet i form af fødevarer, foder, industrielle råmaterialer, biobrændstoffer og energianvendelse. Den opdaterede strategi går endvidere ikke i tilstrækkelig grad videre med idéen om, at internationalt samarbejde med henblik på at samle eksisterende ekspertise og kapaciteter er den mest effektive vej, og at det er nødvendigt at styrke synergierne mellem forskningsprogrammer i medlemsstaterne og tredjelande. Internationale partnerskaber er navnlig vigtige i forbindelse med testningen og udbredelsen af løsninger.

3.9. Sluttelig bør der ved gennemførelsen af målene i Parisaftalen gøres maksimalt brug af markedsmekanismer. Et globalt prissystem for kulstofemissioner ville være en neutral og effektiv metode til inddragelse af alle markedsaktører. EØSU opfordrer Kommissionen til aktivt at undersøge forskellige tilgange og foranstaltninger og til at samarbejde med andre lande om en global prissætning af kulstof. Et effektivt og retfærdigt system for global prissætning af kulstof vil skabe lige konkurrencevilkår for eksportvirksomhederne på verdensmarkederne og dermed mindske risikoen for udflytning af investeringer og arbejdspladser. Desuden vil det fjerne importerede varers konkurrencemæssige fordel i form af lavere priser som følge af mere lempelige klimakrav.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 45.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2015/757 for at tage passende hensyn til det globale system til indsamling af data om skibes fuelolieforbrug

(COM(2019) 38 final — 2019/0017(COD))

(2019/C 240/10)

Ordfører: **Constantine CATSAMBIS**

Anmodning om udtalelse	11.2.2019, Europa-Parlamentet 13.2.2019, Rådet
Retsgrundlag	Artikel 192, stk. 1, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Præsidiets afgørelse	19.2.2019
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	25.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	204/0/2

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Denne udtalelse vedrører Kommissionens forslag om ændring af forordning (EU) 2015/757 om overvågning, rapportering og verifikation af CO₂-emissioner fra søtransport ⁽¹⁾ (»EU's MRV forordning«). I den forbindelse henvises der til udtalelse NAT/616 om søtransportemissioner fra 2013, der blev udarbejdet med Stefan Back som ordfører. Udtalelsen vedrørte de foreslåede ændringer til MRV-forordningen i 2015 og indeholdt mange vigtige forslag, herunder vedrørende forordningens artikel 22, som Kommissionen accepterede. Deraf følger, at Kommissionen, såfremt der indgås en international aftale om et globalt system til overvågning, rapportering og verifikation, vil revurdere EU's MRV-forordning og, hvor det er relevant, foreslå ændringer dertil for at sikre tilpasning til denne internationale aftale.

1.2. I 2016 vedtog Komitéen til Beskyttelse af Havmiljøet (MEPC) under FN's Internationale Søfartsorganisation (IMO) rent faktisk ændringer af MARPOL-konventionen og opstillede retlige rammer for et globalt system til indsamling af data om skibes fuelolieforbrug (»IMO's globale dataindsamlingsystem«) med overvågningsforpligtelser fra januar 2019.

1.3. Kommissionen understregede, at en delvis tilpasning af de to overvågnings-, rapporterings- og verifikationssystemer kunne bidrage til at reducere rederierne administrative byrde, samtidig med at de vigtigste mål i EU's MRV-forordning blev fastholdt. Med henblik derpå har Kommissionen foreslået at begrænse tilpasningen af EU's MRV-forordning til IMO's globale dataindsamlingsystem i relation til definitioner, overvågningsparametre, overvågningsplaner og skabeloner.

1.4. De foreslåede ændringer af EU's MRV-forordning er følgende:

1.4.1. I tilfælde af selskabsskifte skal rapporteringsforpligtelserne tage hensyn til de parallelle bestemmelser i IMO's globale dataindsamlingsystem. Dette vil sikre, at de samme juridiske enheder overvåger og rapporterer i henhold til tilsvarende beregnede rapporteringsperioder.

1.4.2. Parameteret »fragtmængde« bevarer som et frivilligt overvågningsparameter for de selskaber, der er villige til at fremsende en beregning af deres skibes gennemsnitlige energieffektivitet baseret på fragtmængden.

1.4.3. Det nuværende parameter »tid til søs« erstattes af definitionen af »timer undervejs« i IMO's globale dataindsamlingsystem.

1.4.4. Beregningen af »tilbagelagt distance« bør tage udgangspunkt i de muligheder, der er indeholdt i de relevante retningslinjer for IMO's dataindsamlingsystem.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/757 af 29. april 2015 om overvågning, rapportering og verifikation af CO₂-emissioner fra søtransport og om ændring af direktiv 2009/16/EF (EUT L 123 af 19.5.2015, s. 55).

1.4.5. Minimumsindholdet af overvågningsplaner bør strømlines, så der tages højde for IMO's »retningslinjer for udvikling af en forvaltningsplan for skibes energieffektivitet (SEEMP)«, med undtagelse af de bestemmelser, der er nødvendige for at sikre, at kun EU-relaterede oplysninger overvåges og rapporteres i henhold til EU's MRV-forordning.

1.4.6. Skibes CO₂-emissioner i EU-havne skal ligeledes overvåges og rapporteres særskilt for således at tilskynde til anvendelsen af eksisterende foranstaltninger for reduktion af CO₂-emissioner i EU-havne og for at skabe større opmærksomhed om skibsfartens emissioner.

1.4.7. EU's eksisterende MRV-bestemmelser om verifikation af data fra akkrediterede tredjeparter skal bevares for fortsat at sikre EU's mål om at tilvejebringe pålidelige oplysninger, der er sammenlignelige over tid, og som gør det muligt at træffe yderligere beslutninger på EU-plan og globalt.

1.5. De spørgsmål, der stadig udestår, inden der er opnået fuld tilpasning til retningslinjerne for IMO's dataindsamlingsystem vedrører primært verifikationsmyndigheder og -metoder, overvågningselementer og offentliggørelse af følsomme kommercielle oplysninger. Formålet med den fuldstændige tilpasning af EU's MRV-forordning til IMO's globale dataindsamlingsystem er ensartede regler på globalt plan for at minimere den yderligere byrde, som har store konsekvenser for især små og mellemstore rederier, og undgå krav om dobbeltindberetning under to forskellige systemer.

2. Generelle bemærkninger

2.1. I udtalelsen fra 2013^(?) satte EØSU spørgsmålstegn ved behovet for og merværdien af overvågningen og rapporteringen af andre driftsoplysninger og data end brændstofforbrug og emissioner i henhold til EU's MRV-forordning og især behovet for oplysningerne i artikel 9, litra d)-g), vedrørende overvågningen af parametre pr. sejlads, artikel 10, litra g)-j), vedrørende overvågningen af parametre på årsbasis samt bilag II vedrørende overvågning af andre (relevante) oplysninger, da disse oplysninger er kommercielt følsomme, og nytteværdien ved, at disse oplysninger er tilgængelige i sammenfattet form, er tvivlsom.

2.2. Med de foreslåede ændringer af EU's MRV-forordning fastholder Kommissionen overordnet sin holdning til offentliggørelse af indsamlede data fra de enkelte skibe. De foreslåede ændringer er tekniske tilpasninger i form af tekniske korrektioner af parameteriseringen. Som sådan udgør de ikke en fuldstændig tilpasning af EU's MRV-forordning til IMO's globale dataindsamlingsystem, sådan som IMO og søfartsindustrien har efterlyst offentligt, og der er stadig vigtige uløste spørgsmål. Disse spørgsmål vedrører primært verifikationsmyndighederne og -metoder, overvågningselementer og offentliggørelse af følsomme kommercielle oplysninger.

2.3. Kommissionen bør i sin analyse i tilknytning til de foreslåede ændringer tage i betragtning, at den globale søfartsindustri støtter fuldt op om at nedbringe CO₂-emissionerne med mindst 40 % senest i 2030 og bestræber sig på en reduktion på 70 % i forhold til 2008 senest i 2050 og en reduktion af drivhusgasemissionerne med mindst 50 % i forhold til 2008 senest i 2050 i overensstemmelse med målene i Parisaftalen. I april 2018 vedtog IMO en første strategi, som skal revideres i 2023, og som fastlægger en ramme for udvikling og indførelse af konkrete kortsigtede CO₂-reduktionsforanstaltninger samt forslag til mellemlangsigtede og langsigtede foranstaltninger til at sikre en hensigtsmæssig reduktion af emissioner inden for de aftalte tidsfrister og gennemførelsesplaner i overensstemmelse med den køreplan for dekarbonisering frem til 2050, der er blevet aftalt i IMO.

2.4. I betragtning af antallet af og indholdet i de forslag, som medlemsstaterne og industrien har fremsat til behandling på den næste rådslagning i IMO synes alle interessenter at arbejde hårdt for at fastlægge regler for energieffektiviseringen af verdens handelsflåde inden for en konkret tidshorison på grundlag af nøjagtige oplysninger og data vedrørende skibes CO₂-emissioner fra IMO's globale dataindsamlingsystem.

2.5. EØSU mener, at den foreslåede delvise tilpasning vil føre til bebyrdende og ineffektive krav om dobbeltovervågning og -rapportering, da der fortsat vil være rapporteringsforpligtelser under to forskellige systemer: et regionalt (europæisk) og et globalt (IMO's). Som følge heraf skal skibe opfylde overvågnings- og rapporteringskrav både i henhold til EU's MRV-forordning og IMO's globale dataindsamlingsystem. EU's og IMO's rapporteringsskemaer er forskellige, hvilket øger arbejdsmængden, den administrative byrde og omkostningerne for skibsbesætningerne og søtransporten.

2.6. Fuldstændig tilpasning af EU's MRV-forordning til IMO's globale dataindsamlingsystem vil ikke blot medvirke til at etablere én samlet international og pålidelig database over skibes CO₂-emissioner, men også være i overensstemmelse med Kommissionens dagsorden om bedre regulering, hvor hensigten er, at lovgivningen skal være målrettet med henblik på at opfylde målene og skabe fordele for den europæiske økonomi til så få omkostninger som muligt. Dette vil endvidere sikre lige vilkår på internationalt plan for europæiske skibe. Formålet med den fuldstændige tilpasning af EU's MRV-forordning til IMO's globale dataindsamlingsystem er ensartede regler på globalt plan for at minimere den yderligere byrde, som har store konsekvenser for især små og mellemstore rederier, og undgå krav om dobbeltindberetning under to forskellige systemer.

(?) EØSU's udtalelse om søtransportemissioner (EUT C 67 af 6.3.2014, s. 170).

2.7. Ifølge EU's MRV-forordning skal Kommissionen offentliggøre modtagne data sammen med selskabets og det enkelte skibs identifikationsnummer, så de kan anvendes af tredjepart. Formålet med IMO-systemet er helt enkelt at fastlægge den internationale søfarts samlede CO₂-emissioner for at skabe et grundlag for yderligere politiske beslutninger og overvejelser om supplerende foranstaltninger til nedbringelse af drivhusgasserne. Kommissionen ønsker imidlertid at offentliggøre detaljerede (og kommercielt følsomme) data om skibe, der anløber havne i EU/EØS, hvilket åbner mulighed for misbrug. Det kunne resultere i en urimelig straf af skibe og tillige forvride konkurrencen og stille EU-rederier og skibe, der anløber havne i EU, betydeligt ringere i konkurrencen på det internationale søfartsmarked.

2.8. Det ville være at foretrække, at flagstaternes administrationer anvender IMO's eksisterende mekanisme til håndhævelse og gennemførelse inden for rammerne af et enkelt og velfungerende globalt system til indsamling af data om skibes fuelolieforbrug. Under IMO's system er oplysninger, som indberettes til IMO via flagstaten, anonyme for tredjepart.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Udvalget har følgende bemærkninger af teknisk karakter til forslaget: I henhold til artikel 21, litra f), skal Kommissionen stadig offentliggøre det årlige gennemsnitlige brændstofforbrug og CO₂-emissioner pr. tilbagelagt distance og transporteret fragt for sejlads. Dette synes at være i modstrid med den nye ændrede bestemmelse i artikel 9, stk. 1, litra f) (ny), i forslaget, hvoraf det fremgår, at overvågning (pr. sejlads) af fragtmængder skal være frivillig, eftersom den foreslåede ændring vedrørende fragtmængde kun er et overvågningsselement på frivillig basis og dermed ikke tilpasset IMO's globale indsamlingssystem. Dertil kommer, at selv om definitionen af skibets dødvægtstonnage er blevet medtaget i artikel 3, litra p), og artikel 11, stk. 3, litra a), nr. xi, i forslaget, synes det ikke at være indarbejdet konsekvent som et parameter i alle artikler i forslaget, hvilket kunne tolkes som manglende tillid fra Kommissionens side til IMO's globale dataindsamlingsystem.

3.2. De foreslåede ændringer i artikel 11, stk. 2, og artikel 3, litra d), om selskabsnavn er en positiv udvikling, da den tidligere ejer nu pålægges et ansvar, hvilket har været stærkt tiltrængt i de tilfælde, hvor der har været et selskabsskifte i løbet af rapporteringsperioden. Definitionerne af »selskab« og »rapporteringsperiode« samt fordelingen af overvågnings- og rapporteringsforpligtelserne i tilfælde af »selskabsskifte« er nu i højere grad afstemt med de parallelle bestemmelser i IMO's globale dataindsamlingsystem. Alligevel forekommer den nyindførte beskrivelse ikke tilstrækkelig præcis til at regulere forholdet mellem et »gammelt« og »nyt« selskab. For at sikre maksimal juridisk klarhed kunne den nye ejer gøres juridisk ansvarlig fra den dag, hvor afslutningen af skiftet bliver bindende. Den foreslåede artikel 11, stk. 2 (ny), kunne ændres som følger:

»2. Såfremt et skib skifter selskab, skal det tidligere selskab så tæt på dagen for afslutningen af skiftet som muligt og senest tre måneder derefter fremsende en rapport til Kommissionen og til den berørte flagstats myndigheder, som dækker de samme elementer som emissionsrapporten, men kun omfatter den periode, i hvilken aktiviteterne er udført under dets ansvar. Det nye selskab sikrer, at hvert enkelt skib overholder kravene i denne forordning fra dagen for afslutningen af skiftet.«

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg: Det indre marked i en verden i forandring — Et unikt aktiv med behov for fornyet politisk engagement

(COM(2018) 772 final)

(2019/C 240/11)

Ordfører: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Medordfører: **Juan MENDOZA CASTRO**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	2.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	153/1/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU glæder sig over Kommissionens stærke budskab om at styrke det indre marked og om nødvendigheden af, at alle medlemsstater og borgere engagerer sig. Det indre marked kræver en balance mellem borgernes forventninger og koordinerede politikker med henblik på at tilpasse EU til de forskellige udfordringer, der følger med globaliseringen, nye tendenser og de teknologiske fremskridt.

1.2. EØSU efterlyser et indre marked, der er ens for alle EU's medlemsstater, og som opfattes som en mulighed for at styrke de europæiske værdier, grundlæggende rettigheder og pligter med henblik på at opnå fremskridt og velfærd for alle medlemsstater og borgere.

1.3. En smidig, men samtidig konkret integrationsproces er et vægtigt argument, når det handler om at undgå og bekæmpe den truende protektionisme, individualisme og ekstremistiske samfund. Det er nødvendigt, at det indre markeds landvindinger bliver kommunikeret bedre blandt borgere og medlemsstater.

1.4. Der er gode eksempler på, hvordan europæiske borgere drager fordel af det indre marked, baseret på forskellige aktørers indsats og engagement. Værdier som frihed, økonomisk vækst, demokrati, fred, videnskab og innovation, politisk stabilitet, forbrugere og sociale rettigheder bør være en del af borgernes tankegang som et resultat af en proces, der begyndte for 60 år siden. Vanskelighederne ved at realisere disse værdier skal ikke glemmes, men bør indgå som erfaringer i det fremtidige arbejde.

1.5. EØSU gentager sin støtte til at begrænse statsstøtte og bekæmpe misbrug af markedsdominerende stillinger og fremhæver de vanskeligheder, som europæiske virksomheder møder i konkurrencen på de globale markeder med oligopoler eller monopoler, som i visse tilfælde er statsejede.

1.6. EØSU fremhæver også det indre markeds afgørende rolle som et redskab til at fremme en mere ambitiøs europæisk industristrategi med klare mål for 2030. En mere inkluderende og bredere indre markedsintegration ledsaget af en egentlig EU-industristrategi bør også være en topprioritet for den næste Kommission med fokus på flere investeringer i innovation og teknologi samt et mere fleksibelt og brugervenligt regelsæt med henblik på at kunne konkurrere på verdensplan, men uden at glemme respekten for reglerne og bæredygtige procedurer for en sund, global konkurrence.

1.7. EØSU gentager sin opfordring til, at man udvikler EU's sociale dimension med det formål at fremme skabelse af kvalitetsjob, forbedre kvalifikationer og kompetencer, øge de sociale investeringer og udvikle socialøkonomien med fokus på socialt ansvarlige virksomheder samt forebygge fattigdom, ulighed, diskrimination og social udstødelse med et særlig fokus på unges inklusion i samfundet. EØSU anser det for hensigtsmæssigt at gennemføre social- og arbejdsmarkedspolitikker, der kan håndtere denne situation, som skaber en negativ holdning til EU, øget populisme og voksende fremmedhad i dele af befolkningen.

1.8. EØSU bemærker, at trods en stor indsats med hensyn til implementering og gennemførelse af reglerne for det indre marked, er det påvist ⁽¹⁾, at nationale foranstaltninger kan afstedkomme uforholdsmæssige byrder for borgere og virksomheder. For EØSU er det en prioritet at opfordre medlemsstaterne til at undgå denne praksis.

1.9. EØSU har gennem mange år støttet den digitale økonomi i bevidstheden om, at det indre markeds fremtid er knyttet til den. EØSU er enig med Kommissionen i, at databeskyttelsesforordningen (GDPR) ⁽²⁾ er afgørende for at sikre tilliden på det indre marked for personoplysninger, men der må træffes yderligere foranstaltninger til at sikre en bedre, mere klar og brugervenlig ramme for at undgå unødvendige byrder og misforståelser. Dette er endvidere afgørende for en styrket mobilitet og en voksende og forbedret tjenesteydelsektor med stor betydning for økonomisk vækst og nye job. En voksende tjenesteydelsektor og en tiltagende mangel på kompetencer kræver et bedre fungerende indre marked.

1.10. EØSU støtter målet om at indføre en gunstig ramme for overgangen til en cirkulær model og gentager, at et robust system til finansiering af bæredygtig vækst med en langsigtet tilgang er en central faktor for at genoprette tilliden til markederne og styre opsparingerne i retning af bæredygtige investeringer.

1.11. EØSU glæder sig over de klare fremskridt med hensyn til at omdanne den europæiske stabilitetsmekanisme (ESM) til en europæisk monetær fond, som kan tilbyde likviditet på en sikker måde og dermed reducere konditionalitetsprogrammerne. For at håndtere fremtidige farer i det finansielle system støtter EØSU dog bestræbelserne på at opnå konsensus blandt medlemsstaterne om at fuldføre bankunionen. Fuldførelsen af fuldt integrerede finansielle markeder og kapitalmarkedsunionen bør også fortsat stå højt på dagsordenen.

2. Baggrund

2.1. Med strategien for det indre marked ⁽³⁾, handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen ⁽⁴⁾ og strategien for et digitalt indre marked ⁽⁵⁾ har Kommissionen i løbet af de seneste fire år fremlagt et ambitiøst og afbalanceret sæt foranstaltninger, der skal uddybe det indre marked og gøre det mere retfærdigt.

2.2. Flere forslag er allerede blevet vedtaget, men Europa-Parlamentet og Rådet mangler stadig at nå til enighed om 20 af de 67 forslag, der indgår i disse strategier.

2.3. I marts 2018 bad Det Europæiske Råd Kommissionen om at fremlægge en statusrapport for det indre marked med hensyn til gennemførelsen, anvendelsen og håndhævelsen af den eksisterende lovgivning og de resterende hindringer og muligheder for et fuldt funktionsdygtigt indre marked.

2.4. Denne meddelelse vedtages i forbindelse med den årlige vækstundersøgelse ⁽⁶⁾ samt en meddelelse, hvori der gøres status over investeringsplanen ⁽⁷⁾.

2.5. Inden for rammerne af strategien for et digitalt indre marked har Kommissionen fremsat en række initiativer til håndtering af de største hindringer for e-handel. Flere af disse er allerede blevet vedtaget, bl.a. initiativer om geoblokering ⁽⁸⁾, grænseoverskridende pakkeleveringstjenester ⁽⁹⁾, merværdiafgift på e-handel ⁽¹⁰⁾ og forbrugerbeskyttelsessamarbejde ⁽¹¹⁾.

2.6. Onlineplatforme er blevet fremtrædende aktører på det indre marked og giver over 1 mio. virksomheder mulighed for at nå ud til kunder overalt i Unionen. Kommissionen fremsatte et forslag til nye harmoniserede regler for praksis for »platforme til virksomheder« ⁽¹²⁾, som Europa-Parlamentet og Rådet nåede til enighed om på politisk plan i februar 2019.

⁽¹⁾ COM(2018) 772 final, kapitel 2.1.

⁽²⁾ EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1.

⁽³⁾ COM(2015) 550 final, EUT C 177 af 18.5.2016, s. 1.

⁽⁴⁾ COM(2015) 468 final, EUT C 133 af 14.4.2016, s. 17.

⁽⁵⁾ COM(2015) 192 final, EUT C 71 af 24.2.2016, s. 65.

⁽⁶⁾ COM(2018) 770 final.

⁽⁷⁾ COM(2018) 771 final.

⁽⁸⁾ Forordning (EU) 2018/302.

⁽⁹⁾ Forordning (EU) 2018/644.

⁽¹⁰⁾ Direktiv (EU) 2017/2455.

⁽¹¹⁾ Forordning (EU) 2017/2394.

⁽¹²⁾ COM(2018) 238 final.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU støtter Kommissionens stærke budskab om at styrke det indre marked, som er en stor landvinding og et centralt element i den europæiske integrationsproces. Det bør udgøre en hjørnesteen for velstand i Europa.

3.2. Indførelsen af euroen og Schengenaf-talen var vigtige begivenheder på vejen hen mod gennemførelsen af det indre marked. Imidlertid består der mange forskelle mellem medlemsstaterne imellem, som skal håndteres. Der er behov for et stærkt engagement fra alle medlemsstaters side for at ændre denne situation og holde dem sammen.

3.3. Det indre marked kræver en balance mellem borgernes forventninger og koordinerede politikker med henblik på at opfylde det permanente behov for at tilpasse EU til de forskellige udfordringer, der følger med globaliseringen, nye tendenser, de teknologiske fremskridt og digitaliseringen.

3.4. Det indre marked, som giver adgang til mere end 512 mio. forbrugere, er en klar succes, idet vedtagelsen af fælles regler har betydet, at regelbaserede hindringer er blevet fjernet for over 80 % af industriprodukterne, men denne proces kan ikke tages for givet. Forskellene mellem medlemsstaternes engagement og behovet for en bedre gennemførelse af den relaterede lovgivning bør være en politisk prioritet. Det indre marked skal også omfatte onlineforhandlere.

3.5. Kommissionens indrømmelse af, at der er behov for at nå til enighed om lovforslag og for at overvinde kløften mellem retorik og resultater, er et godt tegn. Medlemsstaterne må indse, at dette er en løbende proces.

3.6. Det indre marked vil aldrig blive fuldstændigt integreret, hvis ikke medlemsstaterne indser den sande værdi af denne proces og kommunikerer med deres borgere om den. De politiske ledere må fremhæve resultaterne med et positivt budskab om folks velfærd.

3.7. Det europæiske integrationsprojekt er baseret på fred, velstand og social udvikling. Omkostningerne ved ikke at have noget EU-bør være en påmindelse for dem, der tvivler. De europæiske borgere skal sætte pris på de resultater, der er opnået, så de kan spille en aktiv rolle i processen med at undgå misforståelser og radikalisme. Processen med det indre marked har bidraget til Europas udvikling og kan anvendes som et godt eksempel for at fremme europæiske værdier.

3.8. Der kan ikke være noget indre marked, når der sælges produkter af to forskellige kvaliteter, dvs. at produkter, der sælges under samme mærke er af en anden kvalitet (med et lavere indhold af råstoffer af høj kvalitet) i lande, der for nylig er blevet optaget i EU, end de produkter, der sælges i de gamle EU-lande. EØSU anser en sådan praksis for uacceptabel.

4. Særlige bemærkninger

4.1. *Det indre marked som et kommunikationsredskab for europæiske værdier og resultater*

4.1.1. EØSU er af den opfattelse, at der er behov for et fælles sprog for at forbedre kommunikationen af det indre markedes resultater. Visse kendsgerninger bør fremhæves, f.eks. borgernes mobilitet med henblik på fritid og arbejde, finansielle tjenesteydelser, sociale aspekter i tilknytning til sikkerhed og jobmuligheder og forbrugerbeskyttelse.

4.1.2. EØSU er af den opfattelse, at der er en fortælling blandt få, som undergraver den europæiske opbygningsproces. Denne fortælling understøttes ved at udstille forskellene mellem medlemsstaterne og enkeltstående kendsgerninger, som ikke fortæller hele sandheden om det indre marked. Det er afgørende at undgå og bekæmpe denne form for diskurs blandt borgerne, ganske enkelt fordi integrationspolitikken er meget dynamisk og går i forskellige hastigheder. Det er vigtigt at fremhæve det generelle resultat, og behovet for at undgå uligheder på forskellige niveauer (økonomisk, socialt, uddannelsesmæssigt osv.) skal være en prioritet.

4.2. *Flere muligheder og fordele for borgerne*

4.2.1. EU's konkurrence- og forbrugerpolitik har spillet en vigtig rolle i udviklingen af det indre marked. Hvis forbrugerne skal få gavn af dette, bør det indre marked fungere effektivt, og forbrugerne skal kunne have tillid til varer og tjenesteydelser både online og offline, og uanset om de leveres lokalt eller af en anden medlemsstat. Medlemsstaterne skal sikre, at virksomhederne overholder konkurrencereglerne og bestemmelserne om forbrugerbeskyttelse, og at der ikke sker nogen forskelsbehandling af konkurrenter til skade for forbrugernes velfærd.

4.2.2. EU's konkurrencepolitik, som nyder anerkendelse på verdensplan, har spillet en vigtig rolle i udviklingen af det indre marked. Som EØSU har fremhævet gennem årene, har begrænsningen af statsstøtte og kampen mod misbrug af dominerende stillinger ført til den dynamik, der er kendetegnende for EU's marked, og været til gavn for forbrugerne og virksomhederne.

4.2.3. Med hensyn til konkurrencereglerne skal onlineforhandlere også respektere det indre marked, og det er nødvendigt at fastlægge de internationale virksomheders position.

4.3. *Fordele for virksomhederne*

4.3.1. Det indre marked tilbyder erhvervsdrivende et regelbaseret, åbent og multilateralt handelssystem, som sikrer adgang til internationale værdikæder.

4.3.2. Formålet med kapitalmarkedsunionen er at mobilisere kapital i Europa og kanalisere den til alle virksomheder, infrastrukturer og bæredygtige, langsigtede projekter, med positive virkninger for beskæftigelsen ⁽¹³⁾.

4.3.3. Der er dog stadig lang vej til målet, idet europæiske virksomheder er langt mere afhængige af bankernes udlån end amerikanske virksomheder.

4.3.4. Størrelsen af det indre marked betyder, at EU kan forme det regelbaserede, åbne og multilaterale handelssystem. Virksomheder fra tredjelande skal overholde EU-lovgivningen for at få adgang til det indre marked, også inden for områderne sundhed, miljø, fødevarer- og produktsikkerhed og forbrugerbeskyttelse.

4.3.5. EØSU understreger de vanskeligheder, som europæiske virksomheder møder i konkurrencen på de globale markeder med oligopoler eller monopoler, som i visse tilfælde er statsejede. Eksempler herpå er jernbanesektoren, luftfarten, vindmøllertårne og andre sektorer, hvor de europæiske virksomheder er udsat for en voldsom konkurrence (fra virksomheder fra tredjelande, navnlig Kina).

4.4. *Den sociale dimension*

4.4.1. EØSU har allerede opfordret Kommissionen til at udvikle EU's sociale dimension med det formål at fremme skabelse af kvalitetsjob, forbedre kvalifikationer og kompetencer, øge de sociale investeringer og udvikle socialøkonomien samt forebygge fattigdom, ulighed, diskrimination og social udstødelse med særlig fokus på unges inklusion i samfundet.

4.4.2. Der er en opfattelse af, at lønmodtagerne var de store tabere under den økonomiske krise, som har ført til øget arbejdsløshed og fattigdom, stagnerende eller faldende realløn og sociale nedskæringer. EØSU anser det for hensigtsmæssigt at gennemføre social- og arbejdsmarkedspolitikker, der kan håndtere denne situation, som skaber en negativ holdning til EU, øget populisme og voksende fremmedhad i dele af befolkningen. Konsekvenserne af krisen er langt fra overstået, og forskning fra Det Europæiske Fagforeningsinstitut (ETUI) ⁽¹⁴⁾ viser, at arbejdstagere i ni medlemsstater tjente mindre i 2017, end de gjorde i 2010. EØSU minder om, at der i seks EU-medlemsstater ikke findes nogen mindsteløn, og at mindstelønnen i andre er meget lav ⁽¹⁵⁾.

4.4.3. EØSU bifalder fremskridtene med hensyn til tilpasning af den europæiske lov om tilgængelighed med henblik på at fremme rettighederne for personer med handicap og opfordrer medlemsstaterne til at være ambitiøse og afbalancerede i implementeringsfasen. EØSU opfordrer endvidere den kommende Kommission til at fremlægge en EU-handlingsplan for den socialøkonomiske sektor, som skaber lige konkurrencevilkår for socialøkonomiske virksomheder og stimulerer sektorens udvikling.

4.5. *Mere effektiv gennemførelse og anvendelse af reglerne for det indre marked*

4.5.1. EØSU bemærker, at trods en stor indsats med hensyn til implementering af direktiverne for det indre marked, er det påvist ⁽¹⁶⁾, at nationale foranstaltninger kan afstedkomme uforholdsmæssige byrder for borgere og virksomheder ⁽¹⁷⁾. Dette er noget, som medlemsstaterne må tage specifikt fat på, og nye redskaber til at undgå dette bør prioriteres højt.

4.5.2. EØSU fremhæver, at de seneste signaler vedrørende gennemførelsen af EU-lovgivningen »ikke altid har været opmuntrende«, hvilket nødvendiggør et større engagement fra medlemsstaternes side.

⁽¹³⁾ EUT C 81 af 2.3.2018, s. 117.

⁽¹⁴⁾ Benchmarking Working Europe 2018.

⁽¹⁵⁾ Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene.

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 772 final, kapitel 2.1.

⁽¹⁷⁾ Se det franske initiativ <https://ue.delegfrance.org/suppression-de-sur-transpositions>.

4.6. Udnyttelse af det indre markeds fulde potentiale

4.6.1. Det digitale indre marked og tjenesteydelsesøkonomien

4.6.1.1. EØSU har gennem årene støttet den digitale økonomi i bevidstheden om, at det indre markeds fremtid er knyttet til den ⁽¹⁸⁾.

4.6.1.2. EØSU hilser derfor den politiske aftale ⁽¹⁹⁾ om Programmet for et digitalt Europa 2021-2027 ⁽²⁰⁾, det første af sin art, varmt velkommen med et samlet budget på 9,2 mia. EUR. Programmet har til formål at forme og støtte den digitale omstilling af Europas samfund og økonomier og sikre en udbredt anvendelse af digitale teknologier i økonomien og samfundet for dermed at styrke Europas førende rolle inden for industri og teknologi.

4.6.1.3. Eftersom tjenesteydelsessektoren i stigende grad bidrager til EU's samlede økonomi ⁽²¹⁾ og jobskabelsen i EU, er det mere end nogensinde nødvendigt at udnytte denne sektors potentiale fuldt ud, navnlig da den forventede gevinst i denne sektor er betydelig ⁽²²⁾.

4.6.2. Europæisk dataøkonomi

4.6.2.1. Den vigtigste udfordring for det indre marked er at opbygge et europæisk baseret økosystem for data som en uundværlig vektor for økonomisk og social fremgang samt en robust konkurrenceevne i en verden, der befinder sig midt i en gennemgribende transformation med stærke konkurrenter i USA og Asien. Der er et stort behov for offentlig-private investeringer i infrastruktur på hele kontinentet for at skabe flere forbindelses- og oplagringsmuligheder ⁽²³⁾.

4.6.2.2. EØSU er enig med Kommissionen i, at GDPR ⁽²⁴⁾ er afgørende for at sikre tilliden til det indre marked for personoplysninger ⁽²⁵⁾, men forslaget til forordning om respekt for privatliv og beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med elektronisk kommunikation ⁽²⁶⁾ skal præciseres for at sikre anvendelsen af chartret om grundlæggende rettigheder og menneskerettigheder (artikel 5, 8 og 11) samt mulighederne for begrænsninger i kraft af national lovgivning ⁽²⁷⁾.

4.6.3. Cirkulær økonomi og bæredygtig finansiering

4.6.3.1. EØSU støtter målsætningen om at skabe en gunstig ramme for overgang til en **cirkulær model**, der dækker hele produktens livscyklus ⁽²⁸⁾.

4.6.3.2. Et robust system for finansiering af **bæredygtig vækst** med en langsigtet tilgang er en vigtig faktor med henblik på at genetablere tilliden til markederne og styre opsparingerne i retning af bæredygtige investeringer. EU's handlingsplan ⁽²⁹⁾ på dette område skal fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle (mål nr. 8 for bæredygtig udvikling) ⁽³⁰⁾.

⁽¹⁸⁾ EUT C 71 af 24.2.2016, s. 65; EUT C 440 af 6.12.2018, s. 57; EUT C 75 af 10.3.2017, s. 119; EUT C 125 af 21.4.2017, s. 51; EUT C 288 af 31.8.2017, s. 1; EUT C 81 af 2.3.2018, s. 102.

⁽¹⁹⁾ IP/19/528.

⁽²⁰⁾ COM(2018) 434 final, EUT C 62 af 15.2.2019, s. 292.

⁽²¹⁾ Tjenesteydelsessektoren er i øjeblikket den vigtigste sektor i EU og tegner sig for ca. 75 % af EU's BNP.

⁽²²⁾ Se COM(2018) 772 final: Kommissionens meddelelse om det indre marked i en verden i forandring, punkt 3.4.

⁽²³⁾ EUT C 345 af 13.10.2017, s. 130.

⁽²⁴⁾ EUT L 119 af 4.5.2016, s. 1.

⁽²⁵⁾ EUT C 229 af 31.7.2012, s. 90.

⁽²⁶⁾ COM(2017) 010 final.

⁽²⁷⁾ EUT C 345 af 13.10.2017, s. 138.

⁽²⁸⁾ EUT C 230 af 14.7.2015, s. 91.

⁽²⁹⁾ COM(2018) 97 final; EUT C 62 af 15.2.2019, s. 73; EUT C 62 af 15.2.2019, s. 103; EUT C 62 af 15.2.2019, s. 97.

⁽³⁰⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 73.

4.6.4. Markederne for produkter og tjenesteydelser

4.6.4.1. Standardiseringsmodellen positionerer EU som førende i verden. EØSU fremhæver Kommissionens arbejde inden for dette område. Det underliggende princip om »én standard, én test — accepteret i hele Europa« sikrer, at de europæiske standarder er ensartede og sammenhængende. Dette sikrer virksomhederne investeringer og skaber juridisk og finansiel sikkerhed ⁽³¹⁾.

4.6.4.2. Pakken »Ren energi til alle europæere« sigter mod at fremskynde, omdanne og konsolidere den europæiske økonomis overgang til renere energi, samtidig med at den holder fast ved vigtige mål om økonomisk vækst og jobskabelse ⁽³²⁾.

4.6.4.3. Efter den fjerde jernbanepakke (2013) ⁽³³⁾ viser den sjette rapport om overvågning af udviklingen på jernbanemarkedet ⁽³⁴⁾, at EU's jernbanenet er udvidet.

4.6.4.4. »5G til Europa: En handlingsplan« ⁽³⁵⁾ adresserer et af de vigtigste elementer i den digitale økonomi og det digitale samfund; kommercielle tjenester vil blive leveret i 2020. Efter EØSU's opfattelse vil det være afgørende, at der opnås gode resultater med de projekter, der gennemføres inden for rammerne af det offentlig-private partnerskab vedrørende 5G-infrastrukturen (PPP-5G) i forskningsfasen, og at fronthaul-net integreres med backhaul-data transmissionsnet gennem etablering af omskiftbare med stor kapacitet, heterogene transmissionsforbindelser og processorer i skyen med anvendelse af flere internetudbydere ⁽³⁶⁾.

4.6.5. Mere integrerede kapitalmarkeder og en fuldt udbygget bankunion

4.6.5.1. Efter de foranstaltninger, der blev vedtaget som følge af finanskrisen, er de europæiske banker nu bedre i stand til at klare turbulens i fremtiden. EØSU glæder sig over de klare fremskridt med hensyn til at omdanne den europæiske stabilitetsmekanisme ESM til en europæisk monetær fond, som kan tilbyde likviditet på en sikker måde og dermed reducere konditionalitetsprogrammerne.

For at håndtere fremtidige risici i det finansielle system støtter EØSU dog bestræbelserne for at opnå konsensus blandt medlemsstaterne om at etablere en stærk bankunion med fokus på foranstaltninger, der kan bibringe borgere og virksomheder mere tillid.

4.6.6. Færre administrative byrder og bedre overholdelse af skattereglerne

4.6.6.1. Moderne selskabsretlige regler i EU er afgørende for det indre marked. Pakken om europæisk selskabsret udgør en helhedsorienteret tilgang og sigter på at afbalancere og beskytte alle interessenters legitime interesser og behov, det være sig små og mellemstore virksomheder, minoritetsaktionærer, kreditorer og medarbejdere ⁽³⁷⁾.

4.6.6.2. Kravet om enstemmighed i Rådet gør det vanskeligere at vedtage fælles regler på visse områder af skattelovgivningen, navnlig med hensyn til et fælles konsolideret selskabsskattegrundlag (FKSSG) og en fælles EU-merværdiafgift (moms). EØSU støtter endvidere reformpakken vedrørende momssystemet ⁽³⁸⁾.

4.6.7. Bæredygtig mobilitet

4.6.7.1. Fire ud af ti europæiske bilister har i en undersøgelse ⁽³⁹⁾ angivet, at de forventer, at den næste bil, de køber, vil være elektrisk. Standarder for rene biler og incitamenter for elbiler vil støtte Europas bilproducenter i at forblive konkurrencedygtige på det globale marked, hvor udviklingen af elbiler går hurtigt.

4.6.7.2. EØSU hilser den europæiske batterialliance velkommen som et godt eksempel på en strategisk værdikæde i Europa. Der er dog behov for en langt større indsats, da de europæiske mærker halter langt bag efter asiatiske og amerikanske producenter i kapløbet om at levere plug-in-biler til massemarkedet.

⁽³¹⁾ EUT C 197 af 8.6.2018, s. 17.

⁽³²⁾ EUT C 246 af 28.7.2017, s. 64.

⁽³³⁾ EUT C 327 af 12.11.2013, s. 122.

⁽³⁴⁾ COM(2019) 51 final.

⁽³⁵⁾ COM(2016) 588 final.

⁽³⁶⁾ EUT C 125 af 21.4.2017, s. 74.

⁽³⁷⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 24.

⁽³⁸⁾ EUT C 237 af 6.7.2018, s. 40.

⁽³⁹⁾ <https://www.euractiv.com/section/electric-cars/opinion/dont-let-european-automakers-lose-the-race-to-electrification>.

4.7. *Vejen frem*

4.7.1. Det europæiske semester er et af de redskaber, der skal sikre en mere effektiv og hurtig proces hen imod et bedre indre marked, hvor det er relevant.

4.7.2. Medlemsstaterne kan nyde godt af en mere inkluderende dialog baseret på civilsamfundets forventninger. Det europæiske semester er en del af denne dialog, og medlemsstaternes evne til at drage fordel af de landespecifikke henstillinger, som kan forbedre — ikke pålægge — nationale reformer, synes at være et vigtigt skridt til at opnå succes og inddrage samfundet.

4.7.3. Bestræbelserne på at støtte det indre markeds resultater skal være en del af alle medlemsstaters politikker og tilsagn under inddragelse af borgerne og med et samfundsmæssigt engagement. Det er afgørende at sikre, at medlemsstaterne prioriterer en effektiv kommunikation mellem borgerne og »det europæiske integrationsprojekt baseret på det indre marked«. Ved at gøre dette bidrager de europæiske ledere til at undgå ekstremisme og radikale handlinger imod det indre marked.

4.7.4. EØSU glæder sig over Kommissionens opfordringer og invitationer til Det Europæiske Råd, navnlig opfordringen til at sikre, at Rådet og Europa-Parlamentet arbejder for så hurtigt som muligt at kunne vedtage de lovgivningsmæssige initiativer under strategien for det indre marked, det digitale indre marked, kapitalmarkedsunionen og bankunionen ⁽⁴⁰⁾.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁰⁾ COM(2018) 772 final.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Koordineret plan for kunstig intelligens

(COM(2018) 795 final)

(2019/C 240/12)

Ordfører: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 18.2.2019
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	2.4.2019
Vedtaget på plenarforsamlingen	15.5.2019
Plenarforsamling nr.	543
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	210/2/1

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder den koordinerede plan for kunstig intelligens og opfordrer til, at den hurtigst muligt gennemføres i lyset af de hastige fremskridt i udviklingen og indførelsen af kunstig intelligens uden for EU. For at klare sig godt i den internationale konkurrence skal EU være på forkant med innovation og investeringer i overensstemmelse med princippet om, at »mennesket er i kontrol«, og at kunstig intelligens skal være pålidelig.

1.2. EØSU understreger, at udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens skal foregå på en inklusiv måde, hvad angår civilsamfundets aktører, herunder virksomheder, arbejdstagere og forbrugere. Man bør derfor i forbindelse med gennemførelsen af strategien for kunstig intelligens fokusere på, hvordan man bedst muligt udnytter de muligheder, som kunstig intelligens giver samfundet som helhed.

1.3. EØSU støtter initiativerne til at afsætte flere midler til innovation inden for kunstig intelligens, infrastruktur samt uddannelse og erhvervsuddannelse via EU's finansieringsinstrumenter. Udvalget opfordrer endvidere medlemsstaterne til at tage de skridt, der er nødvendige for at nå de fælles mål.

1.4. At styrke udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens i den private sektor kræver ifølge EØSU et gunstigt erhvervs klima, herunder understøttende og stabile politiske og lovgivningsmæssige rammer, der fremmer innovation og investeringer i kunstig intelligens, og som tager højde for SMV'ernes, opstartsvirksomhedernes og vækstvirksomhedernes særlige behov.

1.5. EØSU finder det afgørende at sikre kvalitet, udbredelse, tilgængelighed, kompatibilitet og fri udveksling af data i det indre marked samt beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred. Det opfordrer til, at adgangen til offentlige data gøres lettere, og at betingelserne for etablering af europæiske digitale platforme forbedres.

1.6. Udvalget støtter initiativerne vedrørende grænseoverskridende samarbejde, partnerskaber og netværk med henblik på at fremme innovation inden for og udbredelse af kunstig intelligens og fremhæver betydningen af et bredt funderet samarbejde mellem de forskellige samfundsaktører.

1.7. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at tilpasse deres uddannelsessystemer til efterspørgslen efter nye kvalifikationer, hvilket kræver reformer lige fra grundskolerne til universiteterne. Livslang og kontinuerlig læring er desuden en nødvendighed og vil i stigende grad finde sted på arbejdspladsen. Social dialog spiller en central rolle med hensyn til at foregribe arbejdsrelaterede ændringer og behov.

1.8. For så vidt angår styringen af de strukturændringer, der er forbundet med kunstig intelligens, har EØSU overvejet nødvendigheden af at styrke Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen som et skridt hen mod oprettelsen af en decideret EU-fond for omstilling, der skal hjælpe med at forvalte den digitale omstilling.

1.9. EØSU understreger, at udviklingen og anvendelsen af kunstig intelligens skal ske i tråd med EU's værdier og i overensstemmelse med forbruger-, arbejds- og selskabslovgivningen. Repræsentanter for civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter skal inddrages i udarbejdelsen af politikker og foranstaltninger vedrørende kunstig intelligens. Derudover skal der formidles viden om kunstig intelligens for at øge borgernes tillid.

1.10. Da kunstig intelligens skal tjene samfundet som helhed og samtidig tage højde for økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter, foreslår EØSU, at EU anvender rammerne for bæredygtig udvikling som retningslinjer for den fremtidige udvikling inden for kunstig intelligens. Udvalget opfordrer desuden de enkelte organisationer til at sikre, at kunstig intelligens indføres på en bæredygtig måde, bl.a. under anvendelse af en hensigtsmæssig informations- og høringspraksis.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Kommissionen har i tråd med strategien for kunstig intelligens for Europa, der blev offentliggjort i april 2018, samarbejdet med medlemsstaterne om at udarbejde en koordineret plan for kunstig intelligens med det formål at optimere foranstaltningernes, navnlig investeringernes, samlede virkning på europæisk og nationalt plan og sikre, at EU kan klare sig i den internationale konkurrence.

2.2. Den koordinerede plan indeholder fælles aktioner inden for fire områder: øgede investeringer, øget datatilgængelighed, fremme af talent og færdigheder og sikring af tillid. I planen opfordres medlemsstaterne desuden til at udvikle nationale strategier for kunstig intelligens inden midten af 2019.

2.3. EØSU bifalder den koordinerede plan som et vigtigt skridt til at fremme strategiens gennemførelse. Udvalget har fremsat sine bemærkninger til strategien i en tidligere udtalelse ⁽¹⁾ og har desuden udarbejdet en udtalelse om programmet for et digitalt Europa ⁽²⁾. Derudover har det udarbejdet initiativudtalelser om forskellige aspekter af kunstig intelligens ⁽³⁾ og flere andre udtalelser om kunstig intelligens.

2.4. EØSU finder det vigtigt, at der planlægges gennemførelsesforanstaltninger både på EU-niveau og i medlemsstaterne, eftersom EU og medlemsstaterne har forskellige kompetencer på forskellige politiske områder. Det er ligeledes nødvendigt at samarbejde og koordinere for at optimere resultaterne og virkningen for EU som helhed. EØSU opfordrer alle medlemsstater til at tage de skridt, der er nødvendige for at nå de fælles mål, men anerkender samtidig, at vilkårene er forskellige i de enkelte medlemsstater.

2.5. Ud over samarbejde og koordinering mellem de politiske beslutningstagere på forskellige niveauer er det ligeledes nødvendigt, at alle samfundsaktører samarbejder for at undgå uregelmæssigheder, overlapninger og manglende sammenhæng, hvorved foranstaltningernes effektivitet og virkning øges.

2.6. EØSU opfordrer til en hurtig gennemførelse af strategien, eftersom udviklingen og indførelsen af kunstig intelligens uden for EU skrider frem med hastige skridt. Samtidig bør EU og medlemsstaterne holde sig tæt op ad strategiens langsigtede mål. Udvalget støtter Europas ambition om at »blive verdens førende region med hensyn til udvikling og implementering af banebrydende, etisk og sikker kunstig intelligens, hvor en menneskecentreret tilgang fremmes i global kontekst« ⁽⁴⁾.

2.7. For at klare sig i den globale konkurrence skal EU målbevidst gå sin egen vej og tage udviklingen og tendenserne uden for EU til efterretning. EØSU finder det vigtigt at behandle konkurrenceevne og tillid under ét. Pålidelighed kan gå hen og blive en konkurrencefordel for EU, om end andre aspekter af konkurrenceevne også skal være på plads.

2.8. Da kunstig intelligens skal gavne samfundet som helhed, foreslår EØSU, at EU anvender rammerne for bæredygtig udvikling som retningslinjer for den fremtidige udvikling af kunstig intelligens. Bæredygtig udvikling og dens tre dimensioner kræver politikker og foranstaltninger, der styrker økonomien og skaber velfærd for samfundet og samtidig bidrager til at mindske de klima- og miljømæssige virkninger.

2.9. EØSU påpeger, at politikker vedrørende kunstig intelligens skal udformes med civilsamfundets aktører, herunder virksomhederne, arbejdstagerne og forbrugerne, for øje. Der skal lægges særlig vægt på, hvordan man bedst muligt kan udnytte de muligheder, som kunstig intelligens giver hele samfundet, og hvordan man kan minimere risiciene, herunder manipulation af demokratiske processer.

2.10. EØSU fremhæver betydningen af inklusion og princippet om, at »ingen må lades i stikken« i forbindelse med udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens. Dette gælder for tilgængeligheden af data og infrastruktur, udbuddet af brugervenlige produkter og adgangen til viden og færdigheder. Inklusion er vigtig for både borgere og virksomheder, navnlig SMV'er. Der bør træffes særlige foranstaltninger for at øge kvinders færdigheder i kunstig intelligens, og de bør tilskyndes til at tage arbejde inden for kunstig intelligens, herunder i industrien.

⁽¹⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 51.

⁽²⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 292.

⁽³⁾ EUT C 288 af 31.8.2017, s. 43; EUT C 440 af 6.12.2018, s. 1; EUT C 345 af 13.10.2017, s. 52; EUT C 190 af 5.6.2019, s. 17.

⁽⁴⁾ COM(2018) 795 final, bilag.

2.11. I lyset af de enorme samfundsmæssige udfordringer og den ekstremt hurtige udvikling af teknologier bør EU fuldt ud udnytte kunstig intelligens i forventningsanalyser i f.eks. sundheds- og transportsektoren, også hvad angår ændringer i beskæftigelse og arbejdsvilkår. EU bør desuden forudse de muligheder, der er forbundet med disruptive teknologier såsom kvanteteknologi.

3. Fremme af innovation og virksomhedsudvikling

3.1. Ud over at gøre forretningsaktiviteter mere effektive og produktive skaber kunstig intelligens også nye forretningsmuligheder inden for en lang række sektorer og tjenester. Der er tale om såvel store virksomheder som SMV'er, opstartsvirksomheder og vækstvirksomheder. Derudover vil der blive skabt helt nye typer virksomheder.

3.2. Eftersom der i stor stil udvikles og anvendes kunstig intelligens uden for EU, skal EU gøre mere for at forbedre sin konkurrenceevne. Det handler ikke om at »udpege vindere«, men snarere om at identificere problemer og udfordringer, som skal håndteres med det formål at gøre det muligt at udnytte de muligheder og mindske de risici, der er forbundet med kunstig intelligens.

3.3. Investeringer i innovation og infrastruktur og videreudvikling af det indre marked er de centrale indsatsområder, der skal fokuseres på. EØSU fremhæver ydermere, at det generelle erhvervs-klima, herunder beskatning, regulering og tilgængeligheden af produktionsfaktorer, har stor betydning for virksomhedernes innovationsaktiviteter og beslutning om at investere.

3.4. EØSU støtter initiativerne til at afsætte flere midler til udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens. Instrumenter som Horizont Europa, programmet for et digitalt Europa, InvestEU og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer er alle værdifulde og nødvendige instrumenter til fremme af innovation og investeringer inden for kunstig intelligens.

3.5. Selv om den offentlige sektor spiller en vigtig rolle i kraft af sine egne investeringer i og offentlige indkøb af kunstig intelligens, er der brug for omfattende private investeringer for i tilstrækkelig grad at kunne udvikle og udbrede kunstig intelligens i flere sektorer. Offentlig finansiering genererer private investeringer og har dermed en afgørende betydning. Finansieringsprocedurerne bør imidlertid gøres mere brugervenlige, og finansieringsreglerne bør udformes på en sådan måde, at de fremmer risikobetonede aktiviteter.

3.6. Økosystemer bestående af virksomheder af forskellig størrelse og fra forskellige sektorer og forskellige dele af værdikæderne er nødvendige for udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens, og det samme gælder samarbejde mellem virksomheder og forskellige interessenter. EØSU støtter Kommissionens planer om at styrke grænseoverskridende samarbejde, partnerskaber og netværk via ledende forskningscentre, testfaciliteter og digitale innovationsknudepunkter, der er indbyrdes forbundne. EØSU understreger, at det er nødvendigt at fremme kontakten med SMV'er, og opfordrer civilsamfundsorganisationerne og arbejdsmarkedets parter til at deltage i samarbejdet inden for rammerne af de digitale innovationsknudepunkter.

3.7. Kompetencer og færdigheder har stor betydning for innovation og forretningsudvikling inden for kunstig intelligens. Der er ikke alene behov for specifikke færdigheder i kunstig intelligens, men også for viden om, hvordan kunstig intelligens anvendes inden for specifikke virksomheder, herunder iværksætterfærdigheder. Eftersom nye talenter for erhvervslivet og industrien bedst fremmes gennem forskningsprojekter, opfordrer EØSU på det kraftigste EU og medlemsstaterne til at sikre tilstrækkelig finansiering til denne type forskning.

3.8. Den hurtige udvikling kræver fleksibilitet med hensyn til at fremme innovation inden for kunstig intelligens, hvilket stiller krav om testanlæg og regulerede »teststeder«, der giver mulighed for afprøvning af og pilotforsøg med nye idéer. Det er desuden vigtigt at sørge for, at testresultaterne viderefremmes og anerkendes gensidigt.

3.9. EØSU opfordrer til flere investeringer i den type teknologi og infrastruktur, der er nødvendig for kunstig intelligens og applikationer, som er baserede på kunstig intelligens — herunder højtydende computere og 5G-mobilnetværk — og i foranstaltninger, der skal forbedre cybersikkerheden. EU bør desuden være på forkant med udviklingen af kvanteteknologi, navnlig kvanteinformatik og kvantekommunikation.

3.10. I det kunstig intelligens primært bygger på data, finder EØSU det særdeles vigtigt at sikre kvalitet, udbredelse, tilgængelighed, kompatibilitet og en gnidningsløs udveksling, når det gælder data, samt beskyttelse af personoplysninger og privatlivets fred. Et velfungerende indre marked for data er så meget desto vigtigere, eftersom det er forbundet med det indre marked for varer, kapital og tjenesteydelser.

3.11. EØSU støtter Kommissionens initiativer til at skabe et fælles europæisk dataområde. Udvalget opfordrer til, at alle får adgang til big data fra den offentlige sektor, og at adgangen gøres nemmere, samt at applikationsprogrammeringsgrænsefladerne styrkes. EØSU ser desuden gerne, at der skabes gunstige betingelser for etableringen af europæiske platforme for datadeling. En forbedring af adgangen til data og genanvendelse af data skal ske i overensstemmelse med fair konkurrence og passende beskyttelse af data og intellektuelle ejendomsrettigheder.

3.12. Forretningsmodeller baseret på data, platforme og økosystemer er ved at blive »normen«. Selv om »business-to-consumer«-platforme i dag primært domineres af store virksomheder uden for Europa, har EU et betydeligt potentiale til at klare sig godt i konkurrencen inden for »public-to-citizen«- og »business-to-business«-platforme. Det er alt andet lige særdeles vigtigt, at europæiske og ikke-europæiske konkurrenter har lige vilkår.

3.13. EØSU opfordrer til, at der skabes gunstige rammer, der fremmer innovation og ikke hæmmer udviklingen med alt for mange detaljerede regler og krav, og som samtidig sikrer en pålidelig kunstig intelligens. EØSU opfordrer desuden Kommissionen til sammen med de berørte sektorer og interessenter at undersøge, om dele af lovgivningen begrænser udviklingen eller udbredelsen af pålidelig kunstig intelligens, og om konkurrencelovgivningen fungerer efter hensigten.

3.14. Udvalget opfordrer de politiske beslutningstagere til at tage de pågældende sektorer med i overvejelserne, når de udformer politiske instrumenter. Der findes ikke nogen standardløsning. De forskellige sektorer har hver deres behov og udfordringer. De muligheder, der udspringer af standardisering, bør udnyttes fuldt ud, f.eks. til at fremme kompatibilitet, i lyset af den hurtige udvikling og behovet for løbende forbedringer.

4. **Give borgerne mulighed for at forberede sig på fremtiden**

4.1. Det er tydeligt, at de fleste ikke er bevidste om, hvilke muligheder kunstig intelligens giver dem, og at spørgsmålet om kontrollen over maskiner vækker bekymring. EØSU finder det derfor nødvendigt at øge bevidstheden om de muligheder, som kunstig intelligens giver samfundet som helhed. Det er også nødvendigt med mere viden om og forståelse af den kunstige intelligens' egenskaber og funktion for at øge borgernes tillid takket være kritisk tænkning. EØSU efterlyser desuden bedre statistiske data om og mere forskning i, hvordan kunstig intelligens påvirker beskæftigelsen og arbejdsmarkedet, herunder undersøgelser om virkningerne på bestemte sektorer.

4.2. Eftersom kunstig intelligens kan få store følger for borgernes dagligdag som forbrugere og for beskæftigelsen og fremtidens arbejdspladser, er det altafgørende at udstyre borgerne med den nødvendige viden og de nødvendige færdigheder og dermed forberede dem på forandringerne. Arbejdsmarkedets parter spiller en central rolle med hensyn til at foregribe forandringerne på arbejdspladsen, støtte udviklingen af digitale færdigheder og forbedre arbejdstagernes beskæftigelsesegnethed på arbejdsmarkedet.

4.3. Udbredelsen af kunstig intelligens indebærer betydelige ændringer i efterspørgslen efter færdigheder. Som følge af den omfattende og hurtige udvikling inden for kunstig intelligens skal der identificeres både kort- og langsigtede uddannelsesbehov. Uddannelser skal imødekomme behovet for både grundlæggende og avancerede digitale færdigheder. Ud over basale færdigheder i kunstig intelligens skal borgerne også have generelle færdigheder i, hvordan man ved hjælp af kunstig intelligens kan skabe og anvende innovative løsninger i sin dagligdag og på arbejdspladsen, f.eks. i de tilfælde, hvor mennesker og robotter samarbejder.

4.4. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at imødekomme efterspørgslen efter nye færdigheder ved at tilpasse deres uddannelsessystemer. Udvalget fremhæver desuden betydningen af samarbejde mellem offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarkedets parter, forbrugerorganisationer og andre berørte civilsamfundsorganisationer inden for både udformning og implementering af nye uddannelsesprogrammer for at fremme de færdigheder, der er relevante for arbejdsmarkedet og samfundet som helhed. Kunstig intelligens bør også anvendes til at vurdere behovet for færdigheder og til at tilrettelægge og formidle indhold til uddannelsesformål.

4.5. Læseplanerne skal reformeres lige fra grundskolerne til universiteterne. Der er brug for et stærkt fundament inden for videnskab, teknologi, teknik og matematik, og det skal anerkendes, at både udvikling og anvendelse af kunstig intelligens kræver brede færdigheder. Uddannelse inden for bl.a. samfundsvidenskab og humanistiske fag har således stor betydning.

4.6. Ud over ændringer i grunduddannelsen er der et indlysende behov for opkvalificering og omskoling, herunder af undervisere. Livslang og kontinuerlig læring er nødvendig for alle, hvis vi skal kunne håndtere den aktuelle og fremtidige udvikling. Læring vil i stadig større udstrækning ske på arbejdspladsen og bygge på individuelle ambitioner.

4.7. EØSU mener, at investeringer i uddannelse bør være en central del af de nationale strategier for kunstig intelligens, og at der skal udveksles bedste praksis fra nationale initiativer på europæisk plan. Udvalget opfordrer til, at der afsættes flere EU-midler til at støtte de nødvendige reformer og nye initiativer på uddannelsesområdet.

4.8. Derudover er det vigtigt at tage fat på de strukturændringer, der er forbundet med kunstig intelligens, i de regioner og sektorer, der påvirkes mest af udbredelsen af kunstig intelligens. Medlemsstaterne bør udvikle strategier for, hvordan man kan indsnævre kompetenceforskellene og begrænse de negative sociale konsekvenser, herunder beskytte dem, som ikke er beskæftigelsesegnede. Der skal endvidere være internetadgang overalt for at undgå en digital kløft. EØSU ser den af Kommissionen foreslåede styrkelse af Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen som et skridt hen imod oprettelsen af en fuldt udbygget EU-fond for omstilling, der skal bidrage til en socialt ansvarlig forvaltning af den digitale omstilling.

5. Fremme tilliden til kunstig intelligens

5.1. EØSU mener, at en optimal udnyttelse af de muligheder, der udspringer af kunstig intelligens, forudsætter, at der er fuld tillid til den. Forbrugere, arbejdstagerne og erhvervslivet — arbejdsgivere, iværksættere, investorer og finansfolk — forventer pålidelighed.

5.2. Bekymringerne med hensyn til kunstig intelligens vil formentlig falde i takt med, at kendskabet til og forståelsen af, hvad kunstig intelligens indebærer, hvordan den kan bruges, og hvordan beslutningerne herom træffes, øges. Tilliden til kunstig intelligens vil dermed kunne øges ved at gøre det muligt at tænke kritisk og tage hensyn til grundlæggende spørgsmål som f.eks. princippet om, at mennesket er i kontrol, samt menneskers mulighed for at bevare kontrollen over deres eget liv. Tilliden afhænger dog også af meget praktiske aspekter som brugervenlighed.

5.3. Den europæiske ekspertgruppe på højt plan vedrørende kunstig intelligens lancerede for nylig etiske retningslinjer for pålidelig kunstig intelligens. EØSU tager disse retningslinjer til efterretning og gør opmærksom på, at det er altafgørende, at data er åbne, hensigtsmæssige og pålidelige, at beslutninger om kunstig intelligens er gennemsigtige, og at udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens er inklusiv. Udvalget slår derudover til lyd for en bred debat om spørgsmål som f.eks. konsekvenserne af profilering af mennesker og betingelserne for anfægtelse af beslutninger baseret på kunstig intelligens.

5.4. Set ud fra et bæredygtigt udviklingsperspektiv handler de etiske aspekter først og fremmest om menneskerelaterede aspekter og hører dermed under den sociale dimension af bæredygtighedsbegrebet. Derudover bør man i forbindelse med kunstig intelligens tage hensyn til miljømæssige aspekter, såsom klimaforandringer og naturressourcer, og man bør sørge for, at energi og råvarer anvendes på en bæredygtig måde, og at produkter ikke forældes hurtigere end nødvendigt. Økonomisk bæredygtighed kræver desuden, at løsninger for kunstig intelligens er økonomisk fornuftige, dvs. produktive, rentable og konkurrencedygtige.

5.5. Et andet tillidsskabende element er den effekt, som applikationer for kunstig intelligens har. Hvis kunstig intelligens giver samfundet fordele — i den bæredygtige udviklings ånd — i form af økonomisk velstand, social velfærd og sundhed samt miljøfordele, kan den betragtes som værende »til gavn«.

5.6. EØSU mener, at tilliden til kunstig intelligens kan øges ved hjælp af borgerorienterede offentlige politikker, der inddrager repræsentanter for civilsamfundet i udarbejdelsen af politikker og foranstaltninger vedrørende kunstig intelligens. Den offentlige sektor kan også øge tilliden til kunstig intelligens ved hjælp af en borgerorienteret forvaltning, hvor kunstig intelligens kan spille en afgørende rolle ved at gøre de administrative processer mere gnidningsløse og skræddersyede. Derudover bør man se nærmere på bl.a. blockchainteknologiernes potentiale til at fremme pålidelige digitale teknologier.

5.7. Udviklingen og udbredelsen af kunstig intelligens skal ske i fuld overensstemmelse med forbruger-, arbejds- og selskabslovgivningen. Mange love er relevante for udviklingen og anvendelsen af kunstig intelligens. EØSU opfordrer Kommissionen til at færdiggøre og supplere sin evaluering af relevant lovgivning, f.eks. vedrørende sikkerhed og ansvar, og dens egnethed til at fremme pålidelig kunstig intelligens. Muligheden for relevant sektorspecifik lovgivning bør ligeledes undersøges.

5.8. Det vigtigste er dog, at principperne om pålidelig kunstig intelligens vedtages og indføres som en integreret del af kulturen i de enkelte organisationer — både i den private og den offentlige sektor. Etikken på området for kunstig intelligens bør ikke betragtes som værende adskilt eller forskellig fra etik generelt. Organisationer bør integrere etikken inden for kunstig intelligens i deres overordnede strategier, generelle adfærdskodekser og almindelige ledelsespraksis, herunder information til og høring af medarbejdere, samt i overvågnings- og revisionssystemer.

5.9. Man kan fremme en proaktiv indførelse af pålidelig kunstig intelligens ved at indarbejde etiske aspekter i uddannelsen til udviklere og brugere af kunstig intelligens og ved at udstikke og gennemføre etiske retningslinjer. EØSU er for sit vedkommende klar til at formidle information om etiske aspekter til civilsamfundets aktører.

Bruxelles, den 15. maj 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
L-2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA